

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Rumslig strategi för Östergötland

Samrådsredogörelsen innehåller en redovisning av de synpunkter som inkommit under remisstiden samt regionens ställningstagande till dessa.

Hur remissen bedrivits

Dialogversion av rumslig strategi var utsänd på remiss från och med den 9 januari till och med den 11 april 2023. Remissen skickades till kommuner i Östergötland, angränsande kommuner och regioner samt regioner inom samarbetet Östra Mellansverige (Örebro, Västmanland, Sörmland, Stockholm, Uppsala och Gävleborg). Remissen skickades också till ett antal statliga myndigheter och organisationer, föreningar och intresseorganisationer enligt sändlista (se bilaga). Dialogversion av Rumslig strategi har dessutom funnits tillgänglig och med möjlighet att lämna synpunkter på för allmänheten på regionens hemsida. Under remisstiden har fyra fysiska dialogmöten genomförts där tjänstepersoner och politiker i kommuner inom länet var inbjudna, två digitala tematillfällen där berörda tjänstepersoner gavs möjlighet att ställa frågor samt två digitala dialogtillfällen med berörda tjänstepersoner i angränsande regioner.

Sammanfattning

38 yttranden har inkommit under remisstiden. Följande instanser, fyra stycken, har valt att avstå från att lämna några synpunkter; Boverket, Centrum för kommunstrategiska studier (CKS), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Region Östergötland tackar för inkomna synpunkter under remisstiden. Av de inkomna yttrandena framkommer det att flertalet är positiva till att en Rumslig strategi tas fram, men att de önskar förtydliganden och tillägg. Flera har föreslagit att strategin bör kompletteras med fler aspekter och perspektiv för att den ska bli mer heltäckande. Nedan finns en mycket kort summering av de önskade förtydliganden och kompletteringar som lyfts i inkomna yttranden.

- Flera undrar hur strategin ska användas
- Det efterfrågas en tydligare ambition med utvecklingen i hela länet fram till 2040
- Många synpunkter gäller stråk/kopplingar/samband/relationer
 - o Stor fokus på radiella stråk. Tvärstrukturer och mellankommunala samband bör också prioriteras
 - o Stärkt storregional koppling sydost och sydväst
 - o Förtydliga vikten av relationer över länsgräns
 - o Betydelsen av nya stambanor i ett längre perspektiv

- Flera framför att fler strukturer bör redovisas
 - o Heltäckande bild av transporter
 - o Rekreatiionsstråk
 - o Turism/besöksnäringssnoder
 - o Blå och grön struktur
 - o Utbildningens geografiska fördelning
- En allt för snäv syn på faktorer som utvecklar och binder samman orter
- Hälso- och sjukvårdens roll i samhällsplaneringen behöver få en tydligare roll i strategin
- Utveckla genomförandet och klargöra rollfördelning och förväntningar samt förtydliga vad som avses med överenskommelsen

Ändringar efter remisstiden

Till granskningsversionen av Rumslig strategi har följande ändringar och förtydliganden gjorts;

- Rumslig strategi har kompletterats med bilagor för att tydliggöra vad som är själva strategin som kommer att antas av Regionfullmäktige och vad som är kunskaps- och planeringsunderlag som legat till grund för framtagande av Rumslig strategi
 1. Rumslig strategi, det vill säga strukturbilder och principer (huvuddokument)
 2. Planeringsunderlag (bilaga)
 3. Genomförande och uppföljning (bilaga)
 4. Samrådsredogörelse (bilaga)
- Generella förtydliganden och tillägg för ökad förståelse;
 - o Förklarat vad som är Rumslig planering och att det sker inom regionens utvecklingsuppdrag
 - o Tydliggjort att strategin är framåtblickande med målbild 2040, i linje med Utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS), men med utblick storregionalt mot 2050
 - o Klargjort att strategin har ett östgötskt perspektiv, det vill säga har fokus på de funktionella samband och relationer inom länet och till nodstäder samt noder utanför länet som har avgörande betydelse för utvecklingen i Östergötland
 - o Förklarat olika begrepp som används i strategin
 - o Kompletterat med information om att Rumslig strategi är en del i en kontinuerlig planeringsprocess samt en del i ett kontinuerligt kunskapsbyggande
 - o Utvecklat avsnittet om genomförande och uppföljning
- Principerna har bearbetats och förenklats
- Strukturbilder har genomgått större förändringar. Innehållet i strukturbilderna har bearbetats, renodlats och kompletterats för att ge rätt information

Inkomna synpunkter under remisstiden

Inkomna yttranden har kommit in enligt nedanstående förteckning. Yttrandena sammanfattas kortfattat och kommenteras. Fullständiga yttranden finns som bilaga till samrådsredogörelsen.

Kommuner inom Östergötland

Boxholms kommun
Finspångs kommun
Kinda kommun
Linköpings kommun
Motala kommun
Mjölby kommun
Norrköpings kommun
Söderköpings kommun
Vadstena kommun
Valdemarsviks kommun
Ydre kommun
Åtvidabergs kommun
Ödeshögs kommun

Angränsande kommuner till Östergötland

Askersunds kommun
Eksjö kommun
Jönköpings kommun
Katrineholms kommun
Nyköpings kommun

Tranås kommun

Västerviks kommun

Angränsande regioner samt regioner i samarbetet

Östra Mellansverige

Region Jönköpings län
Region Kalmar län
Region Stockholm
Region Sörmland
Region Västmanland
Region Örebro län

Statliga myndigheter och organisationer

Länsstyrelsen Östergötland
Skogsstyrelsen
Tillväxtverket

Trafikverket

Östergötlands museum

Föreningar, intresseorganisationer med flera

Centerpartiet Östergötland
LRF Östergötland
Östsvenska handelskammaren

Kommuner inom Östergötland

Boxholms kommun

Boxholms kommun önskar få ett förtydligande om vad strategin ska användas i för sammanhang.

Generellt så behövs ett förtydligande om vad kopplingen mellan orter består i.

De mellanregionala kopplingarna är viktiga för Boxholms kommun då kommunen angränsar till ett annat län. I ett 2040-perspektiv synliggörs inte de mellanregionala kopplingarna i den storregionala skalan.

- Stråk och samband gällande turism, näringsliv, transporter och digital kommunikation saknas
- Riksväg 32 är ett viktigt transportstråk på väg och Södra stambanan för spårbunden trafik
- Särskilja olika transportslag och redovisa alla transportslag

Det övergripande målet om ett geografiskt sammanhållet Östergötland synliggörs inte på regional nivå.

- Kopplingen söder ut till Tranås saknas

Boxholms kommun ifrågasätter den urbana normen, om att nya bebyggelseansamlingar ska ske i anslutning till befintliga strukturer, i närgeografin. Förståelsen för att modernas utveckling är beroende av infrastruktur och kollektivtrafik saknas i strategin.

Region Östergötlands kommentar:

Efter remisstiden slut har ett antal förtydliganden gjorts för att tydliggöra vad som är Rumslig strategi och vad som är planeringsunderlag, vad som är relevant och behöver prioriteras i de olika skalnivåerna, vad som avses med rumslig planering och vilka förväntningar som finns på kommunerna samt vilka åtaganden regionen har vid genomförande och uppföljning. Därutöver har förtydliganden av olika begrepp gjorts, att målbilden år 2040 samt texter utvecklats som beskriver förflyttningen av Östergötland till år 2040 och att strukturbilderna har kompletterats med utförliga teckenförklaringar. Region Östergötland anser att förslaget till granskningsversion synliggör målet om ett geografiskt sammanhållet Östergötland.

Den storregionala bilden visar hur Östergötland är uppkopplat storregionalt, nationellt och internationellt år 2040. Den regionala strukturbilden visar ett sammanhållet Östergötland och samband över länsgräns med centralorter i grannkommuner och den närgeografiska bilden visar Östergötlands utveckling och var den bör ske inklusive närgeografiska samband över länsgräns. Mellanregionala funktionella samband synliggörs i den regionala strukturbilden. Det funktionella utbytet och relationen mellan Tranås och Boxholm synliggörs också i den närgeografiska bilden.

Beskrivning av infrastruktur för olika transportslag finns i bilagan planeringsunderlag (del 2) till Rumslig strategi. Strukturbilderna redovisar inte specifika infrastrukturobjekt som väg, järnväg eller dylikt. Strukturbilderna visar kopplingar/samband/relationer som är strukturerande i ett utvecklingsperspektiv.

Region Östergötland har fokuserat på de aspekter av funktionalitet som bedöms särskilt angelägna att beakta ur ett regionalt perspektiv. Strategin är inte heltäckande på så vis att alla perspektiv redovisas, men då strategin är en del i ett kontinuerligt kunskapsbyggande om Östergötlands förutsättningar finns möjlighet att komplettera strategin med saknade perspektiv i framtida uppdateringar och revideringar. En utredning som planeras att startas gäller Kultur och besöksmål.

Både kommunal och regional planering behöver bidra till att bibehålla och stärka funktionerna i noder för att upprätthålla service och kollektivtrafik.

Finspångs kommun

Finspångs kommun undrar vilka strukturer som har prioriterats bort och hur har prioriteringarna gjorts? Vilka hållbarhetsmässiga och sociala konsekvenser får de prioriteringar som gjorts?

Finspångs kommun är tveksam till SCBs befolkningsprognos som finns inledningsvis i strategin.

Finspångs kommun bedömer att den rumsliga strategin inte tar hänsyn till kommunens översiktsplanering och att regionen har påbörjat arbetet med Regionplan. Finspång stödjer inte en regionplan i nuläget. De ställer sig också tveksam till om Regionen ska ta fram en strukturbild för närgeografin.

Finspångs kommun framför också att;

- Syftet och funktionen med de tematiska kartorna är otydligt. Den tematiska kartan "Stråkkarta transporter" är otydlig och saknar farleder och Norrköpings hamn.

Finspång ställer sig också frågande till hur Rejmyre kan klassas som ”boendetätort med service” och Hällestad som ”närliggande nod” i ortsstrukturen.

- Regionens stora ansvar vårdens saknas i strategin.
- Genomförandefrågan och tecknandet av en överenskommelse behöver diskuteras med kommunerna.
- I ett storregionalt perspektiv så saknas E22 som en viktig länk liksom hamnar, farleder och andra vattenleder. Öresund anses inte vara relevant att peka ut som en viktig nod under planperioden.
- I den regionala geografin finns tydliga radiella strukturer in till Norrköping och Linköping. Tvärstrukturer som exempelvis Finspång-Motala och Valdemarsvik-Åtvidaberg kommer med denna prioritering på sikt att försämrats avsevärt.
- Kvalitativa dimensioner i samband inom och mellan kommuner kommer inte fram eller upplevs få plats. Exempelvis så lyfts inte Katrineholm, Vingåker eller Nyköping i norr jämfört med Vimmerby och Eksjö i söder.
- Hållbara samhällen kan inte enbart innebära täta samhällen, utan även variation och mångfald behövs. Prioriteringarna i strategin ger inte utrymme för det sistnämnda.

Region Östergötlands kommentar:

Arbetet med Rumslog strategi har sin grund i det utvecklingsuppdrag som regionen har vilket innebär att den rumsloga planeringen sker utanför plan och bygglagen. Region Östergötland har inte något uppdrag att ta fram en regionplan. Efter remisstiden slut har ett antal förtydliganden gjorts för att tydliggöra vad som är Rumslog strategi och vad som är planeringsunderlag, vad som avses med rumslog planering och vilka förväntningar som finns på kommunerna och vilka åtaganden regionen har vid genomförande och uppföljning.

I den regionala och kommunala planeringen är långsiktiga framtidsbilder av befolkningen, det vill säga befolkningsframskrivningar som baseras på trendmässig utveckling utifrån nationella ramar, ett av flera viktiga verktyg i planeringsprocessen och för att belysa strategiska frågor. Framskrivning av befolkning och sysselsättning utgör kunskapsunderlag till Rumslog strategi.

Rumslog strategi består av principer och strukturbilder i olika skalnivåer. Strategin innehåller även fortsättningsvis strukturbilder som visar en storregional nivå, en regional nivå och en närliggande nivå för att ge ett geografiskt helhetsperspektiv. Strukturbilderna har utvecklats och förenklats sedan remissversionen. Kopplingar/samband/relationer som visas i strukturbilderna avser inte infrastrukturobjekt som väg, järnväg eller dylikt. Det är betydelsefullt att reflektera över vilka funktionella relationer och samband som är av regional karaktär, kommunal karaktär och mellankommunal karaktär. Detta får betydelse för om de redovisas i den regionala strukturbilden eller i den närliggande strukturbilden. Den Rumsloga strategin och strukturbilderna har ett sammanvägt Östgötskt perspektiv och är således inte summan av alla tretton kommuners olika perspektiv och viktigheter.

Strukturbilder i flera skalnivåer medför att strukturer som har betydelse på livsmiljön kan åskådliggöras i hela geografin.

Kinda kommun

Generellt så upplevs innehållet och texten diffust.

Kinda kommun föreslår att Rumslog strategi arbetas in i Utvecklingsstrategi för Östergötland, i samband med en uppdatering av dokumentet, för att ge en tydlig helhet.

Kommunen beslutar själva om platserns funktioner inom sin kommun, varför målet med arbetet med rumslig strategi ”*En rumslig strategi för Östergötland med en väl avvägd östgötsk rumslig inriktning (strukturbild) som anger en tydlig prioritering av olika platserns funktioner och relationer*” är svårt att förhålla sig till.

Tågtrafiken bör lyftas fram mer i strukturerna då tågtrafiken är stommen i Östergötlands kollektivtrafik, även för den mellanregionala arbetsmarknaden söder ut genom Stångådalsbanan.

Region Östergötlands kommentar:

Efter remisstiden slut har ett antal förtydliganden gjorts för att tydliggöra vad som är Rumslig strategi och vad som är planeringsunderlag, vad som är viktiga regionala perspektiv i de olika skalnivåerna, vad som avses med rumslig planering och vilka förväntningar som finns på kommunerna och vilka åtaganden regionen har vid genomförande och uppföljning. Därutöver har förtydliganden av olika begrepp gjorts, att målbilden är 2040 samt utvecklat texter som beskriver förflyttningen av Östergötland till år 2040 och strukturbilder har kompletterats med utförlig teckenförklaring.

Uppdraget att ta fram en Rumslig strategi kommer från Utvecklingsstrategi för Östergötland. Den antagna versionen av Rumslig strategi, principer och strukturbilder, kommer att arbetas in i Utvecklingsstrategi för Östergötland i samband med revidering/aktualitetsprövning.

Enligt plan- och bygglagen 3 kap 5§ pkt 2 ska kommunerna i översiktsplanen redovisa hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för utvecklingen i kommunen. Rumslig strategi är vägledande för Östergötlands kommuner i den fysiska planeringen.

Inom Samrådsstrukturen för samhällsplanering, där regionen och samtliga kommuner ingår, har målet för Rumslig strategi, ”*En rumslig strategi för Östergötland med en väl avvägd östgötsk rumslig inriktning (strukturbild) som anger en tydlig prioritering av olika platserns funktioner och relationer*” diskuterats och förankrats.

De kopplingar/samband/relationer som visas i strukturbilderna visar inte specifika infrastrukturobjekt som väg, järnväg eller dylikt.

Linköpings kommun

Den rumsliga strategin har sin huvudsakliga grund i det sjätte prioriterade området ”Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget” men Linköpings kommun ser tydliga kopplingar också till fjärde prioriterade området som handlar om att ”skapa attraktiva livsmiljöer”. Området bedöms som särskilt viktigt i relation till de delar som berör närgeografin.

Byggandet av Ostlänken är avgörande för att potentialen i närheten till Stockholm ska kunna realiseras. Att regionen i första hand verkar för en utökad arbets- och studiemarknad till Stockholm är en riktig och viktig prioritering. I relation till nodstäder i Östra Mellansverige är närbyggandet viktigt. Linköpings kommun efterfrågar därför en tydligare motivering till valda storregionala noder i principerna samt vad denna prioritering i praktiken betyder.

Linköpings kommun framför att strukturbilder och strategin skulle vinna på en tydligare logik och en konsekvent redovisning. Skillnader mellan nuläge och 2040 behöver i delar förtydligas.

I en längre utblick, efter 2040, behöver perspektiven breddas och potentialer som i dagsläget inte är beslutade men viktiga för länet tydliggöras och omsättas i en målbild. Detta ger möjlighet till mer balanserade skrivningar kring samband i norr och söder.

För den närgeografiska nivån är det viktigt att tydliggöra gränsdragningen till kommunernas planmonopol. Linköpings kommun noterar också att Ulrika saknas som nod i Ortsstrukturen.

Linköpings kommun framför att innehållet i en överenskommelse behöver definieras och diskuteras fram gemensamt.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi ska bidra till att nå målet om Goda livsvillkor i Östergötland och knyter an till alla de prioriterade målen i Utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS). Däremot så framgår det tydligt i prioriterat område nummer 6 *Knyt samman Östergötland och ta till vara det goda läget* att det finns ett behov av att fördjupa den gemensamma bilden av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman och att en rumslig strategi ska tas fram.

Region Östergötland instämmer i att Ostlänken är prioriterad och är avgörande för integrering av Östergötlands och Storstockholms bostads-, arbets- och studiemarknad. Prioriteringen av storregionala noder utanför länet har sin grund i ÖMS2050, som vidare har prioriterats i Utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS).

Efter remisstidens slut och inför granskningsversionen har ett antal förtydliganden gjorts för att tydliggöra vad som är Rumslig strategi. Strategin, det vill säga principer och strukturbilder, har också genomgått ett antal justeringar och kompletteringar utifrån inkomna yttranden och nytt kunskapsunderlag. Rumslig strategi är framåtblickande och visar målbild för år 2040 men innehåller också en storregional utblick mot år 2050. Redovisning av nuläge och analyser återfinns i RegionAtlas, i kunskapsunderlag samt sammanfattat i planeringsunderlag (del 2).

Den närgeografiska bilden har utvecklats efter remisstiden och fram till granskningsversionen. I närgeografin är fokus på Östergötlands utveckling och var den bör ske, inklusive närgeografiska samband över länsgräns. Den närgeografiska bilden inverkar inte på det kommunala planmonopolet då Rumslig strategi har ett regionalt fokus och visar utveckling som är av regional betydelse till år 2040 men gör inte någon avvägning mellan olika intressen eller innehåller någon mark- och vattenanvändningskarta. Kommunernas uppdrag inom fysisk planering påverkas självklart inte och därmed inte heller rådigheten över hur och vilken mark- och vatten som ska planläggas. Enligt plan- och bygglagen 3 kap 5§ pkt 2 ska dock kommunerna i översiktsplanen redovisa hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för utvecklingen i kommunen. Rumslig strategi är vägledande för Östergötlands kommuner i den fysiska planeringen.

Avsnittet om *Genomförande och uppföljning* har till granskningsversionen utvecklats och fördjupats i dialog med kommunerna. Arbete med genomförande/implementering internt och extern samt uppföljning av processen kommer att fortgå efter att Rumslig strategi har antagits.

Motala kommun

Motala kommun inser värdet av kopplingen till Linköping-Norrköping, som utgör viktiga regionala tillväxtmotorer och likaså värdet av kopplingen vidare norrut mot Stockholm. Kommunen vill vidga perspektivet ytterligare med följande synpunkter;

- Det storregionala sambandet mellan Hallsberg/Örebro och Stockholm bör redovisas i den storregionala bilden
- Trafikinfrastrukturen norrut från Motala via Örebro till Stockholm har stor betydelse och bör synliggöras i både den regionala och närgeografiska skalan
- Kopplingen mot Jönköping behöver synliggöras
- Borensberg har ett strategiskt mellanläge med stor potential. Därutöver bör Fågelsta ses som möjligt tågstopp samt från och med 2031 även Godegård som möjligt tågstopp.
- Rumslig strategi bör innehålla exempel på hur strategin ska användas och vilka konsekvenser det kan få
- Utvecklingsmöjligheter och satsningar ska även finnas i mindre kommuner som ligger perifert i relation till Linköping och Norrköping
- Innehållet i strukturbilder och förklaringar behöver förklaras och tydliggöras
- Kunskapsunderlag som ligger till grund för rumslig strategi behöver i flera fall uppdateras

Motala kommun ser positivt på att delta i arbetet med strukturbild för närgeografi.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi har ett östgötskt perspektiv, det vill säga har fokus på de funktionella samband och relationer inom länet och till nodstäder utanför länet som har avgörande betydelse för utvecklingen i Östergötland. Ett robust och väl utvecklad transportstruktur/trafikinfrastuktur är viktig och belyses i kunskapsunderlag och hanteras i dokument som länstransportplan och trafikförsörjningsprogram. I storregional utblick år 2050 lyfts värdet av att koppla Östergötland starkare till Jönköping, via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering.

Rumslig strategi har ett regionalt fokus och visar utveckling som är av regional betydelse till år 2040. Den regionala strukturbilden visar ett sammanhållet Östergötland och samband över länsgräns med centralorter i grannkommuner och den närgeografiska bilden visar Östergötlands utveckling och var den bör ske inklusive närgeografiska samband över länsgräns.

I *Målbild 2040 för Region Östergötlands engagemang i regional tågtrafik* framgår Region Östergötlands inriktning för tågtrafikens inriktning fram till 2040.

Efter remisstiden slut har ett antal förtydliganden gjorts för att tydliggöra vad som är rumslig strategi och vad som är planeringsunderlag, vad som är viktiga regionala perspektiv i de olika skalnivåerna, vad som avses med rumslig planering och vilka förväntningar som finns på kommunerna och vilket ansvar regionen har vid genomförande och uppföljning. Därutöver har förtydliganden av olika begrepp gjorts, att målbilden är 2040 samt utvecklat texter som beskriver förflyttningen av Östergötland till år 2040 och att strukturbilder har kompletterats med utförlig teckenförklaring.

Mjölby kommun

Mjölby kommun framför att i ett regionalt samordnings- och prioriteringsperspektiv skulle det sannolikt underlätta om det i strategin framgick vilka skalnivåer som faktiskt bedöms ha regional vikt. I nuvarande version är det otydligt var regionen vill prioritera de gemensamma insatserna för samhällsutvecklingen. Likaså bör principerna formuleras så att de skapar förståelse och underlättar planering för faktiska insatser.

Behov finns att förtydliga innehållet och grunden för strukturbilder 2040.

Regionen behöver i alla sammanhang tydliggöra att kapaciteten på stambanor är en nyckelfråga för regional utveckling. Den storregionala bilden för 2040 behöver därför signalera en förväntan om utbyggnad av mer järnvägskapacitet längs Södra stambanan även mellan Linköping och Tranås.

En direktlinje med buss mellan Vadstena och Mjölby skulle gynna arbetspendlingen och kommunernas näringsliv. För Skänninges fortsatta utveckling är det dock viktigt att en direktbuss Vadstena – Mjölby även trafikerar Skänninge samt att pendeltågstrafiken inte minskar för Skänninge.

Mjölby kommun påpekar att det finns otydligheter eller inkonsekvens mellan strukturbilder och temakartor som behöver justeras.

I ett storregionalt och regionalt perspektiv vill Mjölby kommun understryka betydelsen av starkare kopplingar till Tranås och Jönköping för att möjliggöra stärkt pendlingsutbyte med Tranås och nya pendlingsrelationer med Jönköping.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi har ett regionalt fokus och visar utveckling som är av regional betydelse till år 2040. Den regionala strukturbilden visar ett sammanhållet Östergötland och samband över länsgräns med centralorter i grannkommuner och den närgeografiska bilden visar Östergötlands utveckling och var den bör ske inklusive närgeografiska samband över länsgräns. Den storregionala bilden visar hur Östergötland är uppkopplat storregionalt, nationellt och internationellt till år 2040. Alla skalnivåer är viktiga och av betydelse för utvecklingen i Östergötland. Principerna anger den grundläggande inriktningen.

Till granskningsversionen av Rumslig strategi har ändringar gjorts med syfte att förtydliga vad som är rumslig strategi och vad som är planeringsunderlag samt vilka planeringsunderlagen som har legat till grund i framtagande av strategin det vill säga strukturbilder och principer.

I storregional utblick år 2050 lyfts värdet av att koppla Östergötland starkare till Jönköping, via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering samt värdet för Östergötland att i ett längre perspektiv stärka kopplingen till kontinenten och Köpenhamnsregionen. Den regionala och närgeografiska bilden visar vikten av stärkt funktionellt utbyte med Tranås.

Rumslig strategi tar inte ställning till linjesträckningar, trafikering eller stationer/hållplatser. Strategin synliggöra vilken funktion platser har och hur dessa relaterar till varandra samt hur detta kan samordnas och förbättras för ökad funktionalitet.

Norrköpings kommun

Norrköpings kommun anser att syftet med strategin är otydligt och att nyttan med strategin kan ifrågasättas. De erinrar också om att en rumslig utvecklingsstrategi bör vara mer visionär i sina målbilder och ställningstaganden.

Norrköpings kommun framför därutöver följande;

- Strukturbilden i olika skalnivåer är missvisande
- Väg E22 bör pekas ut i den storregionala nivån
- Det är missvisande att peka ut Södra stambanan som ett mellanregionalt stråk i stråkkarta transporter

- Det saknas indikation om att Västra stambanan är viktig för kopplingen mot Oslo
- Ifrågasätter den numeriska prioriteringen av kopplingen till orter utanför Östergötland
- Brist att de viktiga värdena friluftsliv och rekreation inte omnämns
- Brist att Norrköpings flera hamnar inte omnämns
- Rumslig strategi riskerar att inspela på det kommunala planmonopolet

Norrköpings kommun informerar också om att Norrköpings kommunen sedan 2021 har införlivats i Linköpings arbetsmarknadsregion.

Region Östergötlands kommentar:

Uppdraget att ta fram en Rumslig strategi kommer från Utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS) vilket innebär att det är de mål och prioriterade områden som finns i utvecklingsstrategin som anger ramarna för Rumslig strategi.

Syftet med regional rumsliga planering är att stärka planeringsperspektivet och synliggöra vilken funktion platser har och hur dessa relaterar till varandra samt hur detta kan samordnas och förbättras för ökad funktionalitet. Den rumsliga planeringen är en del i ett kontinuerligt kunskapsbyggande om Östergötlands förutsättningar och hur vi gemensamt kan arbeta med både utmaningar och möjligheter för att skapa goda livsvillkor i Östergötland.

Rumslig strategi innehåller även fortsättningsvis strukturbilder som visar en storregional nivå, en regional nivå och en närgeografisk nivå för att ge ett geografiskt helhetsperspektiv. En långsiktig och förutseende planering med ett geografiskt helhetsperspektiv ger förutsättningar för platser med olika förutsättningar och potential att leva över tid.

Kopplingar/samband/relationer som visas i strukturbilderna avser inte infrastrukturobjekt som väg, järnväg eller dylikt. Specifika infrastrukturobjekt redovisas inte i strukturbilderna.

Region Östergötland arbetar med regional rumslig planering utifrån det utvecklingsuppdrag regionen har, vilket påverkar vilka planeringsperspektiv som synliggörs. Inom ramen för arbetet med Rumslig strategi har ett antal teman och perspektiv identifierats som behöver arbetas vidare med, bland annat kultur och besöksmål. Rumslig strategi kommer att kompletteras med dessa perspektiv i framtida uppdateringar och revideringar.

Kommunernas uppdrag inom fysisk planering påverkas självklart inte och därmed inte heller rådigheten över hur och vilken mark- och vatten som ska planläggas av rumslig strategi. Enligt plan- och bygglagen 3 kap 5§ pkt 2 ska dock kommunerna i översiktsplanen redovisa hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för utvecklingen i kommunen. Rumslig strategi är vägledande för Östergötlands kommuner i den fysiska planeringen.

Region Östergötland är medveten om att Norrköpings kommun numer ingår i Linköpings arbetsmarknadsregion. Region Östergötland anser att det är av största vikt att bibehålla denna relation och utveckla tvåkärnigheten i förhållandet.

Söderköpings kommun

En gemensam och tydlig bild av Östergötlands önskade utveckling kommer underlätta dialogen mellan kommun och region i gemensamma frågor. Rumslig strategi gör därför störst nytta om den visar den framtid som regionen arbetar för att nå.

Indelningen i olika geografiska nivåer är positivt men med tanke på kommunernas planmonopol är det tveksamt om den närgeografiska nivån ligger inom regionens ansvar.

Stockholm är Östergötlands viktigaste regionala samband. Den storregionala bilden bör dock kompletteras med E22 mot Kalmar så att tidigare ställningstaganden i storregionala sammanhang, Östra Mellansverige, bibehållas.

Fler regionala intressen bör redovisas på regional nivå, liksom en utökad kategorisering av landsbygden och orterna mellan noderna. Söderköpings kommun saknar större farleder och regionala hamnar. De påtalar också en obalans i beskrivning av positiva effekter på platser till följd av investeringar i vägprojekt jämfört med järnvägsprojekt.

Söderköpings kommun föreslår införande av ”bibehållen funktionalitet” för kopplingar och noder i de tre nivåerna.

Region Östergötlands kommentar:

Rumsliga strategin är framåtblickande (2040) och visar en fördjupad och sammanvägd bild av Östergötland, i den regionala skalan och i närgeografen, samt i den storregionala skalan. Den närgeografiska bilden har utvecklats under remisstiden och fram till granskningsversionen. I närgeografen är fokus på Östergötlands utveckling och var den bör ske inklusive närgeografiska samband över länsgräns. Den närgeografiska bilden inskränker självklart inte på kommunernas uppdrag inom fysisk planering och påverkar därmed inte heller rådigheten över hur och vilken mark- och vatten som ska planläggas. Enligt plan- och bygglagen 3 kap 5§ pkt 2 ska dock kommunerna i översiktsplanen redovisa hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för utvecklingen i kommunen. Rumslig strategi är vägledande för Östergötlands kommuner i den fysiska planeringen.

Den storregionala bilden har utifrån inkomna yttranden kompletterats.

Efter remisstiden slut och inför granskningsversionen har strukturbilder och principer bearbetats och renodlats för att tydligare visa vad som är regionalt betydelsefullt i de olika skalnivåerna. Därutöver har förtydliganden av olika begrepp gjorts, att målbilden är 2040 samt utvecklat texter som beskriver förflyttningen av Östergötland till år 2040 och strukturbilder har kompletterats med utförlig teckenförklaring.

En platstypologi för Östergötland har tagits fram och används som bakgrund till regional och närgeografisk strukturbild för att ge en kontext. Platstypologin är ett sätt att kategorisera och klassificera platser eller områden baserat på deras gemensamma egenskaper och karaktärsdrag och visar på olikheter som utgör förutsättningar i våra olika geografier.

Inom ramen för arbetet med Rumslig strategi har ett antal teman och perspektiv identifierats som behöver arbetas vidare med. Strategin kommer att kompletteras med dessa perspektiv i framtida uppdateringar och revideringar.

Vadstena kommun

Rumslig strategi har sin grund i prioriterat områden nummer sex men behöver även koppla an till prioriterat område nummer ett och fyra.

Vadstena kommun anser det värdefullt att redan i strategin klargöra rollfördelningen mellan region och kommun, samt definiera vad en överenskommelse innebär. Kommunen ser också gärna konkreta exempel på hur strategin ska användas och kopplas till andra övergripande dokument.

Strategins storregionala nivå missar betydelsen av vad sambanden med turism-, näringsliv-, vägtransporter- och en digital kommunikation innebär.

I den regionala nivån behöver kopplingar mellan orter och den utvecklade funktionaliteten förtydligas.

Vadstena kommun framför att det är en brist att det inte finns någon strukturbild för närgeografen.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi ska bidra till att nå målet om Goda livsvillkor i Östergötland och knyter an till alla de prioriterade målen i Utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS). Däremot så framgår det tydligt i prioriterat område nummer 6 *Knyt samman Östergötland och ta till vara det goda läget* att det finns ett behov av att fördjupa den gemensamma bilden av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman och att en rumslig strategi ska tas fram.

Avsnittet om *Genomförande och uppföljning* har till granskningsversionen utvecklats för att också ge en tydlighet i ansvar och förväntningar på region och kommuner. Arbete med genomförande internt och extern samt uppföljning av processen kommer att fortgå efter att rumslig strategi har antagits.

Inom ramen för arbetet med Rumslig strategi har ett antal teman och perspektiv identifierats som behöver arbetas vidare med. Strategin kommer att kompletteras med dessa perspektiv i framtida uppdateringar och revideringar.

Efter remisstiden slut och inför granskningsversionen har strukturbilder och principer bearbetats och renodlats för att tydligare visa vad som är regionalt betydelsefullt och vilka prioriteringar som behöver göras i de olika skalnivåerna. Den regionala strukturbilden visar ett sammanhållet Östergötland och samband över länsgräns med centralorter i grannkommuner och den närgeografiska bilden visar Östergötlands utveckling och var den bör ske inklusive närgeografiska samband över länsgräns.

Den regionala strukturbilden visar ett sammanhållet Östergötland och samband över länsgräns med centralorter i grannkommuner och den närgeografiska bilden visar Östergötlands utveckling och var den bör ske inklusive närgeografiska samband över länsgräns.

Valdemarsviks kommun

Det är positivt att regionen har valt att arbeta med olika skalnivåer för att fånga vikten av olika funktioner utifrån flera perspektiv. I regionala strukturbilder finns det fler perspektiv som kan täckas in bland annat rekreation-, friluftsliv- och skärgårdsperspektivet. Den regionala strukturbilden kan kompletteras med hamnarna Gryt-Fyrudden, Tyrislöt och Aspöja som alla fyller en funktion att ge service åt båttrafik längs med skärgården. Därutöver kan även flygplatser och dess internationella koppling, universitets roll i regionen och placering av sjukvård beskrivas.

Valdemarsviks kommun instämmer i att Östergötland har en stark koppling till Stockholm och Jönköping. I storregional nivå ska E22 listas som ett starkt kommunikationsstråk söder ut mot Kalmar och det vore positivt med ett ställningstagande kring sjöfartsområden.

På regional nivå finns behov av kopplingar mellan noder som inte går mellan Linköping och Norrköping det vill säga, tvärstrukturer. I ett 2040 perspektiv skulle kopplingen Valdemarsvik – Västervik kunna förstärkas.

På regional nivå i ett 2040-perspektiv bör den sydöstra regionen knytas ihop med det centrala arbetsmarknadsområde Linköping via Åtvidabergs infrastrukturstråk.

Valdemarsviks kommun önskar fortsatt dialog för att vad för lokala värden som ska redovisas på en regional nivå. Kommunen ser gärna att stärkta och funktionella samband inom och över länsgräns kan lyftas in i det regionala perspektivet för att knyta an till ställningstaganden om starka kollektivtrafikstråk.

Valdemarsviks kommun undrar vem som ansvarar för att säkerställa genomförande och uppföljning av strategin då det inte framgår. Avsnittet om genomförande och uppföljning behöver bli tydligare.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi är inte heltäckande på så vis att alla perspektiv redovisas, men då strategin är en del i ett kontinuerligt kunskapsbyggande om Östergötlands förutsättningar finns möjlighet att komplettera strategin med saknade perspektiv i framtida uppdateringar och revideringar.

Rumslig strategi har ett regionalt fokus och visar utveckling som är av regional betydelse till år 2040. Det är betydelsefullt att reflektera över vilka funktionella relationer och samband som är av regional karaktär, kommunal karaktär och mellankommunal karaktär. Detta får betydelse för om de redovisas i den regionala strukturbilden eller i den närgeografiska strukturbilden. Den rumsliga strategin och strukturbilderna har ett sammanvägt östgötskt perspektiv och är således inte summan av alla tretton kommuners olika perspektiv och viktigheter.

Strukturbilder och principer har efter remisstidens slut bearbetats och kompletterats. Den storregionala bilden har utifrån inkomna yttranden kompletterats och visar Östergötlands storregionala koppling till Kalmar. Den regionala och närgeografiska bilden har bland annat kompletterats med skärgårdsnöd för att lyfta fram nyckelfunktioner som är viktiga för livet längs kusten och i skärgården. Den närgeografiska bilden har tillkommit efter remisstidens slut men redovisar många av de relationer som är viktiga i den lokala geografin inom Östergötland, men också över länsgräns.

Regionen ser ett stort värde i en kontinuerlig dialog med kommuner både inom ramen för samrådsstrukturen som i specifika frågor. Under 2024 kommer regionen ta kontakt med de kommuner som angränsar till annat län för dialog om den kommunens vardagsgeografi över länsgräns.

Avsnittet om *Genomförande och uppföljning* har till granskningsversionen utvecklats för att ge en tydlighet i ansvar och förväntningar på region och kommuner. Arbete med genomförande internt och extern samt uppföljning av processen kommer att fortgå efter att rumslig strategi har antagits.

Ydre kommun

Ydre kommun lyfter särskilt behovet av att hälso- och sjukvårdsfrågor inkluderas i strategin, då dessa måste samplaneras med infrastruktur och kollektivtrafik. Behovet finns också av att förstå orters möjlighet till utveckling utifrån försörjning med infrastruktur och kollektivtrafik, och att i denna kontext också förstå stråkens regionala funktionalitet.

Ydre lämnar också följande synpunkter;

Det är positivt att regionen har ambitionen att knyta samman Östergötland. Ydre kommun ser gärna skarpare formuleringar som tydligt pekar ut kollektivtrafikens roll i detta arbete.

Hälso- och sjukvårdens rumsliga perspektiv saknas i strategin.

Strategin bör ha ett tydligare ställningstagande kring arbetet för fortsatt god, gärna bättre förbindelser söderut mot Malmö/Köpenhamnsregionen.

Viktigt att Jönköping även fortsatt lyfts som en storregional nod i närområdet som vi behöver goda förutsättningar att nå.

Ydre med Österbymo som centralort har en svagare koppling till de storregionala noderna jämfört med övriga kommuner. För Ydre kommun är det oerhört viktigt att ha en stark koppling till Linköping, vilket bara kan realiseras genom bättre infrastruktur och kollektivtrafik. Ydre kommun vill se en tydlig viljeriktning att stärka kommunikationerna i regionens södra delar.

Principen om att nya bebyggelseansamlingar bör lokaliseras i anslutning till befintliga strukturer bekräftar den urbana normen och osynliggör den glesa strukturen som finns i många delar av regionen. Här önskar Ydre kommun ett tydligare resonemang kring alternativa sätt att utveckla den byggda miljön.

Stråkkarta för transporter svarar inte mot de ambitioner som ställs om att knyta samman regionen. Stråkens funktionalitet och regionala betydelse behöver lyftas. För Ydre kommuns del är det viktigt att stråket Eksjö – Kisa - Linköping lyfts i ett regionalt perspektiv.

I regionalt serviceprogram är det viktigt att tydliggöra att servicenoder och de prioriterade områdena kan ändras så att stöd kan ges till nya etableringar utanför redan utpekade områden.

Region Östergötlands kommentar:

Vårdens strukturella planering har påverkan på samhällsplaneringen och har legat till grund för den ortsstruktur som tagits fram samt inverkat på utformningen av Rumslig strategi, det vill säga strukturbilder och principer. Vårdutbudet kartlades under år 2022 och det pågår ett arbete med en strategi för hur den framtida vården bäst kan bedrivas. Då strategin är en del i ett kontinuerligt kunskapsbyggande om Östergötlands förutsättningar finns möjlighet att komplettera strategin med nytt underlag i framtida uppdateringar och revideringar.

I storregional utblick år 2050 lyfts värdet av att koppla Östergötland starkare till Jönköping, via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering samt värdet för Östergötland att i ett längre perspektiv stärka kopplingen till kontinenten och Köpenhamnsregionen. Den regionala bilden visar vikten av stärkt funktionellt utbyte med Tranås och Kisa och den närgeografiska bilden visar därutöver också Eksjö.

Den närgeografiska bilden har utvecklats efter remisstiden och fram till granskningsversionen. I närgeografien är fokus på Östergötlands utveckling och var den bör ske, inklusive närgeografiska samband över länsgräns. Regionen konstaterar att funktionell tillgänglighet, befolkningstäthet och platsens attraktivitet är förutsättningar som påverkar var folk väljer att bosätta sig. Merparten av Östergötlands nya invånare kommer att bosätta sig i utpekade regionala och delregionala noder samt inom prioriterat område för sammanhållen utveckling. Rumslig strategi hindrar inte utveckling i de glesa geografierna utan påpekar att det är viktigt att regional och kommunal planering bidrar till att stärka strategiska noder så att väsentliga funktioner behålls och utvecklas.

Strukturbilderna i Rumslig strategi kommer ligga till grund för de stråkkartor som vidare utarbetas och konkretiseras inom ramen för nästa omgång av länstransportplan.

Regionalt serviceprogram är en separat process och ett separat dokument. Kommentarer tas med i regionens arbete med regional serviceplanering.

Åtvidabergs kommun

Kommunerna i Östergötland har mycket olika förutsättningar och det är av solidaritetsskäl mycket viktigt att den rumsliga strategin är utformad för att skapa goda förutsättningar för utveckling i samtliga kommuner oavsett geografisk placering och storlek.

Då strategin kommer vara vägledande för regionen men också andra myndigheter på statlig nivå är det viktigt att strategin tar i beaktande vilka praktiska konsekvenser den kommer få. Strategin bör också harmonisera med kommunernas översiktsplaner.

Det är positivt att strategin innehåller olika skalnivåer men strategin behöver få en mer balanserad tyngd mellan skalnivåerna och principerna. I dagsläget finns en risk att effekterna av ställningstaganden ytterligare förstärker skillnaderna mellan den tätare geografin och den glesare geografin.

Åtvidabergs kommun framför också följande;

- Olika begrepp bör listas och definieras
- Strategin bör ha en tydligare koppling till besöksnäringen
- Det finns stor potential i att knyta ihop kommunhuvudorter i syfte att stärka varandra och inte bara stärka stråken in/ut mot Linköping/Norrköping
- Att "stärka kopplingarna till Stockholm" att lägga för stort fokus på något som per automatik alltid kommer Östergötland till godo. Rumslig strategi behöver tydligt visa på nödvändigheten av att satsningar och investeringsmedel tillförs hela Region Östergötland
- Närliggande noder som Eksjö, Västervik (Kalmar) och Vimmerby bör lyftas till regional nivå
- Rumslig strategi har sin utgångspunkt i prioriterat område sex "Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget" men behöver också tydligt knytas till prioriterat område fyra "Skapa attraktiva livsmiljöer". Effekten av att rumslig strategi är kopplat till prioriterat område sex bör ge avtryck i en utveckling av prioriterat område fyra i hela Östergötland
- Utvecklingspotential finns i det sydöstra stråket till 2040. Kopplingen till Kalmar bör redovisas storregionalt och prioriteras före kopplingen Eskilstuna/Västerås
- Strategin bör ha en tydlig inriktning på ambition och inte bara utgå från statistik
- I den regionala strukturbilden för 2040 behöver kompletteras med Stångådalsbanan och Tjustbanan
- Otydligt vilken funktion de tematiska kartorna är tänkta att ha för rumslig strategi
- Björsäter saknas som boendeort i tabellen för Ortsstruktur

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi har ett regionalt fokus och visar utveckling som är av regional betydelse till år 2040. Strategin består av principer och strukturbilder som visar en storregional nivå, en regional nivå och en närgeografisk nivå för att ge ett geografiskt helhetsperspektiv. De olika skalnivåerna utgör ingen hierarki utan är sinsemellan lika viktiga.

Efter remisstiden slut och inför granskningsversionen har strukturbilder och principer bearbetats och renodlats för att tydligare visa vad som är regionalt betydelsefullt och vilka prioriteringar som behöver göras i de olika skalnivåerna. Därutöver har förtydligande av olika begrepp gjorts, att målbilden är 2040 samt utvecklat texter som beskriver förflyttningen av Östergötland till år 2040 och strukturbilder har kompletterats med utförlig teckenförklaring.

Det är betydelsefullt att reflektera över vilka funktionella relationer och samband som är av regional karaktär, kommunal karaktär och mellankommunal karaktär. Detta får betydelse för om de redovisas i den regionala strukturbilden eller i den närgeografiska strukturbilden. Den rumsliga strategin och strukturbilderna har ett sammanvägt Östgötskt perspektiv och är således inte summan av alla tretton kommuners olika perspektiv och viktigheter. Det innebär att de samband och relationer som är viktiga för en kommun inte nödvändigtvis har den funktionella regionala digniteten att den redovisas i regional strukturbild. Därav så redovisas relationer mellan Kisa – Åtvidaberg – Valdemarsvik samt relationer över länsgräns med Eksjö, Vimmerby och Västervik i den närgeografiska strukturbilden.

Den storregionala bilden har utifrån inkomna yttranden kompletterats.

Strukturbilderna redovisar inte specifika infrastrukturobjekt som väg, järnväg eller dylikt. Strukturbilderna visar kopplingar/samband/relationer som är strukturerande i ett utvecklingsperspektiv.

Rumslig strategi ska bidra till att nå målet om Goda livsvillkor i Östergötland och knyter an till alla de prioriterade målen i Utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS). Däremot så framgår det tydligt i prioriterat område nummer 6 *Knyt samman Östergötland och ta till vara det goda läget* att det finns ett behov av att fördjupa den gemensamma bilden av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman och att en rumslig strategi ska tas fram.

Efter remisstiden slut har ett antal förtydliganden gjorts för att tydliggöra vad som är rumslig strategi och vad som är planeringsunderlag, det vill säga utgjort underlag vid framtagande av strategin.

Ödeshögs kommun

Ödeshögs kommun saknar strukturbild närgeografi för 2040 i remisshandlingen. Det närgeografiska perspektivet är viktigt för Ödeshögs kommun med många boende på landsbygderna som är beroende av kollektivtrafik, service, platsutveckling med mera. Det hade också varit en fördel om strategin hade visat exempel på hur strategin ska användas och hur en överenskommelse skulle kunna se ut.

För Ödeshög är E4:an ett viktigt stråk både mot Linköping och Jönköping. Att stärka sambanden Linköping – Jönköping bör fortsatt vara prioriterat, även utan nya stambanor fast då med kollektivtrafik längs E4:an.

Ödeshög anser att strategin bör ta ett större hänsynstagande till kopplingars funktionalitet och inte lägga så stor vikt vid arbetspendling och trafikmängd. Viktiga funktioner som

sjukhus, gymnasier, universitet, besöksplatser ges inte tillräckligt utrymme. Ödeshög anser att relationen Tranås – Ödeshög bör uppmärksammas som en potentiell möjlighet till samverkan och ökad funktionalitet. Lika så anser Ödeshögs kommun att det saknas en koppling mellan Väderstad och Ödeshög. Här finns potential till en delregional utveckling av hållbara resor.

Region Östergötlands kommentar:

En strukturbild för närgeografin har arbetats fram till granskningsversionen. Den närgeografiska bilden visar Östergötlands utveckling och var den bör ske inklusive närgeografiska samband över länsgräns. Avsnittet om *Genomförande och uppföljning* har också utvecklats för att ge en tydlighet i ansvar och förväntningar på region och kommuner. Arbete med genomförande internt och extern samt uppföljning av processen kommer att fortgå efter att rumslig strategi har antagits.

Regionen ser det mycket viktigt att fortsätta verka för att stärka Östergötlands koppling till kontinenten och Köpenhamnsregionen. En första etapp är att koppla Östergötland starkare till Jönköping via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering.

Vid bedömning av om relationer, samband och kopplingar är av storregional, regional eller närgeografisk karaktär ingår att analysera både funktionaliteten, digniteten samt nyttan ur ett östgötskt perspektiv.

Regionen delar Ödeshögs bedömning att det finns ökade möjligheter till samverkan mellan Ödeshög och Tranås, vilket också visas i den närgeografiska strukturbilden. Relationen mellan Ödeshög och Väderstad framgår också i den närgeografiska bilden.

Angränsande kommuner till Östergötland

Askersunds kommun

Det är mycket positivt att stråket norrut, mot Örebro och Hallsberg beskrivs utifrån den stora utvecklingspotential som finns. Vi anser dock att strategin har för stort fokus på tågtrafik. Vägnätet, hamnar och flygplatser bör få en tydligare plats för att strategin ska kännas heltäckande avseende transporter. Utbyggnaden av rv 50 till mötesfri väg med 100km/h som hastighet och förbättringar på rv 51 kommer ge förbättrade kontakter och bör lyftas fram i strategin. I avsnittet om logistikflöden bör Hallsberg lyftas fram tydligare.

Askersunds kommun saknar stråkbeskrivningar för framtida bostadsbebyggelse samt för besöksnäring och rekreation.

Nya typer av transporter som trafik med drönare bör uppmärksammas i en rumslig strategi med 2040 som tidshorisont.

Region Östergötlands kommentar:

Strukturbilderna redovisar inte specifika infrastrukturobjekt som väg, järnväg eller dylikt. Strukturbilderna visar kopplingar/samband/relationer som är strukturerande i ett utvecklingsperspektiv. I ett regionalt och storregionalt perspektiv kommer både väg och järnvägsinvesteringar bidra till minskade restider och arbetsmarknadsförstoring. I granskningsversionen av rumslig strategi redovisas Hallsberg som en storregional järnvägsknut (principer).

Inom ramen för arbetet med Rumslig strategi har ett antal teman och perspektiv identifierats som behöver arbetas vidare med. Ett av dessa teman som identifierats och där arbetet håller

på att startas upp är kring kultur och besöksmål i Östergötland. Strategin kommer att kompletteras med detta perspektiv i kommande uppdatering/revidering.

Region Östergötland bevakar hur frågan om drönare utvecklas. Region Östergötlands bedömning är att det i dagsläget är för tidigt att se hur frågan kan påverka en regional strukturbild.

Eksjö kommun

Eksjö kommun ställer sig positiva till att Eksjö tydliggörs som nod utanför regionen och till utvecklingsprincipen om att tillvarata och utveckla funktionella samband med Eksjö. Eksjö kommun delar regionens inställning och Eksjö kommer verka för att upprätthålla kollektivtrafiken mellan Eksjö och Österbymo.

Region Östergötlands kommentar:

Region Östergötland noterar Eksjöns inställning för kollektivtrafikens fortsatta inriktning.

Jönköpings kommun

Det är positivt att nya stambanor med koppling mot Jönköping tas upp som en viktig förutsättning i ett längre perspektiv. Det är förståeligt att Östergötlands fokus i ett storregionalt perspektiv fram till 2040 främst är riktat mot Stockholmsregionen. Ett arbete för en utveckling av stråket Jönköping- Linköping skulle kunna påbörjas tidigare. Oavsett nya stambanor kan det finnas sätt att skapa utveckling i stråket.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi har kompletterats med storregional utblick mot år 2050 för att tydligt signalera behovet av ökad järnvägskapacitet. I storregional utblick mot år 2050 lyfts värdet av att koppla Östergötland starkare till Jönköping, via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering samt värdet för Östergötland att i ett längre perspektiv stärka kopplingen till kontinenten och Köpenhamnsregionen.

Katrineholms kommun

Katrineholms kommun önskar förtydliga vikten av relationen mellan Katrineholms kommun och de östgötska kommunerna. Relationen mellan Östergötland och Katrineholms kommun har olika karaktär. Norrköping och Katrineholm har väldigt starka relationer i form av dagpendling för arbete och studier. Finspång genom Rejmyre glasbruk ett viktigt besöksmål för Katrineholm och Västra Sörmland.

Det är positivt att rv 56 lyfts som ett viktigt stråk för transporter. Vägen har också stor betydelse i ett lokalt perspektiv för att knyta samman Katrineholm och Norrköping och ge sammanhang åt de mindre boendeorterna där emellan.

Katrineholm hade välkomnat ett avsnitt med resonemang om de östgötska besöksnäringsnoderna och stråken/relationerna mellan dessa.

Region Östergötlands kommentar:

Regionen delar bedömningen att det finns ett starkt samband mellan Katrineholms kommun och Östergötland. Det funktionella sambandet och relationen uttrycks både i den regionala och närgeografiska strukturbilden.

Inom ramen för arbetet med Rumslig strategi har ett antal teman och perspektiv identifierats som behöver arbetas vidare med. Ett av dessa teman som identifierats och där arbetet håller på att startas upp är kring kultur och besöksmål i Östergötland. Strategin kommer att kompletteras med detta perspektiv i kommande uppdatering/revidering.

Nyköpings kommun

Nyköpings kommun saknar Nyköping som storregional nod i den storregionala bilden för Östergötland. Detta är särskilt betydelsefullt när det gäller målbilden "Stärkta internationella kopplingar" då Stockholm Skavsta flygplats och Oxelösunds hamn ger starka förutsättningar.

Nyköpings kommun delar uppfattningen om att den regionala noden Norrköping och kopplingen mot Nyköping är viktig och kommer stärkas ytterligare samt att Stavsjö är en boendeort tätort, med utvecklingspotential.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi har ett östgötskt perspektiv vilket innebär att det är de noder, kopplingar, relationer och samband som bidrar främst till utvecklingen i Östergötland som visas. Det innebär inte någon motsättning till de storregionala noder som är utpekade i samarbetet inom ÖMS 2050. Nyköping ses som en mycket värdefull nod i det regionala perspektivet och att det funktionella sambandet kommer att öka.

Tranås kommun

Det är mycket positivt att Tranås kommun ingår som en del i den rumsliga strategin. Tillgången till kollektivtrafik över länsgräns är en avgörande faktor för stärkta bostads- och arbetsmarknads-regioner och Tranås är i det avseendet lika mycket en av Östergötland som av det egna länet.

Det är särskilt positivt att utblicken mot 2040 anger en förstärkning i kopplingen både i relationen norrut längs med stambanan och i relationen Tranås – Ydre. Tranås kommun anser att även relationen Tranås – Ödeshög bör uppmärksammas som en potentiell möjlighet till samverkan och ökad funktionalitet.

Rumslig strategi bör ha ett bredare perspektiv än enbart arbetspendling. Förutom arbetspendling bör gymnasiependling och relativt starka samband med avseende på handel, service och besöksnäring beaktas.

Förstärkning av de mellanregionala sambanden söder ut och dess potential bör belysas som en framtidsfråga initialt i strategin samt under genomförande och uppföljning, i en gemensam strävan för en utbyggnad av nya stambanor i ett sammanhållet system. Men även utan nya stambanor bör ambitionen vara att stärka sambanden Linköping – Jönköping.

Region Östergötlands kommentar:

Det är positivt att det finns en samsyn kring de starka funktionella samband som finns mellan Tranås och Östergötland och möjligheten till fortsatt utveckling. Regionen delar bedömning att det finns ökade möjligheter till samverkan mellan Ödeshög och Tranås, vilket också visas i den närgeografiska strukturbilden.

Värdering av styrkan i relationer, samband och kopplingar baseras på fler aspekter än enbart arbetspendling.

I storregional utblick mot år 2050 lyfts värdet av att koppla Östergötland starkare till Jönköping, via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering samt värdet för Östergötland att i ett längre perspektiv stärka kopplingen till kontinenten och Köpenhamnsregionen.

Västerviks kommun

Västerviks kommun är positiva till att Region Östergötland arbetar med en rumslig strategi som även inkluderar närliggande regioner och kommuner. Västerviks kommun har följande synpunkter;

- Begreppet ”nod” bör definieras i strategin.
- Med förbättrade kopplingar kan även orter utanför Östergötland gynnas, exempelvis Överum, Gamleby och Västervik.
- Västervik har potential att stärkas som regional nod genom tillförlitlig väg- och spårbinden trafik över länsgräns. Arbetsmarknadsregionen för Västerviks kommun kan då vidgas och också inkludera Åtvidaberg, Valdemarsvik och Vimmerbys kommuner. Västervik bör därför inrymmas i regional strukturbild 2040.

Region Östergötlands kommentar:

För utvecklingen i Åtvidaberg och Valdemarsviks kommuner är relationer över länsgräns med Västervik, Överum och Gamleby betydelsefull. I den regionala strukturbilden uttrycks de funktionella sambanden och preciseras ytterligare i den närgeografiska strukturbilden. Region Östergötland och region Kalmar kommer ha fortsatt dialog om möjlighet att koppla samman regionerna än mer än idag.

Angränsande regioner samt regioner i samarbetet Östra Mellansverige

Region Jönköpings län

Förslag till rumslig strategi är väl utarbetat och bygger på rimliga principer för regional utveckling.

Region Jönköpings län bedömer att upplägget med skilda skalnivåer är ett utmärkt sätt att beskriva ett läns komplexitet och fånga olika geografiers relativa utbyte och funktion. Samtidigt ser Region Jönköpings län och att upplägget kan vara en utmaning vid framtida prioriteringar.

Region Jönköpings län delar bilden av att en stärkt koppling mellan de regionala noderna Linköping/Norrköping och Jönköping är mycket önskvärd men avhängig utvecklingen av Nya Stambanor. Med ett målår efter år 2040 är det lämpligt att kopplingen Linköping-Jönköping ges en högre prioritering.

Den storregionala bilden får gärna på ett tydligare sätt uttrycka den befintliga och framtida potentialen i Södra stambanan.

På regional nivå vill Region Jönköpings län trycka på behovet av en samordnad planering av kollektivtrafik för förbättrad funktionalitet över länsgräns och med Tranås.

Region Jönköpings län ser gärna fortsatt kontinuerlig interregional dialog och samverkan såväl i konkret planering som i mer övergripande frågor kring regionalt utvecklingsarbete.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi har kompletterats med storregional utblick år 2050. I storregional utblick år 2050 lyfts värdet av att koppla Östergötland starkare till Jönköping, via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering samt värdet för Östergötland att i ett längre perspektiv stärka kopplingen till kontinenten och Köpenhamnsregionen. Den regionala och närgeografiska bilden visar vikten av stärkt funktionellt utbyte med Tranås. Regionen instämmer i behovet av samordnad planering av kollektivtrafiken över länsgräns och med Tranås.

Region Östergötland ser positivt på fortsatt dialog och samverkan.

Region Kalmar län

Region Kalmar län ser att rumslig strategi kan komma att utgöra en viktig brygga för samverkan mellan oss regioner för regionala utvecklingsfrågor som tar sig ett rumsligt uttryck samt för mellankommunal samverkan.

Till 2040 ser Region Kalmar län ett behov av en gemensam ambition om att koppla de båda tillväxtmotorerna Linköping och Kalmar närmare varandra.

Tillhörigheten till samma sjukvårdsregion innebär ett behov av snabbare och robustare transporter mellan regionerna än vad som är fallet idag.

Stångådalsbanan är en viktig resurs i att åstadkomma mer hållbara transporter i ett 2040-perspektiv. Anslutningen av Stångådalsbanan till nya stambanan och lokal busstrafik vid Linköping C är därför viktig.

Region Kalmar län ser positivt på att flera orter i gränsbygden mellan Kalmar och Östergötland redovisas. Emellertid bör de funktionella sambanden och dess potential till 2040 redovisas tydligare. En avsaknad av kollektivtrafik över länsgräns bör ges mer utrymme i strategin. Region Kalmar län ser gärna ett gemensamt arbete i att studera gränsbygden vidare.

Region Östergötlands kommentar:

Region Östergötland ser positivt på fortsatt dialog och samverkan kring gemensamma frågor och möjlighet att koppla samman regionerna än mer än idag. En gemensam studie av gränsbygden mellan Kalmar län – Östergötland – Jönköpings län är önskvärt och angeläget.

Region Stockholm

Region Stockholm ser positivt på dialogversion Rumslig strategi för Östergötland, de övergripande målen och planeringsprinciperna, samt att strategin ger uttryck för regionens fysiska utveckling i ett storregionalt sammanhang.

För att genomförandet av strategin ska få genomslagskraft bedömer Region Stockholm att avsnittet som rör strategin genomförande och uppföljning med fördel kan utvecklas. Hur strategin ska användas behöver klargöras. Likaså bör uppföljning av strategin förklaras och beskrivas innan strategin antas.

Region Östergötlands kommentar:

Avsnittet om *Genomförande och uppföljning* har till granskningsversionen utvecklats och fördjupats i dialog med kommunerna. Arbete med genomförande/implementering internt och extern samt uppföljning av processen kommer att fortgå efter att rumslig strategi har antagits.

Region Sörmland

I den storregionala nivån efterfrågar Region Sörmland ett synliggörande av Sörmlands två storregionala noder, Eskilstuna och Nyköping, som fastställts i samarbetet ÖMS 2050.

I avsnittet om Ostlänken anser Region Sörmland att även Sörmland bör lyftas fram. Ostlänken skapar möjligheter till att förbättra tillgängligheten mellan Östergötland och Katrineholm och Flen utifrån ökad kapacitet i systemet. Ostlänken är en viktig del i att stärka de storregionala och regionala kopplingarna mellan regionerna.

Skavsta flygplats är en viktig nod, som tillsammans med Ostlänken, blir en allt viktigare funktion för att stärka den internationella tillgängligheten i hela Mälardalen. Detta behöver lyftas fram i rumslig strategi. Även godsperspektivet med koppling till Eskilstuna och dess logistikcentrum kan tydliggöras.

Norrköping-Katrineholm är en arbetsmarknadsregion som har potential att växa, vilket medför att kopplingarna där emellan ska stärkas.

Region Östergötlands kommentar:

Rumslig strategi har ett östgötskt perspektiv vilket innebär att det är de noder, kopplingar, relationer och samband som bidrar främst till utvecklingen i Östergötland som visas. Det innebär inte någon motsättning till de storregionala noder som är utpekade i samarbetet inom ÖMS 2050.

Strategin har förtydligats (i textdelen) om att järnvägsinvesteringar som Ostlänken också bidrar till frigörande av kapacitet på Södra stambanan som innebär minskade restider och ökar förutsättningarna till arbetsmarknadsförstoring.

Regionen delar bedömning att Nyköpings och Katrineholms kommuner är viktiga för Östergötlands arbetsmarknad. Sambanden till Nyköping och Katrineholm har förstärkt i den regionala bilden.

Region Västmanland

Den starka kopplingen inom Östra Mellansverige och den gemensamma marknaden inom storregionen föranleder att Västmanlands län bör ingå i den storregionala bilden. Region Västmanland instämmer i att ökad potential till pendling mellan länen sker först vid kortare restider. Digitaliseringens möjligheter till arbete och studier på distans gör att Östra Mellansverige ännu tydligare knyts samman.

Region Östergötlands kommentar:

Kopplingen till Västmanland och Västerås redovisas i den storregionala bilden och har prioritet 4.

Region Örebro län

En fråga som väckts vid läsning av rumslig strategi är hur den ska arbetas in i den regionala utvecklingsstrategin i samband med att den senare revideras.

Strategin ska även fungera vägledande i frågor av mellanregional karaktär och bild för närgeografi visar hur primära arbetsområden sträcker sig in i andra län. Region Örebro län undrar därför om detta också kan inbegripa dialog med närliggande kommuner i Östergötlands grannlän?

Region Örebro län bedömer att en karta som visar mer detaljer kring Östergötlands utomlänsliga sammanhang skulle kunna komplettera materialet och också utgöra en tillgång för Örebro län. Region Örebro län föreslår också att en karta med tillgång till bredband/uppkoppling tillförs strategin för att påvisa möjligheterna till digital tillgänglighet då det över tid bör bli mer betydelsefullt för bebyggelseutveckling.

Region Östergötlands kommentar:

I samband med revidering av den regionala utvecklingsstrategin kommer beslutade strukturbilder och principer att inarbetas och ersätta de bilder som hör till prioriterat område 6: *Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget*.

Dialog med grannkommuner i grannlän till Östergötland kan vara aktuellt. Detta genomförs förslagsvis tillsammans, eller i dialog, med förutom berörda kommuner även berörd region.

Den digitala tillgängligheten blir allt mer betydelsefull. Redovisning av nuläge, där ibland tillgång till bredband och bredbandshastighet, samt analyser återfinns i RegionAtlas, i kunskapsunderlag samt sammanfattat i planeringsunderlag (del 2).

Statliga myndigheter och organisationer

Länsstyrelsen Östergötland

Länsstyrelsen anser att strategin bör stärka den storregionala kopplingen mot sydost. Det gäller främst järnvägarna mot Västervik och Kalmar.

För att uppnå ett livskraftigt Östergötland där hela länet utvecklas är det viktigt att kopplingar möjliggörs över länsgräns. Detta är särskilt viktigt för de kommuner som har längre avstånd till de starka regionala noderna Linköping och Norrköping.

Region Östergötlands kommentar:

Den storregionala bilden har utifrån inkomna yttranden kompletterats.

Regionen instämmer i att samband och relationer över länsgräns är viktiga för den regionala och lokala utvecklingen. Den regionala strukturbilden visar samband över länsgräns med centralorter i grannkommuner och den närgeografiska bilden visar närgeografiska samband över länsgräns.

Skogsstyrelsen

Det läggs stort fokus på kommunikation och infrastruktur, samt att skapa ett geografiskt sammanhållet Östergötland med god tillgång till service och attraktiva livsmiljöer i strategin. Skogsstyrelsen vill påtala att skogsindustrin är viktig för den ekonomiska utvecklingen på vissa orter i Östergötland. Skogen har också betydelse för utveckling och bevarande av attraktiva livsmiljöer då den erbjuder möjlighet till rekreation och friluftsliv. Planering av grön infrastruktur bör kanske nämnas i rumslig strategi.

Region Östergötlands kommentar:

Regionen tackar för synpunkten. Skogsnäringen är viktig för Östergötland och dess invånare. Detta konstateras även i Utvecklingsstrategin för Östergötland. Näringslivsstrukturen i Östergötland är ett planeringsunderlag som legat till grund. Vidare har skogsnäringen en stark koppling till kommunikationer och infrastruktur, i avseende gods.

Tillväxtverket

Tillväxtverket anser att det är angeläget att stärka kopplingen mellan det regionala utvecklingsarbetet och samhällsplanering, och den rumsliga strategin är ett steg i den riktningen. Tillväxtverket bedömer dock att fler delar bör inkluderas och utvecklas i strategin, som exempelvis gröna- och blåastrukturer, friluftsliv och besöksnäring samt beskrivning av hur klimatmål och Agenda 2030-arbetet tar sig uttryck i strategin. Det vore fördelaktigt som strategin också tydliggjorde kommunernas roll och funktion i både framtagandet och genomförandet av strategin.

I inledningen till rumslig strategin bör kopplingen till *Den nationella strategin för regional utveckling i hela landet 2021-2030* synliggöras.

Tillväxtverket saknar att kunskaper och erfarenheter från samarbetet inom Östra Mellansverige (ÖMS) inte framträder tydligare i den storregionala bilden. Också ett tydligare utvecklat funktionellt perspektiv hade kunnat komplettera och utveckla förståelsen för Östergötlands utmaningar och utvecklingsmöjligheter.

Näringslivs- och företagsperspektivet bör utvecklas och tydliggöras ytterligare i rumslig strategi. Även infrastrukturens betydelse för ett växande näringsliv bör behandlas.

Tillväxtverket föreslår att befintlig Ortsstruktur bör utvecklas ytterligare genom att lägga till yrkesutbildningar samt lärocentrums geografiska fördelning. Tillsammans med ett utvecklat näringslivs- och företagsperspektiv skulle förståelsen och förmågan att möta utmaningarna på efterfrågad kompetens inom näringslivet förbättras.

Region Östergötlands kommentar:

Inom ramen för arbetet med Rumslig strategi har ett antal teman och perspektiv identifierats som behöver arbetas vidare med. En utredning som startats är Kompetensförsörjningens rumsliga dimensioner som kartlägger befintligt utbildningsutbud och analyserar hur kompetensförsörjningen kan vara ett verktyg för regional utveckling. Denna utredning samt framtida utredningar kommer att kompletteras med i strategin i samband med framtida uppdateringar och revideringar.

Utifrån inkomna synpunkter och nytt kunskapsunderlag har strategin kompletterats och justerats. Bland annat har näringslivsperspektivet förstärkts i strategin. I tillhörande planeringsunderlag nämns relationen till ÖMS. Region Östergötland har för avsikt att inte i

större grad än nödvändigt återupprepa information, utan hänvisa till där denna finns presenterad. Som i exempelvis Utvecklingsstrategin för Östergötland, eller ÖMS2050.

Inledningen har kompletterats med information om att Rumslig strategi även tar avstamp i *Den nationella strategin för regional utveckling i hela landet 2021-2030*.

Trafikverket

Den rumsliga strategin skulle kunna fördjupas genom att göra en genomlysning av Östergötlands 13 kommuners gällande översiktsplaner för att tydliggöra de områden som har störst behov av samordning.

Region Östergötlands kommentar:

Inom befintlig samrådsstruktur mellan Östergötlands kommuner och regionen sker dialog, erfarenhetsutbyte och samverkan med syfte att samordna samhällsplaneringen.

Östergötlands museum

Östergötlands museum uppfattar dialogversionen som allt för fokuserad och kort. Fokus i strategin ligger på frågor som rör kommunikation och transport. Detta ger en allt för snäv syn på faktorer som utvecklar och binder samman orter i regionen. Östergötlands museum saknar fördjupningar rörande "Platsers attraktivitet" och planer på hur man avser att stärka arbetet med gestaltad livsmiljö, för att bidra till platsers attraktivitet. Vidare saknas tydliga beskrivningar om konst, kulturliv samt kultur- och naturmiljö, som faktorer för att bygga attraktivitet.

Region Östergötlands kommentar:

En tydlig ambition under framtagandet av Rumslig strategi var att hålla strategin kortfattad och enkel.

Principen som rör gestaltad livsmiljö har utvecklats till granskningsversionen. Politikområdet gestaltad livsmiljö (ett relativt nytt politikområde) är ett område som Region Östergötland arbetar med vilket kommer ge avtryck i strategin i framtida uppdateringar och revideringar.

Föreningar, intresseorganisationer med flera

Centerpartiet Östergötland

För att möjliggöra boende, turism och företagande i hela länet bedömer Centerpartiet att Region Östergötland behöver fortsatt jobba med nodtänket för att på så sätt kraftsamla regionens resurser på ett effektivt och hållbart sätt.

Strukturbilderna skulle kunna vara mer anpassade till Östergötland och synliggöra vad som karaktäriserar Östergötland. Det vore också bra om strategin innehåller en lista med definitioner.

Centerpartiet anser att det vore bra att inte cementera befintliga stråk på väst och östsidan av länet. Det saknas stråk som går från öst till väst och vice versa i länet.

LRF Östergötland

LRF har länge uppfattat att det i för stor omfattning endast planeras utifrån ett isolerat kommunalt perspektiv. Även om vi har ett kommunalt planmonopol, så är det vår förhoppning att en genomarbetad regional strategi kan bidra till att gynna alla kommuner och undvika konkurrens inom regionen.

Det finns ett stort behov av att förändra hur rumslig planering har genomförts historiskt. Utveckling ska ske från både landsbygd till stad. Det är dock inte självklart att bebyggelse ska prioriteras till befintliga strukturer. För att klara en hållbar utveckling, leva upp till livsmedelsstrategin och klimatomställningen måste vi bli mer noggranna med vilken mark som bebyggs. Produktiv jordbruksmark bör undvikas. LRF önskar en tydlighet i rumslig strategi om att förtäta befintlig byggnation och att lokalisering av nybyggnation ska ske till områden där marken är lämplig för det.

Den digitala utvecklingen skapar nya förutsättningar vilket skapar ett förändrat transportbehov och ställer nya krav på den rumsliga miljön. För att möta upp detta kan exempelvis en bättre lokaltrafik mot landsbygden vara en möjlighet. Ur ett näringslivsperspektiv är transportmöjligheter till och från mindre orter och landsbygden mycket viktig.

Region Östergötlands kommentar:

Region Östergötland har valt att arbeta med strukturbilder i flera skalnivåer vilket medför att strukturer som har betydelse på livsmiljön kan åskådliggöras i hela geografin och att ett geografiskt helhetsperspektiv kan tillämpas. Strukturbilder och principer visar en tydlig inriktning och vilka prioriteringar som behöver göras i de olika skalnivåerna. Men då den rumsliga regionala planeringen sker utanför plan- och bygglagen, har inte någon avvägning gjorts mellan olika intressen. Detta återstår för kommunerna att göra i sin fysiska planering.

Region Östergötland delar bedömningen att transportbehovet kommer att förändras. I de glesa geografierna finns det även framöver ett stort behov av att säkerställa en grundläggande tillgänglighet med kollektivtrafik.

Östsvenska handelskammaren

Östsvenska handelskammaren anser att begreppet "rumslig" bör ersättas då det är svårbegripligt att förstå vad som menas.

Östsvenska handelskammaren delar bilden av att Norrköping och Linköping är regionens ekonomiska draglok och att kopplingen mellan kommunerna är av avgörande betydelse. Däremot behöver både Nyköping och Katrineholm tydligare lyftas fram som en viktig del av ett östgötskt arbetsmarknadsområde. Nyköping får gärna nämnas som en viktig nod att stärka kopplingen till i de storregionala principerna.

Östsvenska handelskammaren saknar förtydligandet av den vitala kopplingen till Norrköpings hamn via rv 51. Rv 51 bör också markeras som ett nationellt stråk i *stråkkartan transporter*. Ytterligare en aspekt som bör lyftas i ett 2040-perspektiv är regionens flygplatser och vilken roll dessa kan spela fram till 2040.

Östsvenska handelskammaren vill understryka vikten av att rumslig strategi poängterar nyttan med en förlängning av nya stambanan väster- och söder ut vidare ut i Europa. Det skulle koppla samman Östergötland än mer med det starka näringslivet i södra Sverige samt norra Europa.

Region Östergötlands kommentar:

Begreppet "rumsligt" är det rådande begreppet och avser den regionala planering som sker inom regionernas utvecklingsuppdrag, men utanför plan- och bygglagen, det vill säga rumslig utvecklingsplanering.

Regionen delar Östsvenska handelskammarens bedömning att Nyköpings och Katrineholms kommuner är viktiga för Östergötlands arbetsmarknad. Sambanden till Nyköping och Katrineholm har förstärkt i den regionala bilden.

Arbetet med stråkkarta hanteras fortsättningsvis i framtagandet av ny länstransportplan. Inför denna kommer Rumslig strategi och dess strukturbilder och principer utgöra förutsättningarna.

Regionen kommer fortsätta att verka för stärkt koppling från Östergötland till kontinenten och Köpenhamnsregionen. En första etapp är att koppla Östergötland starkare till Jönköping via järnväg, för ökad arbetsmarknadsintegrering.

BOXHOLMS KOMMUN

Bilaga till samrådsredogörelse Rumslig strategi - inkomna yttranden

Yttrande

1 (3)

Datum
2023-04-11

Diarienummer
KS 2023/43 011

Mottagare
Region Östergötland

Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland, remissvar

Remisstid: 2023-01-09 – 2023-04-11

Region Östergötland har på uppdrag från Trafik och samhällsplaneringsnämnden arbetat fram ett förslag till rumslig strategi för Östergötland (2020-11-05 § 120). Förslaget *Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland* redovisas och kommenteras här nedan.

Yttrandet är strukturerat med bakgrund först, sedan följer sammanfattning av allmänna synpunkter innan den avslutande delen med mer detaljerade synpunkter tar vid under rubrikindelning.

Bakgrund

Region Östergötland arbetar med regional rumslig planering för att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling. Rumslig strategi har ett östgötskt perspektiv och är vägledande i frågor av mellanregional och mellankommunal karaktär och ger inspel till framtida regional och nationell planering.

Den rumsliga strategin är en del av Utvecklingsstrategin för Östergötland (RUS) och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. Rumslig strategi för Östergötland (RUM) omfattar hela Östergötlands geografi och har tidshorisont år 2040, samma som i RUS.

Målet med rumslig strategi är; En rumslig strategi för Östergötland med väl avvägd rumslig inriktning för Östergötland (strukturbild) som anger en tydlig prioritering av olika platserns funktioner och relationer.

Rumslig strategi består av strukturbilder i olika skalnivåer med tillhörande principer. Principerna innehåller prioriteringar för att nå målbilden om goda livsvillkor i Östergötland och strukturbilderna visar hur principerna kan tolkas i de olika skalnivåerna; storregional och regional nivå samt närgeografin. De perspektiv som visas i strukturbilderna är strukturerade i sin skalnivå.

Postadress
Boxholms kommun
Box 79
595 03 Boxholm

Besöksadress
Boxholms kommun
Storgatan 20
595 70 Boxholm

Telefon
0142-895 00
Fax
0142-516 54

Hemsida
www.boxholm.se
E-post
kommun@boxholm.se

Organisationsnummer
212000-0407

BOXHOLMS KOMMUN

Yttrande

2 (3)

Datum
2023-04-11

Diarienummer
KS 2023/43 011

Mottagare
Region Östergötland

Allmänna synpunkter

Boxholms kommun ser positivt på att regionen tagit fram ett förslag till rumslig strategi för länet och uppskattar de dialoger som förts under remissperioden.

Boxholms kommun önskar ett förtydligande av vad strategin ska användas i för sammanhang – vem/vad är det till för?

Synpunkter

Storregional nivå – Nuläge/2040

Boxholms kommun ligger i direkt anslutning till angränsande län, och ser därmed vikten av de mellanregionala kopplingarna mellan Östergötlands län och Jönköpings län. Kopplingarna utgörs både av stråk och transportstråk med vägtrafik på *Riksväg 32* och spårbunden trafik på *Södra stambanan*. Ur ett 2040-perspektiv (sid. 15) synliggörs inte den storregionala kopplingen till det angränsande länet.

I de södra och sydöstra delarna av Östergötlands län missas viktiga stråk och samband avseende turism, näringsliv, transporter och digital kommunikation.

Riksväg 32 trafikeras både av gods- och persontransporter. För delar av vägsträckan mellan Boxholm och Tranås är ÅDT samtliga fordon 4001-8000, det kan jämföras med E4:an mellan Ödeshög och Jönköping där är ÅDT samtliga fordon 8001-12000.

Södra stambanan mellan Stockholm och Malmö är en av Sveriges viktigaste järnvägsförbindelser, den passerar bland annat orterna Nässjö, Linköping och Norrköping. Här är kopplingen Nässjö viktig och vi vill poängtera att kopplingen egentligen borde göras mellan Nässjö och Jönköping. Kan Mjölby (14 000 inv.) pekas ut på kartan som regional nod borde också Tranås (14 800 inv.) och Nässjö (18 500 inv.) kunna pekas ut som regionala noder.

Boxholms kommun ställer sig frågande till om regionen har övervägt att dela in transporter genom att särskilja olika transportslag. Idag synliggörs en uppdelning av transporter på land och vatten. Om Norrköpings hamn pekas ut på kartan kanske flygplatser också borde pekas ut, och kanske borde även transporter på väg- och järnväg särskiljas för att få en tydligare bild av kopplingar som länkar samman Östergötland och omvärlden.

Postadress
Boxholms kommun
Box 79
595 03 Boxholm

Besöksadress
Boxholms kommun
Storgatan 20
595 70 Boxholm

Telefon
0142-895 00
Fax
0142-516 54

Hemsida
www.boxholm.se
E-post
kommun@boxholm.se

Organisationsnummer
212000-0407

BOXHOLMS KOMMUN

Yttrande

3 (3)

Datum
2023-04-11

Diarienummer
KS 2023/43 011

Mottagare
Region Östergötland

Regional nivå – Nuläge/2040

Boxholms kommun ser positivt på målet med ett geografiskt sammanhållet Östergötland med integrerad studie-, boende-, och arbetsmarknad men tycker inte att målen stämmer överens mellan Regional nivå - Nuläge/2040.

På regional nivå saknas kopplingen söderut (sid. 18). I en jämförelse mellan kartorna på sid. 17 och sid. 18 har pilen från Tranås och söderut tagits bort. In- och utpendlingen till Boxholms tätort från Mjölby/Tranås är ungefär lika stor vilket inte synliggörs i kartan (sid. 17). Inte heller synliggörs tillgången till service och arbetsmarknad i Tranås medans samma område pekas ut som "Utvecklad funktionalitet med integrerad studie-, boende- och arbetsmarknad" (sid. 18).

Boxholms kommun menar att regionen bör förtydliga vad kopplingen mellan orter i kartorna för Regional nivå - Nuläge/2040 består i, så att kommunen kan förstå vad som ligger till grund för utpekandet.

Närgeografi – Nuläge/2040

Boxholms kommun ser positivt på målet att varje plats ska utvecklas och stärkas utifrån den lokala kontexten men ifrågasätter den urbana normen om att nya bebyggelseansamlingar ska ske i anslutning till befintliga strukturer. För att hela Sverige ska leva behöver även personer i glesbygden ha tillgång till bra vägar, kommunikationer och god service. I strategin saknas en förståelse för att modernas utveckling är beroende av infrastruktur och kollektivtrafik.

På kartan (sid. 20) saknas återigen länken mellan Boxholms tätort och Tranås. Området från Tranås till Sommen är utpekat som "Primärt arbetsområde", sedan avslutas arbetsområdet abrupt för att slutligen övergå till "Sekundärt arbetsområde".

Boxholms kommun menar att regionen bör förtydliga vad kopplingen mellan orter i kartan för Närgeografi - Nuläge består i, så att kommunen kan förstå vad som ligger till grund för utpekandet.

Boxholm 2023-04-11

Filip Ahlin
Planeringsarkitekt

Postadress
Boxholms kommun
Box 79
595 03 Boxholm

Besöksadress
Boxholms kommun
Storgatan 20
595 70 Boxholm

Telefon
0142-895 00
Fax
0142-516 54

Hemsida
www.boxholm.se
E-post
kommun@boxholm.se

Organisationsnummer
212000-0407

F I N S P Å N G

Handläggare
Lina Alm
Tillväxtansvarig
0122-850 03

Datum
2023-02-28

Region Östergötland

Yttrande avseende Rumslig strategi för Östergötland

Bakgrund

Finspångs kommun har beretts möjlighet att yttra sig över *Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland* (RÖ 2022/10319).

Under remisstiden har Region Östergötland bjudit in till dialogmöte med flera kommuner samtidigt samt informationsmöten om tematiska kartlager. Finspångs kommun har haft representation vid samtliga möjliga tillfällen.

Enligt Region Östergötland är den rumsliga strategin en del av utvecklingsstrategin för Östergötland (RUS) och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. I samband med revidering och aktualisering av utvecklingsstrategi för Östergötland kommer rumslig strategi att inarbetas i utvecklingsstrategin.

”Mål

En rumslig strategi för Östergötland med en väl avvägd rumslig inriktning för Östergötland (strukturbild) som anger **en tydlig prioritering av olika platser funktioner och relationer.**” (*Finspångs kommuns fetning av texten i citatet*)

Generella synpunkter

Generellt upplevs den rumsliga strategin ge en tydlig överblick av Region Östergötlands bild av kommande struktur, prioritering och de fysiska sambanden inom och utanför Östergötland.

Då den rumsliga strategin ska arbetas in i utvecklingsstrategin och även har som mål att tydligt prioritera platser funktioner uppfattas det som att strategin kommer få stor påverkan på alla kommande styrande dokument i Region Östergötlands regi. Den kommer få stor påverkan på regionens syn på kommunernas planering och det uppfattats som att den kommer påverka prioriteringarna för kollektivtrafik (RTP och trafikutredningar), investeringar i vägar (LTP), bredband, landsbygder (Serviceprogram) och vårdinrättningar (vårdcentraler och andra funktioner).

Finspångs kommun står i stort bakom de föreslagna övergripande principerna. Men när en så tydlig struktur arbetas fram som den rumsliga strategins prioriteringar så uppstår det även strukturer som prioriteras bort. Vilka är dessa och hur har prioriteringarna gjorts? Vad blir konsekvenserna av strategin för allt som inte prioriteras och hur påverkar den rumsliga

strategin kommunernas möjligheter att självständigt utvecklas i enlighet med aktuell översiktsplanering?

Finspångs kommun ser med tveksamhet på den redovisade befolkningsprognos från SCB som inleder den rumsliga strategin. Den sätter en ton inför kommande presentation kring vilka orter, kommuner, som kan antas vara attraktivare för investeringar än andra i framtiden. Finspång växer sedan 2009 och kommer att fortsätta växa. SCBs prognos är inte baserad på det stora tillväxtarbete som pågår inom kommunen och som pågått de senaste tio åren. Den tar inte heller hänsyn till den brist på mark för småhusbyggnation som funnit under många år och som nu arbetas bort. Under 2023 kommer detaljplaner för hundratals bostäder antas och flera nya områden är under uppstart för exploatering.

Region Östergötland presenterar ett antal tema-kartor i den rumsliga strategin, kartorna är lätta att läsa som en del av den rumsliga strategin. Dessa kartors syfte, funktion och kommande betydelse är svårt att uttöka i materialet och ett förtydligande över vad som redovisas, varför och vad de får kommande betydelse och påverkan skulle behövas.

Den rumsliga strategin visar ett önskat läge år 2040. Finspångs kommun saknar diskussioner och resonemang kring vilka prioriteringar som gjorts, vad dessa får för hållbarhetsmässiga och sociala konsekvenser.

Den rumsliga strategin är bygd på statistikunderlag som samlats in tillbaka i tiden. Det gör att de kvalitativa dimensionerna i samband inom och mellan kommuner inte kommer fram, eller upplevs få plats. Ett samband mellan två kommuner kan vara svagt i relation till andra, men högst betydelsefulla för en levande landsbygd, blåljus-transporter, kompetensförsörjning eller andra kvalitativa aspekter. Vidare saknas kopplingar till Region Östergötlands stora ansvar, vården.

Regionen föreslår att de och kommunerna ska teckna en överenskommelse om strategins genomförande. Finspångs kommun undrar vad det betyder och bedömer att genomförandefrågan behöver diskuteras djupare tillsammans med kommunerna.

Synpunkter per skalnivå

Storregionalt

I det stora kan Finspång se fördelar med den tydlighet som den storregionala kartbilden ger och Finspångs kommun delar uppfattningen om att Stockholm är det viktigaste storregionala stråket.

Men Finspångs kommun saknar E22 som en viktig länk i kartan över storregionala samband. E22 mellan Norrköping och Kalmar tas bland annat upp i ÖMS som en viktig länk. E22 borde rimligen vara en del av Östergötlands viktiga storregionala struktur.

Vidare ser Finspångs kommun inte relevansen med att ange Öresund som viktig nod under planperioden fram 2040. I synnerhet inte med de politiska beslut som tagits gällande höghastighetstågens utbyggnad i Sverige. På vilket sätt är Öresund, eller Malmö, mer relevant för vår storregionala utveckling under de kommande åren än Oslo?

I de storregionala sammanhangen borde även hamnar, farleder och andra vattenvägar vara en del i den utpekade strukturen. I synnerhet Norrköpings hamn som är mycket viktigt för regionen.

Regional nivå

I den regionala geografin upplever Finspångs kommun ett mönster som tydlig drar all infrastruktur och flöden mot Norrköping och Linköping. Tvärstrukturer som exempelvis Finspång-Motala eller Valdemarsvik-Åtvidaberg kommer med denna prioritering på sikt att försämrats avsevärt. Det är inte ett hållbart samhälle om mellankommunala förbindelser prioriteras bort och allt ska styras mot och via Norrköping och Linköping.

Finspångs kommun noterar att de södra gränskommunerna bedöms vara viktiga av Region Östergötland. Finspångs kommun undrar vilka bedömningar som gjort att Vimmerby och Eksjö lyfts fram, men inte exempelvis Katrineholm, Vingåker eller Nyköping?

Vidare noterar Finspångs kommun, i temakartan för "Transporter" att stråket R1 är indelat i två delar, detta utan motivering. Kartan saknar också farleder och Norrköpings hamn som är mycket viktig för hela regionens näringsliv. Vidare saknas en förklaring om det som visas i kartan är nuläge eller Region Östergötlands målbild 2040.

Finspångs kommun anser vidare att hållbara samhällen inte *enbart* innebär täta samhällen, utan även en variation och mångfald, vilket inte ges utrymme i strategin. Detta då Region Östergötland lyfter att det ska prioriteras bebyggelseutveckling i stationsnära och hållplatsnära lägen på flertalet ställen i texten. Vilken roll och faktiskt påverkan har Region Östergötland i detta? Hur säkerställs att linjelagd buss inte dras bort under exploatering och utveckling av områden som planerats bland annat tack vare god tillgång till kollektivtrafik?

Närgeografi:

Under rubriken Närgeografi ställer sig Finspångs kommun bakom den generella målbilden. Men när det gäller en kartbild och prioriteringar för målbild 2040 är Finspångs kommun tveksam till om det är något som Region Östergötland bör peka ut.

Närgeografi är tätt förknippad med den lokala utvecklingen och den lokala kännedomen om efterfrågan och värden. I detta finns definitioner och tolkningar av vad "täthet" och "attraktivitet" är.

Region Östergötland lyfter vid flera tillfällen att regionen ska verka för ny bebyggelse i anslutning till befintliga strukturer och verka för omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer som en del i platsutvecklingen. Detta framkommer redan tydligt i Finspångs kommuns utbyggnadstrategi i gällande översiktsplan. Finspångs kommun önskar därför få bättre kunskap om Region Östergötlands roll i detta. Hur och på vilket sätt kan Region Östergötland påverka befintliga strukturer lokalt samt bedöma vad som är omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer och hur avser regionen att arbeta med frågorna?

Finspångs kommun ställer sig frågande till hur Rejmyre kan klassas som "boendetätort med service" och Hällestad som "närgeografiskt nod". Noteras bör att Rejmyre är vår näst största tätort i Finspång. Både Rejmyre och Hällestad Borggård är utpekade som prioriterade orter i Översiktsplan 2020 då båda orterna innehåller viktig offentlig och kommersiell service. Finspångs kommun har gjort ett stort arbete i våra prioriteringar och långsiktiga strategier för hela kommunen och anser att båda orterna borde pekas ut som närgeografisk nod i enlighet med aktuell översiktsplan.

FINSPÅNG

Sammanfattning

Vi ser att den föreslagna strukturen förvisso ser och tar hänsyn till Finspångs tätorts betydelse för (när)regionen. Men med tanke på strategins kommande betydelse för den regionala planeringens utveckling upplevs prioriteringen snävt gjord. Det fokus som sätts runt Linköping och Norrköping samt nuvarande spårbundna kollektivtrafikstråk riskerar att på sikt göra det än svårare att leva och utvecklas utanför de idag föreslagna (stor)regionala noderna.

Finspångs kommun avser att fortsätta arbeta med vår Översiktsplan 2020 med utgångspunkt i Agenda 2030 och vårt tillväxtmål 30-35. I det arbetet avser vi att fortsätta utveckla våra strategier för tillväxt och attraktivitet. I Finspång är det inte täthet och hög exploateringsgrad som efterfrågas. I Finspång efterfrågas ett naturnära boende i småhus eller mindre flerfamiljshus oavsett om det är i tätorten eller i övriga orter och på landsbygden. Finspångs kommun uppfattar det som att den rumsliga strategin inte tar hänsyn till vårt arbete med översiktsplanering. Hur gränsdragningen mellan regionens och kommunernas faktiska uppdrag och ansvar ska tolkas och genomföras behöver diskuteras vidare.

De senaste årens kunskapsunderlag som arbetats fram av Region Östergötland är i flera fall bra underlag för den kommunala översiktsplaneringen. Men, underlagen uppfattas även som att Region Östergötland har påbörjat arbetet med regionplan. Arbetet med den rumsliga strategin stärker den upplevelsen.

Finspångs kommun vill framhålla att det inte är aktuellt att stödja en regionplan i nuläget. Det kommunala självbestämmande över vatten och markanvändningen är fundamentalt och centralt för kommunernas möjlighet att utvecklas och vara attraktiva. Däremot är samverkan i olika sakfrågor mycket viktigt för att lösa gemensamma utmaningar som kan omfatta bland annat etableringar, kompetensförsörjning, utbildningar och infrastruktur. Men detta bedöms kunna ske i aktuella frågor och över tid genom ömsesidig mellankommunal, även över länsgränser, samverkan. I detta kan Region Östergötlands samrådsstruktur vara en del.

Kommunstyrelsen

§ 90

Dnr 2023/40

Remiss om Rumslig strategi för Östergötland

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att fastställa samhällsbyggnadsnämndens förslag till yttrande och besluta att sända yttrandet till Region Östergötland som svar på remiss om Rumslig strategi för Östergötland.

Ärendebeskrivning

Region Östergötland har översänt remiss till Kinda kommun avseende dialogversion av Rumslig strategi för Östergötland (dnr RÖ 2022/10319). Remissvar ska sändas till regionen senast den 11 april 2023.

Då sakfrågorna om innehållet i den Rumsliga strategin främst behandlas inom samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsområden men samtidigt är av högsta strategiska karaktär, hanteras remissen och förslaget till yttrande samordnat med kommunstyrelsen. Yttrandet föreslås därav slutligt sändas till Regionen från kommunstyrelsen.

Följande synpunkter och medskick noteras som yttrande till Regionen:

- Generellt uppfattas innehållet diffust, där tanken om till vad och vem dokumentet är tänkt att användas för kan behöva ses över. Särskilt viktigt blir detta utifrån ambitionen på sidan 31 att Rumslig strategi ska användas i en överenskommelse mellan region och kommun.
- Syftet med den rumsliga strategin som ett fristående dokument uppfattas något osammanhängande. Fundera över om innehållet istället skulle arbetas in i en uppdatering av dokumentet Utvecklingsstrategi för Östergötland för en tydligare helhet, och/eller omarbetas till ett rent kunskapsunderlag över nulägets strukturbilder. Detta blir särskilt tydligt då innehållet under rubriker för 2040 uppfattas som en blandning av framtidsytande analyser och nulägesanalyser.
- Målbilden att dokumentet ska ange prioriteringar för olika platserns funktioner kan ses som något svårt att som kommun förhålla sig till då kommunerna själva beslutar om platserns funktioner inom sin kommuns geografi utifrån lokala behov och konkurrensvärde till sin omvärld.
- Beskrivning och illustration av prioriterade geografier för regionalt serviceprogram uppfattas som tydlig och lättillgänglig tematisk karta.
- Då syftet för dokumentet bland annat anges utgöra grund för regionalt agerande i kollektivtrafikfrågor är det något förvånande att tågtrafiken inte lyfts fram mer i strukturerna. På sidan 19 anges att tågtrafiken är stommen i Östergötlands kollektivtrafiksystem, men det bör även lyftas fram att den utgör stomme för mellanregionala arbetsmarknader söderut. För Kinda kommun är Stångådalsbanan av särskilt intresse.
- Det upplevs oklart om varför hamnar är redovisade men inte flygplatser.
- Texterna uppfattas generellt något diffusa i förhållande till relativt tydliga illustrationer.

Kommunstyrelsen

- Kinda kommun uppmärksammar Regionen på att en ny översiktsplan är under framtagande i kommunen, där bland annat nya tillväxtmål presenteras. Den nya översiktsplanen beräknas antas kvartal 2 år 2024.

Det föreslagna yttrandet är berett av samhällsbyggnadsnämnden men ska fastställas av kommunstyrelsen vid dagens sammanträde.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsnämnden § 54/2023
Rumslig strategi för Östergötland, daterat 2023-01-05
Remiss missiv och sändlista
Tjänsteskrivelse, daterad 2023-02-27

Beslutet skickas till

Region Östergötland
Samhällsbyggnadsnämnden
Akten

Yttrande över - Dialogversion - Rumslig strategi för Östergötland

Linköpings kommun har fått möjlighet att yttra sig över Region Östergötlands dialogversion av rumslig strategi för Östergötland. Den rumsliga strategin ska bli en del av Utvecklingsstrategin för Östergötland och precisera den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. Kommunens synpunkter handlar i huvudsak om behov av förtydliganden och kompletteringar. Detta behov återkommer – på olika sätt och i olika grad – genom hela förslaget.

Övergripande synpunkter

Linköpings kommun välkomnar att de rumsliga aspekterna - utan att för den skull utgöra regional fysisk planering i termer av en regionplan - får ökat utrymme i den regionala utvecklingsstrategin (RUS). En rumslig strategi fyller en viktig funktion i arbetet med att skapa förutsättningar för en god samhällsplanering i Östergötland. Inte minst som brygga mellan Utvecklingsstrategin för Östergötland och de kommunala översiktsplanerna. Ett geografiskt helhetsperspektiv bidrar till en bättre förståelse för ingående orters samspel och funktioner samt till att klargöra regionens inneboende potential.

Linköpings kommun uppfattar det presenterade dialogformatet som föredömligt kort, välstrukturerat och i huvudsak väl formulerat. Sett till innehåll är strategin - trots den kondenserade formen - också tämligen välfylld. Den metodologiska ansatsen – d.v.s. att beskriva olika skalnivåer, nuläge och tänkt förflyttning fram till 2040 - tjänar sitt syfte väl. Sammantaget underlättar såväl format som ansats möjligheterna till överblick.

Relation till den Regionala utvecklingsstrategin

Utvecklingsstrategin har som övergripande mål att skapa goda livsvillkor i Östergötland. Detta mål har i sin tur brutits ned i tre delmål och sex prioriterade områden. Den rumsliga strategin har i huvudsak sin grund i det sjätte prioriterade området "Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget". Linköpings kommun ser tydliga kopplingar även till det fjärde prioriterade området som handlar om att "Skapa attraktiva livsmiljöer". Området bedöms som särskilt viktigt i relation till de delar som berör närgeografien.

Knyt samman Östergötland och ta till vara det goda läget

Linköpings kommun instämmer i att det är viktigt att knyta ihop länet och ta tillvara regionens inneboende potential.

Linköpings kommun välkomnar också att regionen tydliggör vikten av att Östergötland bygger sina kopplingar med omlandet utifrån egen styrka samt att Linköping och Norrköping - genom knyts samman än mer - ska stärkas som storregionala nodstäder. Över tid har utbytet mellan städerna ökat. 2021 klassades också regionens två lokala arbetsmarknadsregioner som en gemensam. Utvecklingen har pågått successivt under många år och vittnar om ökad funktionalitet. Det är viktigt att utvecklingen fortgår - integrering bidrar till ökad robusthet i konjunktursvängningar, ökar förutsättningarna för matchning (kompetens), specialisering och skalfördelar etc.

Linköpings kommun är också mycket positiv till att Östergötland tydligt sätts i sitt geografiska sammanhang - centralt i det starka och strategiska kommunikationsstråket som löper från Stockholmsregionen genom Östergötland vidare mot sydväst och så småningom ned till den europeiska kontinenten. På kontinenten finns Sveriges största handelsutbyte och här sker stora infrastrukturella satsningar, där inte minst förbindelsen Fehmarn-Bält är av betydelse.

Byggandet av Ostlänken är avgörande för att potentialen i närheten till Stockholm ska kunna realiseras. Att regionen i första hand ska verka för en utökad arbets- och studiemarknad i relation till Stockholm är en riktig och viktigt prioritering. I sammanhanget är det emellertid viktigt att tydliggöra att detta ska ske utifrån egen kraft och potential.

Storregionalt prioriteras i andra hand kopplingar till övriga storstadsregioner och till några storregionala nodstäder. I relation till nodstäderna i Östra Mellansverige är närliggande viktigt. Det är rimligt att det redan finns en tydlig koppling - alternativt beslutade investeringar som ökar förutsättningarna - för att potentialen i ett 2040-perspektiv ska kunna förstås. Om inte blir logiken haltande.

Mot denna bakgrund blir prioriteringen kring vilka noder Östergötland ska stärka kopplingarna till delvis knepig. Linköpings kommun efterfrågar en tydligare motivering till valda storregionala noder på s. 12 såväl som en beskrivning över vad denna prioritering i praktiken betyder. Det finns idag tydliga kopplingar - sett till bl.a. bruttoflyttning och pendling - mellan Linköping och Norrköping och storstadsregionerna samt några av nodstäderna i närliggande län. Detta visar tydligt att storlek, närhet och tillgänglighet driver utbyte och rörlighet. I relation till både Eskilstuna och Västerås är utbytet litet.

I texten återkommer formuleringar kring önskad storregional integrering. Detta är ett i sammanhanget olyckligt begrepp som riskerar att leda tankarna fel. Det handlar inte om att fusioneras i vanlig mening utan om att utöka och vidga arbets- och studiemarknaderna, d.v.s. regionförstoring, där alla bidrar och utvecklas utifrån egen styrka och särart. Kopplingar inom Östra Mellansverige ser naturligt olika ut. Det som förenar är närheten till Stockholm.

Kartor - storregional nivå

- Kartorna är inkonsekventa sett till redovisade transportslag. Hamn finns med men inte flyg. Både är på olika sätt centrala för den

internationella tillgängligheten. Regionen rekommenderas att ta med båda eller inga samt motivera valet.

- Logiken i kartorna är inte självklar. I 2040 bilden finns t.ex. en sträckning till Oslo. I texten sägs att utbyggnaden är osäker och att potentialen för Östergötland inte bedömts. Grund för att inkludera sträckningen i kartan framgår således inte. Utbyggnaden av stambanan söderut till Jönköping och vidare mot Göteborg väntas ske först efter 2040. Hela potentialen redovisas därför inte. Kommunen uppfattar att strategin skulle vinna på att logiken blir tydligare. Förslagsvis utmålas potentialen i den storregionala kartbilden 2040 utifrån ambitionen att exploatera nyttor med beslutade investeringar som grund.
- Mot bakgrund av ovanstående föreslår Linköpings kommun att regionen också - istället för att blanda logik - tar fram en kompletterande bild med en längre utblick. I denna kan potentialen kring i dagsläget inte beslutade - men för länet viktiga - utbyggnader tydliggöras och omsättas i en målbild.
- Genom att renodla logiken i kartorna blir möjligheterna till en mer framåtsyftande och visionär ansats också påtagligt större. Ett sådant förfarande ger bättre möjligheter att balansera skrivningarna kring viktiga samband i norr och söder. I föreliggande version är sambanden söderut - motiverade av osäkerheten kring nya stambanor fram till 2040 - nedtonade. Fokus ligger på Stockholm och Östra Mellansverige. I förlängningen behöver perspektiven breddas. Utöver de nya förutsättningar som en driftsatt Ostlänk ger behöver framtidsutsikterna i den större geografiska helheten bättre illustreras.

Kartor - regional nivå

- Skillnaderna mellan nuläge och 2040 behöver i delar förtydligas. Vad förklarar t.ex. ifyllnaden av mellanrummet mellan Linköping, Motala och Mjölby fram till 2040 (s. 17 och s. 18). Förklaras inte detta bättre finns en uppenbar risk för olika tolkningar.
- Motsvarande gäller för influensområdena kring Ödeshög, Kisa och Valdemarsvik. I 2040-bilden är området snävare medan noden i sig framstår som starkare. Detta behöver förklaras.

Närgeografi

- Den närgeografiska nivån överlappar nivån som kommunerna ansvarar för genom översiktsplanering. I det kommande arbetet blir det viktigt att närmare tydliggöra gränsdragningen till kommunernas planmonopol.
- Linköpings kommun noterar att Ulrika saknas som nod i ortstrukturen. Detta är olyckligt och bör ändras.

Genomförande och uppföljning

Under rubriken genomförande framkommer att rollfördelningen mellan kommun och region - samt hur rumslig strategi ska användas - ska tydliggöras i en överenskommelse. Det framgår inte vad detta i praktiken innebär. Från kommunens sida vill vi framhålla att en överenskommelse behöver definieras och diskuteras fram gemensamt.

I ett genomförandeperspektiv är det också viktig att strategins koppling till styrande dokument - såsom Länstransportplan och Regionalt Trafikförsörjningsprogram etc - tydligare framkommer.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsens ordförande

Tjänsteskrivelse

Diarienummer
KS

Datum
2023-04-28

Motala kommun
Gemensam Ledningsförvaltning

Strateg
Lena Petersson Forsberg

Telefon
0141-22 34 44

E-postadress:
lena.petersson.forsberg@motala.se

Tjänsteskrivelse

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner tjänsteskrivelsen och sänder in den som sitt yttrande till Region Östergötland.

Sammanfattning

Under perioden 9 januari till 11 april 2023 höll Region Östergötland en fördjupad dialog med kommuner, angränsade regioner och andra berörda om den rumsliga strategin (RUM). RUM ska utgöra en del av regional utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS). Båda dokumenten har tidsperspektiv 2040. RUM syftar till att;

- utgöra det rumsliga perspektivet i samtliga regionala strategier,
- utgöra underlag för Region Östergötlands agerande i kommunala planprocesser,
- stärka region Östergötlands roll som samhällsbyggare genom hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken.

Målet är: En rumslig strategi med väl avvägd rumslig inriktning och som anger en tydlig prioritering av olika platserns funktioner och relationer.

RUM visar en bild av Östergötland i tre skalnivåer; den storregionala skalan, den regionala skalan och i närgeografin dels i nuläget och dels framåtblickande till år 2040. RUM anger även principer för regional rumslig planering, dels övergripande och dels i de tre skalnivåerna.

Motala kommun ser positivt på möjligheten att delta i den fördjupade dialogen om RUM.

Kommunen inser värdet av kopplingen till Linköping-Norrköping, som utgör viktiga regionala tillväxtmotorer och likaså värdet av kopplingen vidare norrut mot Stockholm. Kommunen vill genom konstruktiva synpunkter vidga perspektivet ytterligare. Synpunkterna listas under Bakgrund, men följande exempel kan nämnas:

- Kommunen uppskattar att dialogversionen av RUM visar potentialen i den kommande trafikinfrastrukturen norrut från Motala mot Hallsberg/Örebro/Oslo som ett viktigt storregionalt samband.
- I resonemang om ”strategiska mellanlägen” vill Motala kommun framhålla Borensberg av särskilt och högt värde. Fågelsta bör ses som möjligt

tågstopp samt från och med 2031 även Godegård som möjligt tågstopp.

- Vad innebär ”tydlig prioritering av olika orters funktioner och relationer” som anges i målformuleringen och på s 10-21? På vilka grunder görs prioriteringen och vad blir konsekvenserna för de funktioner och relationer som inte bedöms vara prioriterade? Underlag till RUM bör visa exempel på vad den föreslagna prioriteringen faktiskt kan komma att innebära, exempelvis i frågor om resursprioritering, tilldelning av statliga medel etc.
- Motala kommun framhåller vikten av ett gemensamt ansvarstagande för utvecklingsmöjligheter och behov av satsningar även i mindre kommuner som ligger i ett förhållandevis perifert läge i relation till Linköping och Norrköping.
- Det är oklart vad lydelsen ”Befintlig kollektivtrafikförsörjning ska styra lokalisering av kommande bebyggelseutveckling” egentligen innebär. Det framgår inte i dialogversionen hur ”befintlig” ska tolkas. Är det nuläge (kvartal 1 2023) som ska gälla? Lokalisering av och utformning av bebyggelse faller inom ramen för den kommunala fysisk planeringen och bedöms utifrån ett stort antal parametrar om platsens förutsättningar som också sätts in i en större helhet. Normativa lydelser om lokalisering av bebyggelse bör därmed undvikas i RUM.
- Även punkt 4. Skapa attraktiva livsmiljöer (från RUS) bedöms som relevant ur ett rumsligt regionalt perspektiv där kommande version av RUM skulle gynnas av ett bredare perspektiv.
- Det framgår tydligt att den närgeografiska skalan inte är bearbetad och att detta kommer att göras i samverkan med kommunerna inom ramen för samverkansstrukturen. Motala kommun ser positivt på att delta i detta arbete.

Regionen kommer att sända ut material för granskning ännu en gång, preliminärt under kvartal 4 2023.

Bakgrund

Under perioden 9 januari till 11 april 2023 höll Region Östergötland en fördjupad dialog med kommuner, angränsade regioner och andra berörda om den rumsliga strategin (RUM). Under perioden har även hållits ett dialogmöte där Regionen träffade Motala, Linköping och Åtvidabergs kommuner. Dialogversionen av RUM har varit utsänt för intern remiss inom Motala kommun. Inkomna svar har sammanställts i en separat redogörelse och lagts till grund för denna skrivelse. Motala kommun har fått förlängd svarstid till 3 maj 2023.

RUM ska utgöra en del av regional utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS). Senaste versionen av RUS godkändes i Regionfullmäktige oktober 2021. Båda dokumenten har tidsperspektiv 2040. RUM syftar till att;

- utgöra det rumsliga perspektivet i samtliga regionala strategier,
- utgöra underlag för Region Östergötlands agerande i kommunala planprocesser,

- stärka region Östergötlands roll som samhällsbyggare genom hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken.

Målet är: En rumslig strategi med väl avvägd rumslig inriktning och som anger en tydlig prioritering av olika platser funktioner och relationer.

RUM visar en fördjupad och sammanvägd bild av Östergötland i den storregionala skalan, den regionala skalan och i närgeografin dels i nuläget och dels framåtblickande till år 2040. RUM anger även principer för regional rumslig planering, dels övergripande och dels i de tre skalnivåerna.

Motala kommuns synpunkter:

Motala kommun ser positivt på möjligheten att delta i den fördjupade dialogen om RUM.

Den hållbara samhällsutvecklingen som eftersträvas består av en stor mängd parametrar som behöver ses i ett helhetsperspektiv. Kommunen inser komplexiteten i det arbete som nu kommit en bra bit på väg och där uppdelningen i de tre skalnivåerna underlättar förståelsen och möjligheten att visualisera. Kommunen har också förståelse för att Region Östergötland fokuserar på sitt regionala utvecklingsuppdrag och de verksamhetsområden som bedöms ha rumsliga dimensioner. Kommunen inser värdet av kopplingen till Linköping- Norrköping, som utgör viktiga regionala tillväxtmotorer och likaså värdet av kopplingen vidare norrut mot Stockholm. Kommunen vill genom konstruktiva synpunkter vidga perspektivet ytterligare.

- Kommunen uppskattar att dialogversionen av RUM visar potentialen i den kommande trafikinfrastrukturen norrut från Motala mot Hallsberg/Örebro/Oslo som ett viktigt storregionalt samband. Kopplingen Motala-Hallsberg beräknas bli färdigställd till 2031.

- Det storregionala sambandet mellan Hallsberg/Örebro och vidare mot Stockholm bör visas på samma sätt som kopplingen mot Oslo. Sambandet finns sedan tidigare med i material från de regionalt utvecklingsansvariga inom östra Mellansverige (ÖMS) genom bland annat Nodstadsrapporten, 2020 och från samverkansorganet Mälardalsrådet/En bättre sats (EBS).

- Kommunen vill även framhålla den ovan nämnda trafikinfrastrukturen (norrut från Motala) och dess betydelse för persontrafik, pendling, ökad robusthet och ökad kapacitet för godstrafik i de regionala och närgeografiska skalorna.

- Samma uppmärksamhet bör visas för kopplingen mot Jönköping.

- I resonemang om "strategiska mellanlägen" vill Motala kommun framhålla Borensberg av särskilt och högt värde. Fågelsta bör ses som möjligt tågstopp samt från och med 2031 även Godegård som möjligt tågstopp.

- Vad innebär "tydlig prioritering av olika orters funktioner och relationer" som anges i målformuleringen och på s 10-21? På vilka grunder görs prioriteringen och vad blir konsekvenserna för de funktioner och relationer som inte bedöms vara prioriterade? Underlag till RUM bör visa exempel på

vad den föreslagna prioriteringen faktiskt kan komma att innebära, exempelvis i frågor om resursprioritering, tilldelning av statliga medel etc.

- Motala kommun framhåller vikten av ett gemensamt ansvarstagande för utvecklingsmöjligheter och behov av satsningar även i mindre kommuner som ligger i ett förhållandevis perifert läge i relation till Linköping och Norrköping.

- Regional nivå: Vad innebär det att ytan som visar ”Utvecklad funktionalitet med integrerad studie-, boende- och arbetsmarknad i 2040-perspektivet har förminskats och dragit in mot de regionala noderna?

- Det är oklart vad lydelsen ”Befintlig kollektivtrafikförsörjning ska styra lokalisering av kommande bebyggelseutveckling” egentligen innebär. Det framgår inte i dialogversionen hur ”befintlig” ska tolkas. Är det nuläge (kvartal 1 2023) som ska gälla? Lokalisering av och utformning av bebyggelse faller inom ramen för den kommunala fysisk planeringen och bedöms utifrån ett stort antal parametrar om platsens förutsättningar som också sätts in i en större helhet. Normativa lydelser om lokalisering av bebyggelse bör därmed undvikas i RUM.

- Även punkt 4. Skapa attraktiva livsmiljöer (från RUS) bedöms som relevant ur ett rumsligt regionalt perspektiv där kommande version av RUM skulle gynnas av ett bredare perspektiv.

- Kunskapsunderlag som inte längre visar en rättvis bild av rådande förutsättningar bör uppdateras. Exempel på detta är Trafikverkets redovisade trafikflöden.

- Detsamma bör gälla för regionala styrdokument som läggs till grund för arbetet med RUM. Exempel är regionalt Trafikförsörjningsprogram och regionalt Serviceprogram där arbete med uppdatering pågår. Risker är annars att gamla strukturer och intentioner cementeras genom RUM.

- Det framgår tydligt att den närgeografiska skalan inte är bearbetad och att detta kommer att göras i samverkan med kommunerna inom ramen för samverkansstrukturen. Motala kommun ser positivt på att delta i detta arbete.

Redaktionella synpunkter:

s 2: Befolkningsstatistiken bör inte ”hänga i luften” okommenterad om dess betydelse och relevans.

s 22-30. I dialogversionen anges att detta avsnitt inte ska ligga till grund för beslut om RUM utan ska ses som kunskapsunderlag. Om det ska finnas kvar behöver den förklarande texten utvecklas.

s 32: Låt gärna underlagen bli klickbara länkar

Finansiering

Inte aktuellt

Koppling till resultatmål

3. Motala växer

5. Miljömässigt hållbar tillväxt
6. Tillgänglighet och inflytande
7. Hela Motala ska leva

Uppföljning/återrapportering

Regionen kommer att sända ut material för granskning ännu en gång, preliminärt under kvartal 4 2023.

Beslutsunderlag

[Dialogversion Regional rumslig strategi \(RUM\)](#)

[Regional utvecklingsstrategi för Östergötland \(RUS\), 2021](#)

Beslut skickas till

GLF/Strategi och utveckling/LPF

Region Östergötland senast 3 maj 2023, registrator@regionostergotland.se, diarienummer RÖ 2022/10319, Motala kommun Lena Petersson Forsberg

Peter Ingesson
Kommundirektör

Hanna Hammarlund
Verksamhetschef

Datum
2023-03-02Diarienummer
KS/2023:64

Region Östergötland

Rumslig strategi för Östergötland, remissvar

Mjölby kommun ser det som mycket positivt att regionen tagit fram ett förslag till rumslig strategi för länet.

Mjölby kommun hoppas att det finns möjlighet att skapa samsyn i länet kring hur prioriteringar i geografin bör göras. Med en sådan samsyn underlättas arbete för att på bästa sätt investera för att skapa en mer integrerad arbets- och bostadsmarknad i regionen. Det bör i sin tur gagna alla länets kommuner. Därför är det viktigt att skapa olika former av dialogarenor för att skapa en sådan gemensam målbild för länets utveckling. Här utgör såväl dokumentet i sig, som den dialogprocess som ledsagar det, viktiga inslag för att bygga en starkare och mer sammanhållen region.

Strategins syfte och mål

I rapporten anges att målet med strategin är att ange en tydlig prioritering av olika platserns funktioner och relationer. Vidare finns syftet beskrivet i fyra punkter. Kommunen delar regionens syn att det är ett rimligt angreppssätt att se geografin i olika skalnivåer, från det storregionala till närgeografin.

I ett regionalt samordnings- och prioriteringsperspektiv skulle det sannolikt underlätta om det av strategin framgick vilka skalnivåer som faktiskt bedöms ha regional vikt. Det är en samsyn inom regionen kring dessa orter, strukturer, stråk och områden som det är angeläget att skapa för att underlätta prioritering av de regionala insatserna och kraftsamla inom och mellan kommunerna. En sådan, tydligare prioritering, förringar inte länets övriga delars betydelse för att skapa en god miljö för boende och verksamheter. Här utgör t.ex. redovisningen av de prioriterade geografierna i regionala serviceprogrammet en tydligare bild av den regionala nivåns återspeglning i närgeografin än närgeografikartorna. I nuvarande utformning av strategin blir det lite otydligt var regionen faktiskt vill prioritera de gemensamma insatserna för samhällsutvecklingen.

På liknande sätt är flera av principerna så diffust formulerade att det blir svårt att se vad det konkret kan vara för åtgärder som kan bli aktuella eller behövas. Det gäller t.ex. för att stärka Mjölby som ort med storregionala funktioner eller vad som anses som starka kollektivtrafikstråk i den regionala nivån. Om det inte bedöms finnas utrymme för detta i själva strategin vore det angeläget att redovisa det i någon form av bakgrundsdocument för att

Datum
2023-03-02

Diarienummer
KS/2023:64

skapa en bättre förståelse och underlätta planering för faktiska insatser över tid. Annars finns risken att strategin inte används fullt ut i kommande genomförandesteg.

På motsvarande sätt är det lite svårt att veta om kommunerna kan utnyttja att orter är utpekade som regionalt viktiga i strategin som argument för exploatering av jordbruksmark i samband med lokaliseringsutredningar vid detaljplaneläggning.

För att en tydlig prioritering av stråk och noder ska kunna få förankring krävs sannolikt en tydligare beskrivning av vad som bedöms vara lägsta godtagbara standard i övriga delar av regionen. Det kan gälla kollektivtrafikstandarden, vägstandarden vad gäller restider och trafiksäkerhet eller tillgänglighet till service. I nuvarande strategi är detta i princip endast redovisat för tillgängligheten till service. Övriga frågor är väl så viktiga och behöver även diskuteras och fattas beslut om som ett underlag för kommande arbete med nytt regionalt trafikförsörjningsprogram. Risken med nuvarande utformning av den rumsliga strategin blir annars att den reproducerar målbilder som egentligen skulle behöva förändras.

Att lyfta närtrafiken (yttäckande kollektivtrafik) som en princip för regional rumslig planering kan knappast vara ändamålsenligt med tanke på att trafikupplägget bygger på att den inte ska användas för arbetspendling utan endast för serviceresor. Det kan vara en viktig funktion i sig, men bidrar knappast till att "knyta samman och utveckla platser" i den bemärkelsen som kan förväntas för att nämnas i den här typen av strategi.

Tydligare innehåll i framtidsbilderna

Strategins framtidsbilder är oklara vad gäller deras grunder. Det är oklart både på en grundläggande nivå om de bygger på en önskad målbild eller på ett antal scenarier eller prognoser som i sin tur bygger på bedömningar av potentialen till tillväxt i olika orter respektive kortare restider. I den regionala nivån skulle jämförelsen mellan nuläge och framtidsbild även underlättas om man använde samma definitioner vad gäller den geografiska tillgängligheten/tillväxtpotentialen.

Det framgår inte heller på vilka sätt som orterna i strukturen ska knytas samman mer effektivt eller var den potentialen är störst. För att skapa en samsyn kring regionens potential till tillväxt i olika delar behöver sannolikt denna fråga vara extra tydlig. En utgångspunkt hade kunnat vara

Datum
2023-03-02

Diarienummer
KS/2023:64

möjligheterna att korta de faktiska restiderna med kollektivtrafik där körtider, turtätheter och bytesbehov vägs in tillsammans med bedömningar av vilka resenärsunderlag som ger möjlighet till detta.

Fortsatt utbyggnad av stambanekapacitet

De politiska osäkerheterna på nationellt plan kring utbyggnad av nödvändig kapacitet på stambanorna tycks komma att bestå. Det gör det extra viktigt att regionen i alla sammanhang tydliggör att det är en nyckelfråga för regional utveckling att trafikeringen på järnvägsnätet både kan bli mer robust och utökas. Därför bör det i kartan för den storregionala nivån 2040 signaleras en förväntan om att det pågår utbyggnad av mer järnvägskapacitet längs Södra stambanan även mellan Linköping och Tranås.

Skänninge och pendeltågstrafiken

Av kartan för 2040 kan man uttolka en framtidsmålsättning för busstrafiken från Vadstena att skapa en direktlinje till Mjölby istället för att, som idag, ha ett byte till pendeltåg i Skänninge. En stor del av resenärerna från/till Skänninge utgörs idag av personer boende i Vadstena. En direktlinje mellan Vadstena och Mjölby skulle göra det mer attraktivt med arbetspendling mellan orterna, vilket är positivt för kommunernas näringsliv. Redan idag utgör pendlingen mellan Vadstena och Mjölby tätort ungefär ¼ av Vadstenas totala utpendling via Skänninge. Relationen utgör samtidigt ca. 35% av Mjölby kommuns pendling till Vadstena. Pendlingen från Vadstena till Skänninge är nästan hälften så stor som mellan Vadstena och Mjölby.

Det är bl.a. därför viktigt för Skänninges fortsatta utveckling att, dels en direktbuss Vadstena-Mjölby även trafikerar centrala Skänninge, dels inte leder till att pendeltågstrafikeringen minskar för Skänninge.

Sträckarta transporter

I den regionala bilden för 2040 anges utvecklade funktionaliteter både för Väderstad och området mellan Motala, Borensberg, Linköping och Mjölby. Det är rimligt att anta att en viktig åtgärd för att uppnå detta är en ökad befolkning och fler arbetsplatser i områdena, vilket i sin tur förutsätter en förbättrad kollektivtrafik och satsningar på infrastrukturen. Detta återspeglas inte i sträckkartan för transporter där vare sig Fornåsavägen eller väg 942 via Hogstad och Väderstad är utpekade som lokala eller regionala stråk trots att de trafikeras av viktiga kollektivtrafikstråk och angör mindre serviceorter som finns med i det regionala serviceprogrammet. Detta är särskilt olyckligt

Datum
2023-03-02

Diarienummer
KS/2023:64

om stråkkartan ska utgöra grund för t.ex. den regionala transportplaneringen och länstransportplanen.

Av texten kan tolkas att syftet med kartan är att redovisa både järnvägar och vägar och gods och persontrafik. Detta återspeglas dock inte i realiteten då stråket Mjölby-Tranås enbart redovisas som mellanregionalt stråk trots att stambanan går här. Här behöver antingen texten förtydligas eller kartan justeras. En motsvarande otydlighet eller inkonsekvens finns i kartbilderna för storregional och regional nivå där de i ett storregionalt perspektiv funktionellt viktiga godsstråken längs E22, väg 32/50, väg 51 och södra stambanan inte finns.

Förstärkta mellanregionala samband

I ett storregionalt och regionalt perspektiv vill Mjölby kommun understryka betydelsen av en persontrafikmässigt starkare koppling till Tranås och Jönköping för att dels möjliggöra ett stärkt pendlingsutbyte med Tranås, dels skapa möjlighet till nya pendlingsrelationer till och från Jönköping. Här spelar framför allt planeringen för nya stambanor stor roll, men till Jönköping skulle en expressbusslinje i regional regi möjliggöra arbetspendling redan i ett kortare tidsperspektiv.

Cecilia Burenby
Kommunstyrelsens ordförande

2023-04-03

Vårt diarienummer
KS 2023/0234 210

Handläggare, titel, telefon

Johan Mases, enhetschef översiktsplanering
011-15 24 34
Clara Andersson, översiktsplanerare
011-15 26 91

Region Östergötland

Regionplanering@regionostergotland.se

Rumslig strategi för Östergötland

Norrköpings kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Region Östergötlands *Rumslig strategi för Östergötland*, förkortat RUM i allmänt tal.

Sammanfattning

Norrköpings kommun anser att den rumsliga strategin som Region Östergötland presenterar är otydlig och att syftet med strategin blir svår att orientera sig i. Nyttan med strategin kan ifrågasättas och bör om inte annat förtydligas. Norrköpings kommun ifrågasätter detaljeringsnivån på den rumsliga strategin och anser att mötet med den kommunala planeringen måste förtydligas. Norrköpings kommun erinrar slutligen att en rumslig utvecklingsstrategi bör vara mer visionär i sina målbilder och ställningstaganden.

Stråkkartor och strukturbilder

Norrköpings kommun anser att strukturbilden i olika skalnivåer är missvisande eftersom det är tolkningsbart om strukturbilden visar på en nulägesbild, en framtidsbild, eller är ett visuellt exempel på hur en strukturbild är uppbyggd.

Norrköpings kommun anser att väg E22 längs Ostkusten i det storregionala sambandet saknas. Väg E22 bör pekas ut på den storregionala nivån som en del av TEN-T samt genom godkännandet av förbifart Söderköping.

Norrköpings kommun anser att stråkkarta transporter missvisande pekar ut Södra stambanan som ett mellanregionalt stråk klass 1 (R4). Norrköpings kommun föreslår att Södra stambanan klassificeras till ett nationellt stråk.

Norrköpings kommun föreslår att stråkkarta transporter bryts ner i trafikslag, och förslagsvis även vilken typ av transporter.

Norrköpings kommun anser att det saknas en indikation att Västra stambanan är viktig för kopplingen mot Oslo.

Principer för regional rumslig planering

Norrköpings kommun anser att stärka Linköping och Norrköping som storregionala nodstäder är ett relevant mål som går i linje med inriktningen i den gemensamma översiktsplanen för Norrköping och Linköpings kommun (GÖP).

Norrköpings kommun ifrågasätter dock den numeriska prioriteringen av kopplingen till orter utanför Östergötland. Norrköpings kommun ifrågasätter Örebro som andra mest prioriterade ort - efter Stockholm och före Öresund, Göteborg samt Jönköping. Norrköpings kommun anser att den numeriska prioriteringen istället bör vara Stockholm; därefter Öresund, Göteborg samt Jönköping; Örebro; och slutligen Eskilstuna/Västerås.

Norrköpings kommun anser att Ostkusten/Kalmar saknas som stråk för stärkt koppling.

Regional- och närgeografisk nivå

Norrköpings kommun anser att den rumsliga strategin riskerar att inspela på det kommunala planmonopolet. Respektive kommun känner sitt närområde bäst, och bör därav vara den främsta beslutsfattaren gällande utvecklingsinriktningar i närmiljön. Norrköpings kommun anser även att det är otydligt hur de kommunala planerna syns i den rumsliga strategin. Norrköpings kommun lyfter dels frågan om vad regionens roll är avseende rumslig planering, samt om kommunerna och regionen delar denna syn på regionens roll.

Norrköpings kommun informerar om att Norrköpings kommun sedan 2021 är en gemensam lokal arbetsmarknadsregion med Linköping. Den rumsliga strategin uttrycker felaktigt att Linköping och Norrköping arbetar mot att utvecklas till en arbetsmarknadsregion, när målet i själva verket är uppnått.

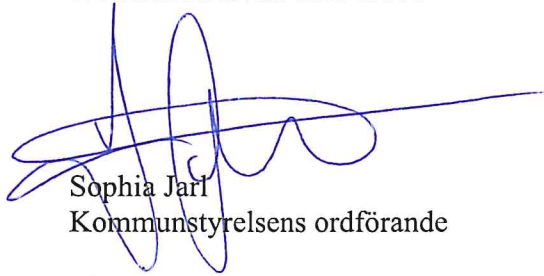
Norrköpings kommun anser att det är en brist att kust- och skärgårdsområden inte omnämns. Områdena har betydande regional vikt gällande rekreation och friluftsliv och innefattar även boende och näringsliv som i nuläget saknas i den regionala rumsliga strategin.

Norrköpings kommun anser att det är en brist att de viktiga värdarna rekreation och friluftsliv inte omnämns. Det finns flera värden som är av regional vikt som platsar i en regional strategi för rumslig utveckling, så som Göta kanal.

Norrköpings kommun anser även att det är en brist att Norrköpings kommuns flera hamnar inte omnämns. Arkösund är även en hamn av regional, och viss nationell betydelse, som saknas i underlaget. Slutligen saknas även Djurön, som är en viktig hamn för jordbruk och livsmedelsindustrin.

Norrköpings kommun lyfter frågan om den regionala rumsliga strategin har uppmärksammat målkonflikter avseende kommunerna i Östergötland översiktliga planering i förhållande till strategierna i den regionala rumsliga strategin.

NORRKÖPINGS KOMMUN

Sophia Jarl
Kommunstyrelsens ordförande

SÖDERKÖPING.SE

1 (4)
Yttrande
2023-02-03
Dnr: KS 2023-00035 1.9

Plan- och bygg
Handläggare, Veronica Nuija

Yttrande över Rumslig strategi för Östergötland – underlag till fördjupad dialog

Ärendebeskrivning

Söderköpings kommun har fått möjlighet att yttra sig över *Rumslig strategi för Östergötland – underlag till fördjupad dialog*. Under remisstiden har Region Östergötland bjudit in till dialogmöte där Söderköpings kommun har varit representerad.

Veronica Nuija
Översiktsplanerare

Maria Fredriksson
Kommundirektör

Yttrande

Övergripande synpunkter om Rumslig strategi för Östergötland

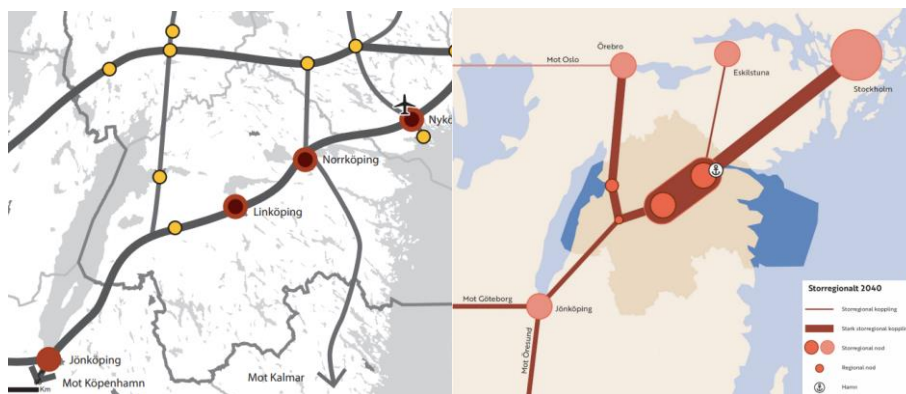
Söderköpings kommun ser det som positivt att Region Östergötland arbetar för att konkretisera ställningstaganden från RUS och ge dem en geografisk kontext. En gemensam och tydlig bild av Östergötlands önskade utveckling kommer underlätta dialogen mellan kommun och region i de gemensamma frågorna. Med denna bakgrund anser Söderköpings kommun att ansatsen i Rumslig strategi behöver förtydligas när det gäller om strategin är en konsekvens av den utveckling som man ser eller om det är den framtid som regionen arbetar för att nå. Kommunen ser en större nytta i strategin om det tydliggörs vad regionen kommer arbeta mot. En beskrivning av förväntad utveckling är inte till samma nytta för kommunerna.

Strukturbild i olika skalor

Indelningen i olika geografiska nivåer är positiv för att tydliggöra platsernas roller i mellanregionala och inomregionala geografier. Kommunen ställer sig dock tveksam till den närgeografiska nivån ligger inom regionens ansvar och vad den tillför med tanke på kommunernas planmonopol. Vi ser inte att den närgeografiska geografin bidrar med det regionala perspektivet så som vi väntat oss och hoppas att denna del kommer förtydligas under processen.

Storregional nivå

Söderköpings kommun delar uppfattningen att Stockholm är Östergötlands viktigaste storregionala samband. Vi ser också att de ställningstaganden som gjorts tidigare i storregionala sammanhang som exempelvis i Östra Mellansverige (ÖMS) gällande den storregionala bilden bör bibehållas. I jämförelse mellan Rumslig strategi och ÖMS blir det tydligt att det utpekade stråket mellan Norrköping och Kalmar fallit bort.

Urklipp från ÖMS respektive Rumslig strategi.

Söderköpings kommun anser att den storregionala bilden ska spegla ÖMS och alltså kompletteras med E22 mot Kalmar. Vägen har betydelse på alla geografiska nivåer från den allra mest lokala till den nationella.

Regional nivå

På regional nivå efterfrågar kommunen de regionala verksamheterna och regionala intressen av sådant finns utöver infrastrukturen och bostäderna. Vilka är de regionala intressena för exempelvis kultur och friluftsliv?

Ställningstagandena som görs genom kategoriseringen i teckenförklaringen uppfattar vi som otydlig. Dels för att flera kategorier har fått samma förklaring men också för att det som i nulägesbilden har kategoriserats som närhet har liknande färgsättning men annan betydelse på bilden för 2040. Vi saknar också en eller flera kategorier för landsbygden och orterna mellan noderna som i kartorna endast redovisas som någon sorts grundkarta.

Vattenområdet lämnas också fritt från ställningstaganden. Större farleder och regionala hamnar är inte utpekade. Vi ser detta som en brist då även små hamnar som Tyrislöt har en delregional roll genom tillgången till statlig väg och fungerar som ett komplement till andra liknande platser i regionen. Vi ser gärna en fortsatt dialog kring detta tillsammans med skärgårdssamordnaren.

I beskrivningen av den regionala nivån läggs kraft på att beskriva investeringar i stambanor och dubbelspår och vilka positiva effekter de får för olika platser. Vägprojekten nämns och analyseras inte på motsvarande sätt. Vägplanen för ny E22 förbi Söderköping har nu fått laga kraft beräknas vara klar till 2028 och kommer alltså vara färdigställt innan 2040. För många pendlare till Norrköping från Söderköpings och Valdemarsviks kommuner så kommer det innebära en stor positiv förändring och det bör också påverka den lokala arbetsmarknaden. Vi uppfattar inte att E22 projektet skiljer sig på det avgörande sättet mot exempelvis dubbelspår norr om Motala.

När det gäller alla tre nivåer ser vi gärna att regionen överväger att införa kategorin "bibehållen funktionalitet" för kopplingar och noder.

Närgeografi

På den närgeografiska nivån ser vi en konflikt mellan de som beskrivs i principerna och vilka områden som närgeografin främst syftar till att fånga upp. *"I närgeografin är fokus främst på Östergötlands mindre tätorter, småorter och olika bygder och hur dessa kan stärkas."* Söderköpings kontext läser vi in alla våra tätorter (med eventuellt undantag för Söderköpings stad) och landsbygden på denna nivå. Principerna blir svårtillämpade på de mindre orterna då förutsättningarna innebär lite längre avstånd, lite färre invånare och en liten lokal arbetsmarknad. Antalet pendlarresor är alltså rätt stort över relativt långa avstånd. *"Möjliggör gång och cykel där det är möjligt"* blir därmed inte särskilt relevant för exempelvis Mogata (ca 80 min cykelväg till Norrköping, 30 till Söderköping).

Den närgeografiska kartan saknar helt utpekanden av vad som borde vara regionala intressen för vård, turism och friluftsliv. Göta Kanal och Östgötaskärgården är för oss tydliga exempel på intressen för både turism och friluftsliv.

Om den Närgeografiska nivån ska vara kvar ser vi att det krävs mycket arbete för att hitta relevans på den lokala nivån och vilka ställningstaganden som verkligen kan stärka dessa platser. Det behöver vara tydligt vad som är det regionala perspektivet för att inte det närgeografiska (alternativt delregionala) inte blandas samman med kommunernas utvecklingsstrategi för de mindre orterna.

Tematiska kartor (Ortsstruktur, Stråkkarta transporter, Prioriterade geografier i regionalt serviceprogram)
Söderköpings kommun upplever en otydlighet när det gäller vilken formell status tematiska kartorna får genom att tas upp i Rumslig strategi. Kommer de också bli en del av RUS eller är de endast ett planeringsunderlag i denna del av processen? När det gäller Stråkkarta transporter saknar vi järnvägs- och sjötransporter som är en del i systemet.

När det gäller de prioriterade geografierna i regionalt serviceprogram ställer vi oss frågande till varför omlandet till befintliga verksamheter pekas ut som prioriterad geografi. Avståndet till stark och bred service är stort oavsett om man befinner sig på Norra eller Södra Finnö. Vi anser att kartan bör spegla beskrivningen *"En regionalt prioriterad geografi eller servicenod; [...] finns i områden i länet där tillgängligheten till service är låg"*, alltså att alla de platser som har låg tillgänglighet till service.

Genomförande och uppföljning

I avsnittet om genomförande föreslås att region och kommun ska teckna en överenskommelse om strategins genomförande. Söderköpings kommun ställer sig frågande till vad en sådan överenskommelse skulle innehålla och om en överenskommelse är det bästa sättet att genomföra strategin. Genomförandefrågan behöver diskuteras vidare tillsammans med kommunerna.

VADSTENA
KOMMUN

Region Östergötland
regionplanering@regionostergotland.se

VADSTENA KOMMUNS YTTRANDE ÖVER REGION ÖSTERGÖTLANDS FÖRSLAG TILL RUMSLIG STRATEGI FÖR ÖSTERGÖTLAND

Ert dnr: RÖ 2022/10319

Vadstena kommun ser positivt på regionens ambition att knyta samman Östergötland i syfte att främja likvärdiga möjligheter till ett gott liv i hela Östergötland och uppskattar de dialoger som förts under remissperioden av förslag till Rumslig strategi för Östergötland (RUM).

Den rumsliga strategin ska vara en del av utvecklingsstrategin för Östergötland (RUS) och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. I arbetet har man valt att koppla RUM till ett av sex strategiska områden som utpekats i RUS, område 6 - Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget. Vadstena kommun menar att även andra områden har betydelse för en rumslig strategi, som område 1 – Skapa ett mer digitalt Östergötland och område 4 – Skapa attraktiva livsmiljöer.

De principer som formuleras i RUM är framåtsyftande (till 2040) och ska utgöra grund för regionens ställningstagande i de delar de medverkar i den kommunala planeringen och utvecklingen. Enligt RUM ska rollfördelningen mellan region och kommun tydliggöras vid genomförandet av strategin (sid 31). I detta skede ska också tydliggöras hur strategin kan användas i en överenskommelse mellan region och kommun och strategins innehåll ska konkretiseras t ex handlingsplaner, program och överenskommelser. Vadstena kommun anser det värdefullt att redan i strategin klargöra rollfördelningen mellan region och kommun, samt definiera vad en överenskommelse innebär. Kommunen ser också gärna konkreta exempel på hur strategin ska användas och kopplas till andra övergripande dokument.

Storregional nivå

Vadstena kommun ligger inte i någon direkt anslutning till ett angränsande län, men ser ändå vikten av en utveckling av de mellanregionala kopplingarna i och med kommunens läge i anslutning till transportstråket längs östra Vättern (Örebro och Jönköping) och närhet till E4:an.

Eftersom den storregionala nivån 2040 (sid 17) fokuserar på järnvägsnätets betydelse anser Vadstena kommun att strategin missar betydelsen av vad sambanden med turism-, näringsliv-, vägtransporter- och en digital kommunikation innebär. Ett förtydligande resonemang om detta skulle vara önskvärt.

Delregional nivå

Genom fokusering på det i RUS utpekade strategiska området ”Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget”, präglas strukturbilderna tydligt av sambanden till dagens kollektivtrafiksträckning, både i nuläge och i 2040-perspektiv.

Vadstena kommun redovisas i den regionala kartbilden som delregional nod med kopplingar till Skänninge. Kommunen ställer sig frågande till denna koppling (sid 17). Vadstenas kopplingar när det gäller in- och utpendling till arbete, gymnasium, universitet, fritidsaktiviteter, storvaruhandel och sjukhusvård m.m är inte Skänninge i någon nämnvärd omfattning, utan Motala, Mjölby och Linköping. I detta sammanhang är Skänninge endast en omstigningspunkt mellan buss och pendeltåg. Kommunen

**VADSTENA
KOMMUN**

Region Östergötland
regionplanering@regionostergotland.se

noterar att i framskrivning 2040 (sid 18) finns koppling till Mjölby, istället för Skänninge, och tolkar detta som ny målpunkt för busstrafik, med byte till pendeltåg i Mjölby.

Vadstena kommun menar att regionen bör förtydliga strategins kopplingar mellan orter i nulägesbilden och i framskrivningen 2040. Samtidigt behöver underlaget till den ”utvecklade funktionaliteten med integrerad studie-, boende- och arbetsmarknad” som anges i kartbilden (sid 17-18) förtydligas, så att kommunen kan förstå vad som ligger till grund för funktionalitetens utbredning och varför den har förändrats och minskar i delar av kommunen fram till 2040.

Närgeografi

Vadstena kommun anser att det är en brist att den närgeografiska strukturen inte presenteras i samrådshandlingen. Samrådet får anses vara den period som är viktigast för kommunernas möjlighet att komma med synpunkter på förslaget och då i synnerhet tolkning av närgeografins struktur. Utifrån den målbild som beskrivs i närgeografien är den huvudsakliga inriktningen arbetspendling. För att bidra till hela Vadstena kommuns utveckling bör andra resebehov knutna till besöksnäringen och mellankommunala resor studeras och ingå i strategin, för att bidra till att skapa nya resevanor och förbättra platser förutsättningar på landsbygden.

Vadstena kommun är positiv till ambitionen om en integrerad studie-, bostads- och arbetsmarknad, men ställer sig frågande till regionens målbild om att noders tillväxt ska ske av egen kraft då fungerande regional service och kollektivtrafik är avgörande för tillväxt och utveckling i respektive kommuner.

Vadstena kommun instämmer i behovet av att planera bostäders och verksamheters lägen utifrån ett hållbart-resande-perspektiv, men anser att regionen behöver utveckla tillgången och kvaliteten i den yttäckande kollektivtrafiken och närtrafiken för att hela Östergötland ska kunna knytas samman.

Principerna som presenteras på en närgeografisk nivå besvarar tyvärr inte frågan om möjligheten till ett gott liv i hela Östergötland, och därmed delar av Vadstenas landsbygd, utan beskriver istället hur ny bebyggelseutveckling ska ske i anslutning till befintliga strukturer. Vad som avses med ”befintliga strukturer” behöver utvecklas i underlaget. Vidare behöver presenteras en tydligare bild av hur regionen ställer sig till utveckling i de delar som saknar de ”strukturer” som åsyftas.

Vadstena 10 april 2023

Peter Karlsson
Kommunstyrelsens ordförande

Tjänsteställe/Handläggare

Samhällsbyggnadsförvaltningen Söderköping
Johanna Knutsson
Planarkitekt
Tel: 0121-187 22
E-post: johanna.knutsson@soderkoping.se

Mottagare

Region Östergötland
Regionplanering@regionostergotland.se
Dnr RÖ 2022/10319

Remissvar - Dialogversion rumslig strategi för Östergötland Dnr RÖ 2022/10319

Kommunstyrelsen i Valdemarsviks kommun har beslutat i detta ärende 2023-04-11, § 61

Kommentarer

Valdemarsviks kommun har blivit erbjudna att yttra sig över Region Östergötlands remissversion av *Rumslig strategi för Östergötland – underlag till fördjupad dialog*.

Den rumsliga strategin kommer vid ett antagande ingå som en del Regional utvecklingsstrategi (RUS) utifrån målbilden *Goda livsvillkor i Östergötland* och de prioriterade områden *Knyt samman Östergötland* och *Ta tillvara på det goda läget*.

Den rumsliga strategin tar sikte på nuläget till 2040 och ska ge en väl avvägd rumslig inriktning för Östergötland (strukturbild) som anger en tydlig prioritering av olika platser funktioner och relationer.

Regionen har valt att jobba utifrån strukturbilder i olika skalnivåer, med mål och utvecklingsinriktningar för varje skalnivå. Skalnivåerna som regionen har valt är övergripande principer, storregionalt, regionalt och närgeografin.

Valdemarsviks kommun har följande yttrande om dialogversionen av Rumslig strategi.

Rumslig strategi för Östergötland

Valdemarsviks kommun ser det som positivt att regionen tydliggör deras syn på målbilden *Goda livsvillkor i Östergötland* genom det rumsliga perspektivet. Det framgår även tydligt att den rumsliga strategin ingår som en del av RUS:en vilket är positivt.

Det är positivt att regionen har valt att arbeta med olika skalnivåer för att fånga vikten av olika funktioner utifrån flera perspektiv. En generell synpunkt är att i regionala strukturbilder finns det fler perspektiv som kan täckas in.

För Valdemarsviks kommun vars befolkning årligen ökar under sommarmånaderna är rekreation-, friluftsliv-, och skärgårdsperspektivet en

viktig del att lyfta. Hamnen i Norrköping beskrivs i den storregionala strukturbilden men Gryt-Fyrudden, Tyrislöt och Aspöja fyller alla en funktion att ge service till båttrafik längs med skärgården och kan representeras på den regionala strukturbilden.

Utöver det kan regionen även beskriva flygplatser för att markera den internationella kopplingen, universitetens roll i regionen och placering av sjukvård i regionen.

Befolkningsprognos

På sida 2 i dokumentet har regionen listat kommunernas befolkningsutveckling mellan 2011-2021 och SCB:s prognos befolkningsprognos till 2040. Regionen behöver förklara syftet till varför den informationen är relevant för Rumslog strategi och dess ställningstaganden.

Valdemarsviks kommun ser inte att befolkningsprognostiseringen har lett till uttalade målbilder eller strategier som skulle leda till att öka befolkningsmängden i de enskilda kommunerna utifrån regionens ansvarsområden som kollektivtrafik och sjukvård. Kommer Valdemarsviks kommun till exempel få extra insatser från regionen för att bidra till ökad service?

Om så vore fallet ser Valdemarsviks kommun positivt på att regionen reviderar de övergripande ställningstaganden för vilka åtgärder regionen kan bidra med för att motverka en befolkningsminskning hos kommunerna.

Strukturbild i olika skalnivåer

Det är positivt att regionen skapat en tydlig prioritering kring övergripande principer. Valdemarsviks kommun instämmer att region Östergötland har en stark koppling mot Stockholm och Jönköping.

Storregional nivå

E22

Utifrån det storregionala perspektivet ser kommunen att E22 ska listas som ett starkt kommunikationsstråk söderut mot Kalmar. E22:an är av regional stor betydelse som europaväg vilket har en vikt både i Sverige men även i Europa.

I den storregionala planeringen för Östra Mellansverige 2050 (ÖMS 2050) listas E22:an som ett primärt regionalt transportsamband och som ett regionalt stråk för gods, väg. Valdemarsviks kommun anser att regionen ska inkludera stråket för E22:an i den storregionala nivån och ligga på en liknande detaljeringsgrad som ÖMS 2050. Utpekande av transportsystem i ÖMS 2050 har betydelse för den storregionala kollektivtrafiken och viktig vägvalsfaktor för utvecklingen.

I länstransportplanen (LTP) framkommer det att E22:an är ett viktigt nationellt transportstråk och är utpekad som transportstråk. Valdemarsviks kommun anser att E22:an ska reflekteras i den storregionala nivån utifrån att stråket är utpekad som viktigt i andra relevanta planeringsstrategier.

I stråkkartan för transporter på sidan 28-29 i Rumslig strategi är E22:an utpekad som nationellt stråk och Valdemarsviks kommun uppfattar det som att stråkkartan har sin grund i LTP:n. Det framgår i textbeskrivningen att de nationella stråken har både nationella och regionala nyttor vilket stärker motivet till att peka ut E22:an på den storregionala nivån.

Sjöfartsleder

Valdemarsviks kommun noterar att den Regionala rumsliga strategin saknar ställningstaganden kring vattenterritoriet.

I Havsplan för Östersjön framkommer det att Östersjön har stor betydelse för den internationella handeln och är ett av de mest intensivt trafikerade områdena i världen. Fartygstråken har identifierats som ett allmänt intresse av väsentlig betydelse och det finns många intressekonflikter kring vattenanvändningen.

Den Regionala rumsliga strategin har främst fokuserat på markanvändning och vilka transportstråk som är viktiga utifrån ett markperspektiv men inte hur dessa kopplar an till det sjöfartsområde som är utpekade i Havsplan för Östersjön. I det storregionala perspektivet har hamnen i Norrköping identifierats som viktig, vilket är positivt, men östra delen av Östergötland är kopplat till Östersjön och ett ställningstagande kring sjöfartsområden vore positivt att lyfta i den regionala planeringen med Regional rumslig strategi.

Regional nivå

Valdemarsviks kommun ser positivt att stärka pärlbandsstrukturen i östra delen av Östergötland på den regionala nivån av Rumslig strategi men ser att regionen även skulle behöva skapa kopplingar mellan noder som inte går mellan Linköping och Norrköping. I beskrivningen för Regional nivå 2040 kommer även Valdemarsvik att ingå i det stärkta funktionella sambandet i östra delen mellan Finspång – Norrköping – Söderköping i och med att Förbifart Söderköping snart kommer att börja anläggas vilket kommer att minska restider.

Valdemarsviks kommun anser att det är positivt med den stärkta kopplingen norrut längs med E22:an från Valdemarsvik till Norrköping till 2040. Kopplingen mot Västervik skulle även den kunna förstärkas till 2040 och Valdemarsviks kommun ser kopplingen söderut som prioriterad.

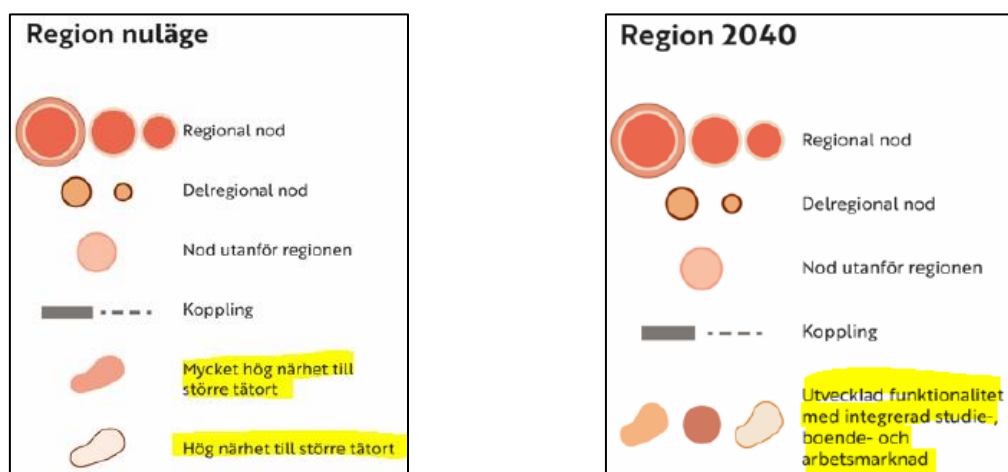
I de övergripande principerna ingår det att knyta samman Östergötland och att stärka kopplingarna till närliggande noder. För att uppfylla denna princip

efterfrågar Valdemarsviks kommun att man på flera plan jobbar för att stärka öst-väst kopplingen utöver E4-stråket. Exempelvis kopplingarna mellan Valdemarsvik - Åtvidaberg – Kisa, eller mellan Finspång – Linköping.

I strukturbilderna för nuläget använder regionen begreppet närhet till större tätort och i 2040-perspektivet utvecklad funktionalitet med liknande symbologi och färgsättning. Valdemarsviks kommun uppfattar symbologin som otydlig i och med den skiftande betydelsen. I och med att utbredningen av färgsättningen har minskat till 2040-perspektivet går det att tolka som att "närhet till större tätort" ska minska till 2040, vilket Valdemarsviks kommun antar inte är målet.

Den regionala målbilden för 2040 bör knyta ihop sydöstra regionen med det centrala arbetsmarknadsområdet Linköping via Åtvidabergs infrastrukturstråk. Vilket Valdemarsvik tidigare har lyft i Tågstrategi och LTP för regionen.

Teckenförklaring – regional nivå nuläge och 2040

Närgeografi

Valdemarsviks kommun ser det positivt att regionen har med nuläget av närgeografi då det ger bra planeringsunderlag till kommunerna i sin fortsatta planering och lyfter på ett tydligare sätt nodernas funktionella samband även utanför regionens administrativa gränser.

För att hitta rätt nivå på strukturkarta 2040 ser Valdemarsviks kommun att det krävs mer dialog för att säkerställa att lokala värden i en regional kontext framgår och att vi diskuterar sinsemellan vad för lokala värden som ska redovisas på en regional nivå.

Valdemarsviks kommun ser att det finns en risk att närgeografin angränsar till kommunernas översiktliga planering och det planmonopol som kommunerna har enligt plan- och bygglagen. Det är även kommunen som i sin översiktsplan och strategidokument som anger ställningstaganden kring hur man ska stärka funktionella samband och prioritering av ny bebyggelse. Det

är dock positivt att regionen har med det principiella ställningstagandet att det ska vara yttäckande kollektivtrafik.

Baserat på hur regionen landar i närgeografiska ställningstaganden anser Valdemarsviks kommun att stärkta och utvecklade funktionella samband inom och över länsgränser (Eksjö, Västervik och Vimmerby) kan lyftas in till det regionala perspektivet för att knyta an till ställningstaganden om starka kollektivtrafikstråk.

Det underlag som ligger till grund för den närgeografiska kartbilden bygger på RUS 2021, vilken i sin tur bygger på äldre data. Den närgeografiska arbetsmarknadsområdet har förändrats, med den förändringen att arbetspendling har förstärkts i det lokala stråket Valdemarsvik - Kvarnvik.

Ortsstruktur angående orten Gryt. Som den starkaste skärgårdssorten, med handel och samhällsservice inom förskola och äldreomsorg. Men även ur en regional betydelse för det rörliga friluftslivet med tillgång till skärgården med kollektivtrafik. Därmed ser vi att dess status ur regionalt perspektiv bör höjas till nästa Ortsstruktur.

Tematiska kartor: Ortstruktur, Stråkkarta transporter och Prioriterade geografier i ett regionalt serviceprogram

Valdemarsviks kommun ser att regionen behöver tydliggöra syftet med att inkludera de tematiska kartorna i strategin. Det framgår inte tydligt om de tematiska kartorna är underlag eller ett ställningstagande.

Valdemarsviks kommun gör antagandet att de är underlag då kartan för prioriterade geografier härstammar från utkast till regionalt serviceprogram som ännu inte har varit ute på formell remiss och stråkkarta transporter inkluderas i LTP dock med revideringar.

Valdemarsviks kommun anser att dessa kartor ska exkluderas från handlingen Rumslog strategi då de skapar en förvirring över vad kommunen ska yttra sig över. Ska kommunen ge synpunkter på dessa kartor nu eller avvakta när LTP och Regionalt serviceprogram är på remiss?

Det är dock positivt på att regionen redan i detta skede reflekterar hur den Rumsloga strategin kommer att nyttjas och tolkas i efterföljande planeringsstrategier.

Genomförande och uppföljande

I Rumslog strategi har regionen lyft genomförande och uppföljande vilket är en viktig del av att säkerställa att regionens ambitioner får genomslag i verksamheterna och efterföljande planeringsinriktningar.

Valdemarsviks kommun undrar dock vem som har ansvar för att säkerställa genomförande och uppföljning av strategin då det inte framgår. Det framgår

inte heller hur arbetet med genomförande och uppföljning ska redovisas. Genom att förtydliga kapitlet skulle det bli tydligare vad för syfte Rumslig strategi har.

Valdemarsviks kommun ställer även följande frågor och kommentarer:

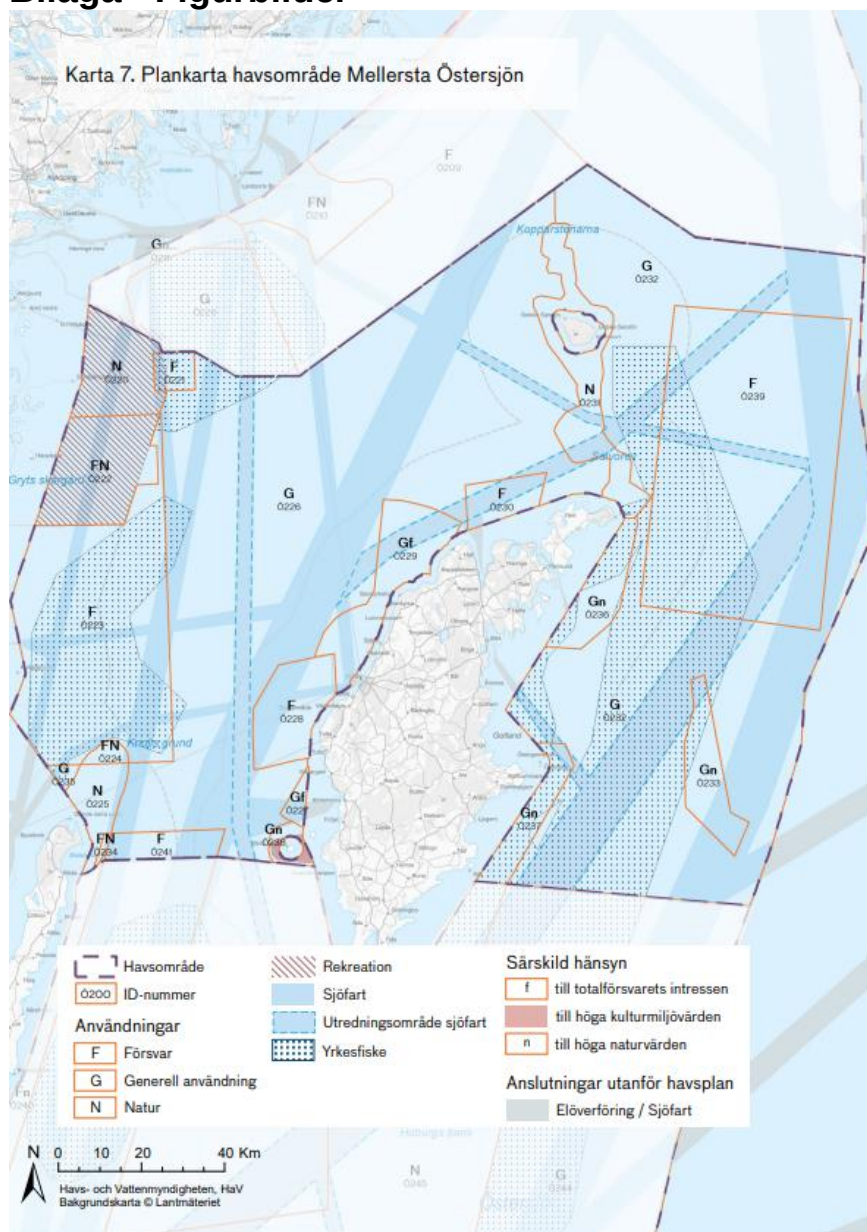
Tydliggöra rollfördelningen mellan region och kommun och hur rumslig strategi ska användas i en överenskommelse mellan region och kommun.

Vad är det för överenskommelse som syftas? Kommunerna har en skyldighet enligt PBL att redovisa relevanta planeringsdokument från regionen i samband med till exempel framtagande av översiktsplaner.

Konkretisera strategins innehåll i exempelvis handlingsplaner, program och överenskommelser

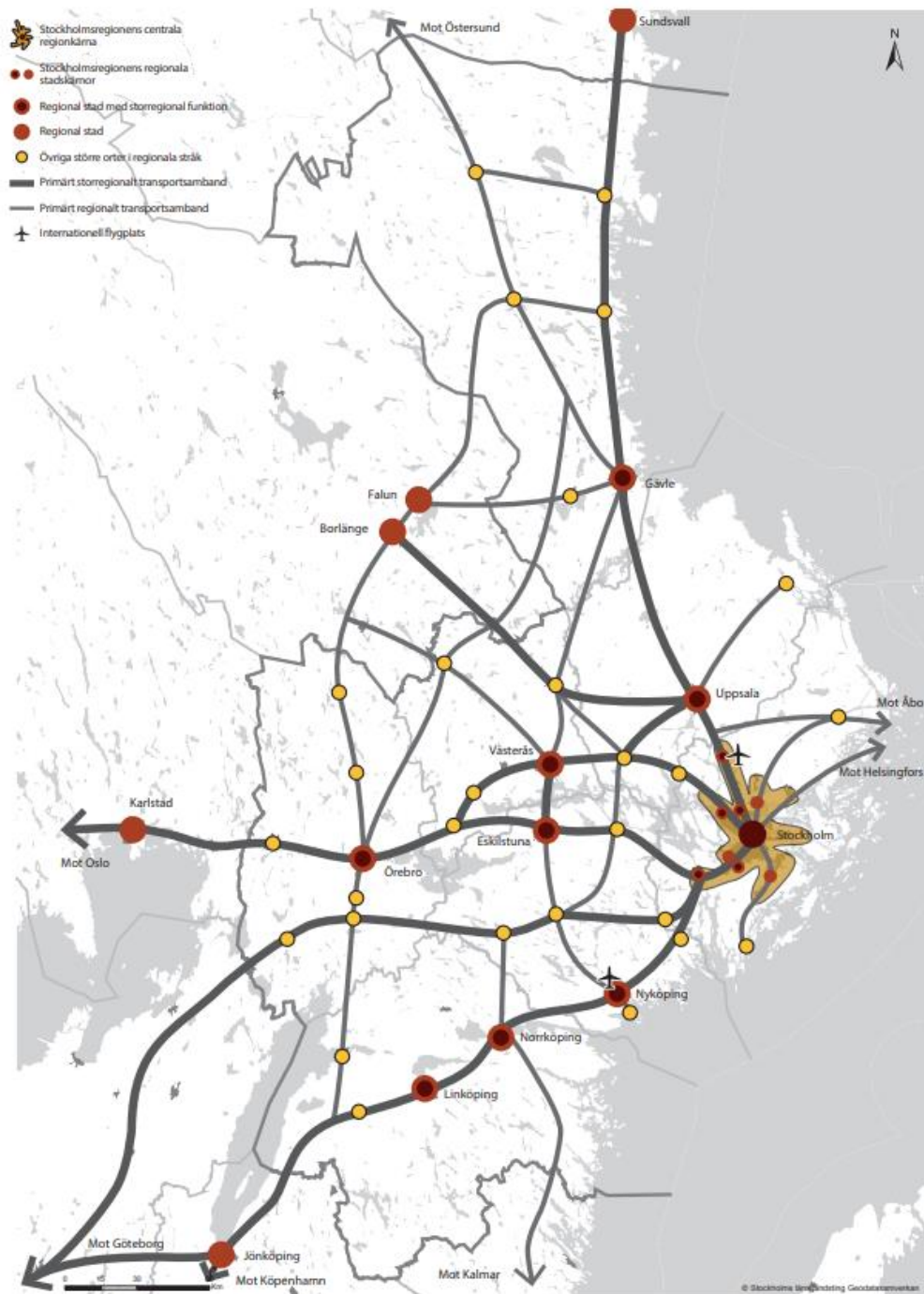
Det framgår inte hur regionen avser att deras interna verksamheter ska hantera den Rumsliga strategin.

Bilaga - Figurbilder

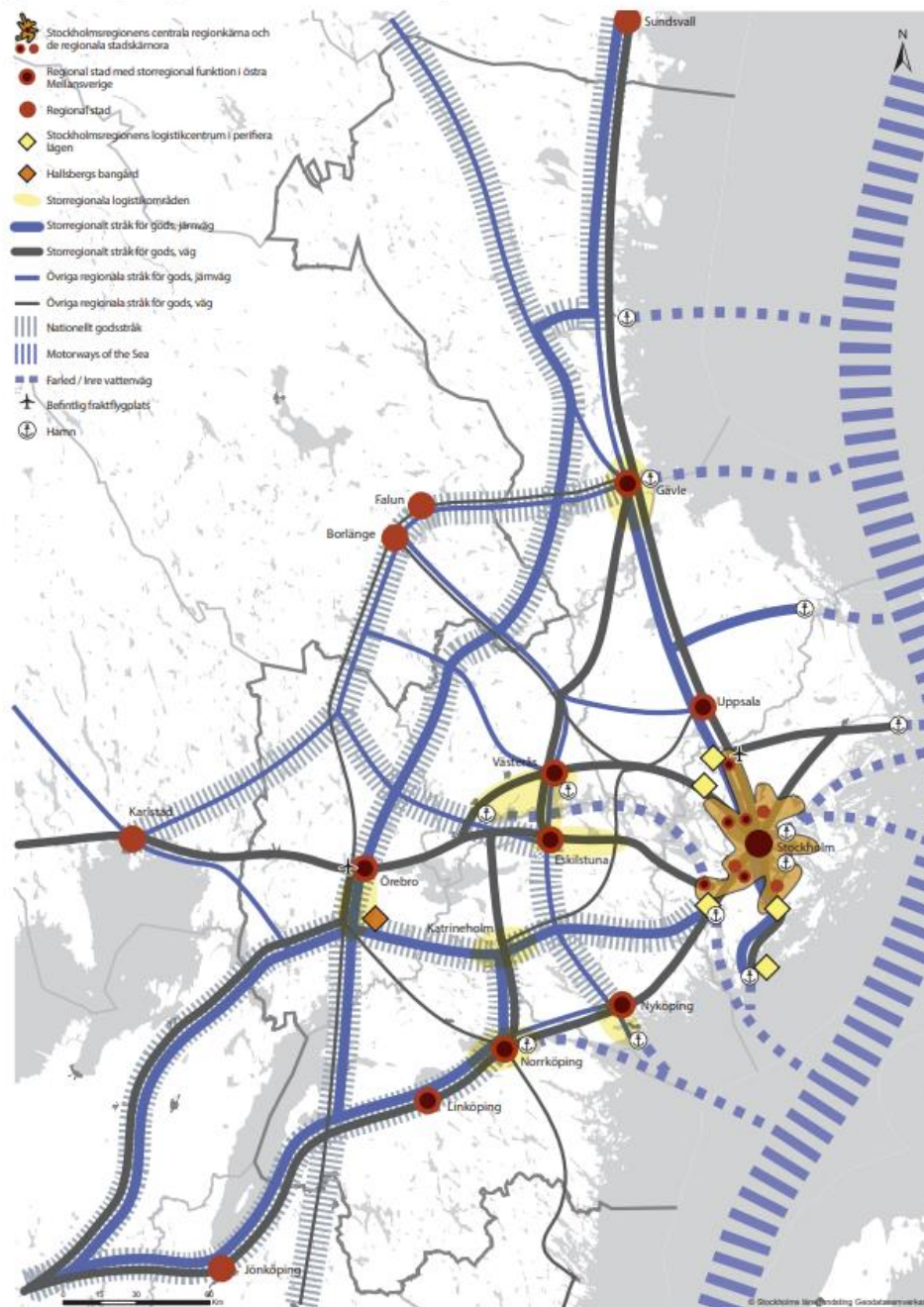
Figur 1. Plankarta havsområde Mellersta Östersjön (s. 97, Havsplan för Östersjön)

Figur 5a: Storregional ortsstruktur och res samband i östra Mellansverige

Figur 2. Storregional ortsstruktur och res samband i östra Mellansverige (s. 14 ÖMS 2050)

Figur 5b: Storregional godsstruktur för östra Mellansverige

Figur 3. Storregional godsstruktur för östra Mellansverige (s. 15 ÖMS 2050)

YTTRANDE FRÅN YDRE KOMMUN

Region Östergötland

Dnr RÖ 2022/10319

Yttrande över Rumslig strategi för Östergötland

Ydre kommun har beretts tillfälle att yttra sig över Region Östergötlands samrådsversion av Rumslig strategi för Östergötland. Detta yttrande är strukturerat med en sammanfattning av yttrandet först, och mer detaljerade synpunkter under en rubrikindelning som följer strategidokumentets indelning.

Sammanfattning av yttrandet

Ydre kommun är överlag positiv till att regionen vill ta ett helhetsgrepp kring den rumsliga strategin. Vi anser att regionen har en viktig roll att spela för att skapa förutsättningar till ett gott liv i hela regionen. I detta yttrande trycker Ydre kommun särskilt på behovet av att hälso- och sjukvårdsfrågor inkluderas i strategin, då dessa måste samplaneras med infrastruktur och kollektivtrafik. Vi lyfter också behovet av att förstå orters möjlighet till utveckling utifrån försörjning med infrastruktur och kollektivtrafik, och att i denna kontext också förstå stråkens regionala funktionalitet.

Inledning

Ydre kommun ställer sig positiv till det regionala helhetsgrepp som den rumsliga strategin utgör. Vi vill särskilt framhålla det syfte som är formulerat som att *stärka Region Östergötlands roll som samhällsbyggare genom ett konsekvent rumsligt agerande i bland annat hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken*. Det är mycket positivt att regionen vill stärka sin roll som samhällsbyggare. I denna roll kan den rumsliga strategin tillföra det regionala helhetsperspektivet, som vi tidigare ofta saknat, i dialog kring kollektivtrafik och infrastruktur.

Den rumsliga strategin framhåller

- Ett geografiskt helhetsperspektiv där insatser anpassas till olika platserns förutsättningar
- Ett geografiskt sammanhållet Östergötland som stärker förutsättningarna för en robust och resilient region.
- Ett effektivt och hållbart transportsystem och en väl utbyggd kollektivtrafik som en del i samhällsplaneringen

- Ett minskat resandebehov och ökad tillgänglighet bland annat till följd av fortsatt utbyggnad av digital infrastruktur

Ydre kommun är positiv till att man väljer att tydligt peka ut ett sammanhållet Östergötland, och har ambitionen att bättre *knyta ihop* regionen. Vi skulle dock gärna se ytterligare skarpa formuleringar som tydligt pekar ut kollektivtrafikens roll i detta arbete.

Vi saknar också hälso- och sjukvårdens rumsliga perspektiv i strategin. För region Östergötlands mer glesa geografier måste frågor rörande infrastruktur, kollektivtrafik, platsutveckling och hälso- och sjukvård ses ur ett helhetsperspektiv.

Här vill vi också lyfta att det inte är ett självklart samband mellan förbättrad digital kommunikation och minskat resande (se exempelvis Eliasson, 2022), och det är viktigt att antaganden som görs i strategin överlag är väl förankrade i aktuell forskning.

Principer för regional rumslig planering

I de övergripande principerna vill vi framhålla att från södra Östergötland är det liknande restider till Malmö/Köpenhamnsregionen som till Stockholmsregionen med bil. Flygplatserna Arlanda och Kastrup nås med kollektivtrafik med ungefär samma restid från Österbymo. Här skulle vi vilja se ett tydligare ställningstagande kring arbetet för fortsatt god, gärna bättre, förbindelser även söderut.

Ur ett storregionalt perspektiv är det lika lång restid från Österbymo till Jönköping som från Österbymo till Linköping. För Ydre kommuns del är det viktigt att Jönköping fortsatt lyfts som en viktig storregional nod i närområdet, som vi behöver ha goda förutsättningar att nå med både med bil och kollektivtrafik.

Regional nivå – Nuläge och 2040

Nulägesbilden visar tydligt att Ydre med Österbymo som centralort har en svagare koppling till de storregionala noderna jämfört med övriga kommuner. För Ydre kommun är det oerhört viktigt att ha en stark koppling till Linköping. Både ur ett arbetsmarknadsperspektiv och ett sjukvårds- och hälsoperspektiv. Men en sådan starkare koppling kan bara realiseras genom bättre infrastruktur och kollektivtrafik. I tabell 1 ges restider från respektive kommuncentra till närmaste storregionala nod (Linköping eller Norrköping) med bil och kollektivtrafik. Restiderna är framtagna från GoogleMaps och avser resor som påbörjas en vardag ca kl 7 från kommuncentra till Linköping eller Norrköping. Restiderna för bil påverkas således av trängsel i denna analys. Utifrån dessa restider blir det tydligt att Ydre har avsevärt sämre kommunikationer med regionens storregionala noder, jämfört med övriga kommuner.

Tittar man framåt till 2040, så finns i strategin ingen ambition att knyta Ydre närmre. Ydre kommun vill här se en tydlig viljeriktning att stärka kommunikationerna i regionens södra delar.

Tabell 1. Restid till närmaste storregional nod med bil och kollektivtrafik

Ort (L-Linköping, N-Norrköping)	Restid (min) bil	Restid ca (min) kollektivtrafik
Finspång (N)	35	45
Kisa (L)	55	60
Mjölby (L)	35	20
Motala (L)	50	40
Söderköping (N)	20	30
Vadstena (L)	55	90
Valdemarsvik (N)	50	63
Åtvidaberg (N)	45	50
Ödeshög (L)	60	65
Österbymo (L)	80	105

Närgeografi – Nuläge och 2040

Ydre kommun ser positivt på målet att varje plats ska utvecklas och stärkas utifrån sin lokala kontext. Däremot vill vi framhålla att målet för att nya bebyggelseansamlingar bör lokaliseras i anslutning till befintliga strukturer bekräftar den urbana normen och osynliggör den glesa strukturen som finns i många delar av regionen. Här önskar vi ett tydligare resonemang kring alternativa sätt att utveckla den byggda miljön och hur regionens befolkning i gles bebyggelse fortsatt ska ha tillgång till bra vägar/kommunikationer och god service. Här saknas i strategin också en förståelse för att nodernas utveckling är starkt beroende av både infrastruktur och kollektivtrafik.

Ortsstruktur och regionalt serviceprogram

Ydre kommun ser positivt på att den rumsliga strategin visar på olika typer av noder med olika karaktär på ett tydligt sätt. De olika nivåerna visar vilka noder som är i behov av utveckling och stöd. Som visas är det viktigt att visualisera "service utanför tätorter" likväl "boendeort utan service" för att kunna ge en rättvis bild av hela Östergötland.

Kriterier för prioriterade servicenoder är välformulerade och bör fungera väl. Det är positivt med olika nivåer av servicenoder som visar hur olika det ser ut i regionen. Här vill vi framhålla att det är viktigt att tydliggöra att servicenoderna och de prioriterade områdena går att ändra så det blir möjligt att få stöd till nyetableringar utanför redan utpekade

områden. Det är inte tydligt att det är geografier som pekas ut, det upplevs som att specifika butiker är utpekade. För Ydres del är det viktigt att den geografi där Ramfall och Hestra ingår är utpekade.

Stråkkarta transporter

Det är talande att den stråkkarta som är framtagen saknar regionala stråk som inkluderar Ydre kommun. Hur ska man kunna knyta ihop regionen om man inte på en strategisk nivå klarar av att identifiera behovet av infrastruktur som knyter samman regionen? Den stråkkarta för transporter som är framtagen svarar inte mot de ambitioner som ställs upp om att knyta samman regionen. Här saknas både en tydlig framtidsyftning och ett helhetsgrepp utifrån stråkens regionala funktionalitet. Idag bygger stråkens klassificering framför allt på trafikmängd och betydelse för arbetspendling. Detta behöver utvecklas för att inkludera stråkens regionala betydelse för ett sammanhållet Östergötland och en robust och resilient region. För Ydre kommuns del är det särskilt viktigt att stråket Eksjö-Kisa-Linköping lyfts i ett regionalt perspektiv, då det för vår kommuns del är den viktigaste transportlänken till mer avancerad sjukvård vid Höglandssjukhuset i Eksjö och Universitetssjukhuset i Linköping. Idag är det utpekade som ett kompletterande lokalt stråk.

Vi vill framhålla att den rumsliga strategin skulle kunna utgöra ett viktigt strategiskt ställningstagande från regionen, som vi gemensamt kan utgå från i det fortsatta arbetet med både länstransportplan, busstrategi, med mera. Ett sådant ställningstagande bör innehålla en tydlig formulering om vilket grundutbud av infrastruktur och kollektivtrafik som ska finnas i en Östgötsk kommun för att målet om ett sammanhållet Östergötland ska kunna realiseras.

Referenser

Jonas Eliasson, 2022, Will we travel less after the pandemic?2, *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives, Volume 13*, 2022, <https://doi.org/10.1016/j.trip.2021.100509>.

Handläggning

Detta yttrande har fastställts av kommunstyrelsen 2023-03-20 efter föredragning av samhällsbyggnadschef Joakim Ekström. I handläggningen har även samhällsplanerare Sofia Faxell-Ljungström deltagit.

Jennie Rothman, utredare, Mari
Solbrekken, enhetschef samhällsplanering,
Ingmarie Söderblom, senior planarkitekt

Region Östergötland
581 91 Linköping

Yttrande gällande dialogversion Rumslig strategi för Östergötland dnr RÖ 2022/10319

Beskrivning av ärendet

Region Östergötland håller på att arbeta fram en Rumslig strategi för Östergötland. Dialogmöten har hållits och en dialogversion har tagits fram som nu har skickats på remiss (dnr RÖ 2022/10319).

Rumslig strategi tar avstamp i det utvecklingsuppdrag som regionen har genom Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) och är en del av Utvecklingsstrategi för Östergötland. Trafik och samhällsplaneringsnämnden (TSN) har gett regionutvecklingsdirektören i uppdrag att arbeta fram ett förslag till rumslig strategi för Östergötland (2020-11-05 §120). Den rumsliga strategin är en del av utvecklingsstrategin för Östergötland (RUS) och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. I samband med revidering och aktualisering av utvecklingsstrategi för Östergötland kommer rumslig strategi att inarbetas i utvecklingsstrategin.

Yttrande

Åtvidabergs kommun tackar Region Östergötland för möjligheten att yttra sig över dialogversion Rumslig strategi för Östergötland.

Utvecklingsstrategi för Östergötland (RUS) är regionens gemensamma vägvisare för regional utveckling. Utvecklingsstrategin beskriver mål och prioriteringar för region Östergötland och utgör således ett viktigt underlag i den fortsatta utvecklingen mot ett hållbart samhälle och ett tydligt ställningstagande vad gäller framtida satsningar på infrastruktur, samhällstjänster mm. Det är därför av stor vikt att den rumsliga strategin, som ska vara en del av RUS, arbetas fram med de bästa förutsättningar för hela Östergötland att nå en hållbar och inkluderande framtid.

Åtvidabergs kommun är positiv till att regionen arbetar fram en rumslig strategi för Östergötland och att arbetet genomförs i samråd med länets kommuner. Det kan vara positivt att i den slutliga versionen av den rumsliga strategin kunna utläsa de respektive kommunernas inspel och påpekanden som för Åtvidabergs del, grundar sig i nedanstående yttranden.

Kommunerna i Östergötland har mycket olika förutsättningar och det är av solidaritetsskäl mycket viktigt att den rumsliga strategin är utformad för att skapa goda förutsättningar för utveckling i samtliga kommuner oavsett geografisk placering och storlek. En av dialogversionens övergripande principer är som nummer 1 - Knyt samman Östergötland, och

vi väljer att tolka detta som det gäller för *hela* Östergötland - inte bara i förhållandet till Linköping/Norrköping.

Den rumsliga strategin kommer att vara vägledande i beslut och utvecklingsplaner som berör regionen men kommer även vara vägledande för andra myndigheter och på statlig nivå. När strategin utformas är det därför av största vikt att ta i beaktande vilka praktiska konsekvenser strategin kommer att få. Det är viktigt att den rumsliga strategin harmoniserar med de översiktsplaner som kommunerna i regionen har som utvecklingsstrategi för den fysiska planeringen och samhällsutveckling i stort, eftersom den rumsliga strategin i praktiken kan komma att ges samma tyngd. Strategin kan med fördel kompletteras med konkreta exempel på hur den avses tillämpas.

Det är positivt att strategin innehåller olika skalnivåer. Strategin behöver dock få en mer balanserad tyngd mellan de olika skalnivåerna när det gäller kopplingen till principerna. Effekterna av de ställningstaganden och fokuseringar som görs i storregional och regional nivå kommer i ett längre perspektiv visa sig tydligt i närgeografin. Som dialogversionen är utformad riskeras den vid en praktisk tillämpning att ytterligare förstärka skillnaderna mellan den tätare geografin och den glesare istället för att knyta samman Östergötland och skapa attraktiva livsmiljöer och förutsättning för utveckling i hela länet. Mål och syfte med den närgeografiska nivån behöver också förtydligas.

Inledning, strukturbild och principer

I en av de första bilderna i presentation av förslaget till Rumslig strategi redovisas daterad befolkningsstatistik. Det f statistik för 2022 som visar på en positiv befolkningsutveckling för Åtvidabergs kommun. Åtvidabergs kommun uppmanar till att uppdatera samtlig statistik, där det finns nya uppgifter, i dialogversionen.

I dokumentet används olika begrepp men det saknas definitioner av begreppen. I det fortsatta arbetet behöver man fundera på vilka begrepp som ska användas, ange en beskrivande förklaring till begreppen samt vilken betydelse begreppen får i sitt sammanhang - även vid en praktisk tillämpning.

För Åtvidabergs kommun har det varit en utmaning att ta reda på vilka underlag som ligger till grund för de beskrivningar och ställningstaganden som finns i dialogversionen samt vad som är regionens egna ställningstaganden i detta dokument. Dokumentets källhänvisningar behöver kompletteras där detta är relevant.

Ett av alla de underlag som refereras till i förslaget till rumslig strategi är Besöksnäringstrategi Östergötland, 2021. Det är svårt att se hur besöksnäringens utmaningar vad gäller infrastruktur mm har fått genomslag i dialogversionen. Besöksnäringen är en av våra snabbast växande näringar och den rumsliga strategin borde ha en tydligare koppling till besöksnäringen.

Vad gäller strukturbilderna på olika skalnivåer saknas referenspunkter att förhålla sig till. Åtvidabergs kommun undrar vad som är motiveringen till detta? Kommunen ser att det hade varit fördelaktigt att ha kommungränser eller andra referenspunkter markerade i bilderna.

Principer för regional rumslig planering

Övergripande principer

För Åtvidabergs kommun är övergripande princip "*1. Knyt samman Östergötland*" viktig liksom princip "*3. Stärka kopplingarna till närliggande noder*". För att underlätta för både pendling och kompetensförsörjning för det lokala näringslivet i respektive ort samt för transporter av gods finns en stor utvecklingspotential i att knyta ihop kommunhuvudorter i syfte att stärka varandra och inte bara stärka stråken in/ut mot Linköping/Norrköping. Som exempel kan nämnas att stärka stråken Åtvidaberg-Kisa, Åtvidaberg-Valdemarsvik, kopplingar som fanns med på Strukturbild Regional nivå -2040 (2022-11-01).

Som nr 2 i de Övergripande principerna anges "*Stärka kopplingarna till Stockholm*". Det har historiskt sett alltid satsats på kopplingar från Stockholm mot Göteborg och Malmöregionen. Att ange detta som nr 2 under Övergripande principer/knyta samman Östergötland och ta tillvara (på) det goda läget, är att rikta allt för stort fokus på något som per automatik alltid kommer region Östergötland till godo. Hur knyter det starka fokuset på kopplingarna till Mälardalen samman hela Östergötland? Viljeinriktningen och underlag för kommande investeringar ska inte bara ta avstamp i att stärka kopplingarna till huvudstaden utan också att den rumsliga strategin tydligt visar på nödvändigheten av att satsningar och investeringsmedel tillförs hela Region Östergötland.

På sidan 13 redogörs för Östergötlands kopplingar till närliggande noder. De funktionella sambanden till närliggande noder Eksjö, Västervik (Kalmar) och Vimmerby är av stor vikt för utveckling i närliggande östgötska kommuner. Dessa orter behöver lyftas in till regional princip under punkten "*Stärk Östergötlands kopplingar till närliggande noder*", där likvärdiga kopplingar finns till Tranås och Nyköping.

Storregionalt

I Utvecklingsstrategi för Östergötland är ett av de sex prioriterade målen 4. "*Skapa attraktiva livsmiljöer*". Rumslig strategi behöver på ett tydligare sätt även kopplas till detta målområde och inte bara till målområde 6. "*Knyta samman Östergötland* och ta tillvara det goda läget". I de täta områdena med redan goda kommunikationer kommer den långsiktiga utvecklingen drivas lättare medan det är i den glesare geografin som den rumsliga strategin verkligen kan göra skillnad och driva på utvecklingen av attraktiva livsmiljöer. För att länet ska utvecklas behöver bostäder och näringsliv ha goda förutsättningar att utvecklas inte bara i länets största orter. Effekten av den rumsliga strategin kopplad till målområde 6 bör ge avtryck i en utveckling av målområde 4 i hela Östergötland.

På storregional nivå överensstämmer nulägesbilden nästan helt med målbilden för 2040 men med ytterligare förstärkning där det redan finns starka stråk. Det saknas helt funktionella kopplingar i östlig och sydöstlig riktning mot Kalmar län och kusten. Som exempel finns inte

ens E22 med, som tillsammans med väg 35, väg 23/34 och Stångådals- och Tjustbanorna, kopplar ihop Östergötland och Kalmar län. Här finns utvecklingspotential och regionen kan använda sin regionala styrka att lyfta fram dessa kopplingar med en ambition att förbättra utvecklingsmöjligheter i dess geografier till 2040. I beskrivning av principerna på storregionala nivå kan Kalmar (Västervik, Vimmerby) läggas till som punkt nummer 5 och helst byta plats med Eskilstuna. Det finns tydliga regionala samband med Kalmar län exempelvis så har utbildningscentrat NOVA i Oskarshamn ett samarbetsavtal med Linköpings Universitet och verkar som en utbildningsnod för universitetet. Likaså är kopplingen i norra Kalmar län vad gäller mer avancerad sjukvård lika stark till Linköpings Universitetssjukhus som till Länssjukhuset i Kalmar.

En jämförelse av strukturbild på regional nivå nuläge och målbild 2040 visar på en markant minskning av polygonen för "utvecklad funktionalitet med integrerad studie- boende- och arbetsmarknad". Det täta området dras alltmer in mot stora städer och noder och området minskar avsevärt i målbild 2040 jämfört med nuläget. Blir detta en långsiktig konsekvens av att man stärker redan täta stråk eller är det en regional ambition?

Regionalt

Orterna Åtvidaberg och Söderköping betecknas i dialogversionen som delregionala noder mot bakgrund av främst underlag för handel, men är på gränsen att betecknas som regional nod enligt dialogmöte om Ortsstruktur. Vilken betydelse får det i praktiken för en ort att kategoriseras som delregional nod istället för en regional nod? Åtvidabergs kommun anser att det är av vikt att en helhetsbedömning görs istället för att en gräns enbart dras utifrån nivåer i statistik och underlag, som exempelvis dagens tillgång till handel och arbetstillfällen inom handel. Den rumsliga strategin behöver ha en tydligare inriktning på ambition och inte bara klassning utifrån en nulägesbild mot bakgrund av viss statistik med en statisk gränsdragning. Åtvidabergs kommun ser att klassningen behöver kompletteras med ett utvecklingsperspektiv. Varje kommuns *huvudort* borde kunna vara en regional nod oavsett storlek och placering. Här kan statistik och underlag kompletteras med regionens ambition att varje kommun ska ha en nod av regional vikt. Detta är av principiell vikt för att uppnå ambitionen att knyta samman hela Östergötland.

På regional nivå beskrivs ett sammanhållet transportsystem med både snabb busstrafik och tåg. Här ser Åtvidabergs kommun att Stångådals- och Tjustbanorna saknas och bör kompletteras i målbild för 2040 för att skapa förutsättningar för utbyte över länsgräns i likhet med Örebro, Hallsberg och Nyköping som omnämns i dialogversionen.

Under beskrivning av närgeografi under principer nämns yttäckande kollektivtrafik. Transportslaget Närtrafik är yttäckande för transport till service och fritidsaktiviteter i områden där vanlig linjetrafik saknas. I detta stycke behövs ett tillägg med funktionell yttäckande kollektivtrafik för alla målgrupper och för att kunna tjäna fler syften, även exempelvis arbetspendling.

Närgeografi

Det är positivt att den närgeografiska nivån finns med i den rumsliga strategin. Det är på den närgeografiska nivån som effekterna av målbilderna för storregional och regional nivå blir synliga i ett längre perspektiv. På sidan 21 under rubriken Närgeografi 2040 beskrivs att;

“Potentialen och effekterna av regionala satsningar kan ofta synas i alla skalorna. Det kan vara väsentligt att belysa nyttan av effekten i ett närgeografiskt perspektiv.” Åtvidabergs kommun ser ett stort värde i att den slutliga versionen lyfter nyttan av effekten i ett närgeografiskt längre perspektiv.

Tematiska kartor

Det måste bli tydligt vilken del/delar i förslaget till rumslig strategi som kommer att vara underlaget till det politiska antagandet i Region Östergötland. De kartor som presenteras under de olika regionala nivåerna samt de tematiska kartorna är av vikt för att förstå beslutets konsekvenser, inte enbart en beskrivande analytisk text. Det är med andra ord viktigt att beskriva vilken funktion de tematiska kartorna är tänkta att ha för den rumsliga strategin om de inte kommer att beslutas politiskt.

I de kartor som presenteras, även storregional, regional och närgeografi, bör kommungränserna finnas utritade med tunn linje. Det är av betydelse att i ett analyskede av effekterna för den egna kommunen kunna visuellt få en uppfattning av konsekvenserna av den rumsliga strategin.

Ortsstruktur

I bakgrund till Ortsstruktur redogörs för de funktioner som ligger till grund för den tematiska graderingen av orterna. För att skapa förståelse för vad som styr gradering av en ort finns behov av att förtydliga hur de olika funktionerna summeras och vad som krävs för att uppnå en viss nivå i Ortsstrukturen. Se tidigare resonemang kring Åtvidabergs kategorisering som delregional kontra regional nod under rubrik *Principer för regional rumslig planering avsnitt regional nivå*.

Åtvidabergs kommun har flera tätorter utanför centralorten. I dialogversionen saknas dock tätorten Björsäter som boendeort i tabellen Orter grupperade utifrån kategori (sid 27).

Stråkkarta transporter

I stråkkarta för transporter är det olika klassningar på väg 35 från Linköping - Åtvidaberg och från Åtvidaberg och vidare mot Kalmar. Åtvidabergs kommun undrar över motiveringen för detta. Kommunen ser det också som viktigt med kopplingar mellan mindre orter, exempelvis Åtvidaberg - Kisa, Länsväg 134 (omnämnt tidigare).

I den Stråkkarta som presenterades vid det digitala informationsmötet den 23 februari visades Trafikverkets indelning av Funktionellt prioriterat vägnät. En klassning heter Kompletterande regionalt viktiga vägar. Denna klassning finns inte alls med i förslaget till rumslig strategi, och bristen i redovisning beror på den ensidiga klassning som det innebär att bara se till ÅDT >1000. Det känns också ganska anmärkningsvärt att det i presentationen den 23 februari anges att Trafikverkets Funktionellt prioriterat vägnät ska finnas med som ingång i arbetet med den Rumsliga strategin och sedan helt bortse från den kompletta bilden av Trafikverkets prioriteringar. En klassning i *stråkkarta transporter* där årsdygnstrafik (ÅDT) utgör det enda underlaget för olika klassningar och vilka stråk som är med, visar inte på vilka transportvägar som är viktiga i ett regionalt samband.

Prioriterade geografier i regionalt serviceprogram

Det är positivt att den rumsliga strategin knyter an till betydelsen av service och regionalt serviceprogram Östergötland 2023-2030. Kommunerna uppmanas att peka ut prioriterade geografier för service på landsbygden. Det är positivt att de orter som Åtvidabergs kommun lyft fram som noder för bebyggelse och service finns med i den tematiska kartan för prioriterade geografier. Tillgången till service är viktig för en geografisk attraktivitet och Åtvidabergs kommun hade därför gärna sett att denna tematiska karta och dess betydelse lyfts in i de delar av den rumsliga strategin som kommer att beslutas.

Slutord

För att en kropp ska utvecklas och fungera till sin helhet behövs inte bara hjärta och aorta, utan också de blodkärl, även de minsta, ut i de operativa delarna, som fördelar energi och näring. På samma sätt kan inte en region fungera om all energi och näring fokuseras på en central del. Åtvidabergs kommun rekommenderar region Östergötland att våga använda den rumsliga strategin för att synliggöra och peka ut ambitionen med utveckling av *hela* Östergötland fram mot 2040. Åtvidabergs kommun förutsätter att kommunerna även fortsättningsvis kommer att involveras i arbetet på alla nivåer.

Beslutsunderlag

Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland, 2023-01-05 dnr RÖ 2022/10319

Ansvariga tjänstepersoner: Jennie Rothman, utredare, Mari Solbrekken, enhetschef samhällsplanering, Ingmarie Söderblom, senior planarkitekt

Ansvarig chef: Rikard Spalle, Förvaltningschef Samhällsbyggnad

Yttrande

Kommunledningsförvaltningen
Linus Leion-Welin, Samhällsplanerare

Yttrande från Ödeshögs kommun – Rumslig Strategi Östergötland

Beskrivning av ärendet

Region Östergötland arbetar med regional rumslig planering för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling. Rumslig planering ska bidra till att se helheter i regionala utmaningar men också möjligheter, vara vägledande i frågor av mellanregional och mellankommunal karaktär och ge inspel till framtida regional och nationell planering. Rumslig strategi tar avstamp i det utvecklingsuppdrag som regionen har genom *Lagen om regionalt utvecklingsansvar* (2010:630) och *förordningen om regionalt tillväxtarbete* (2017:583).

Den rumsliga strategin är en del av Utvecklingsstrategin för Östergötland (RUS) och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. Rumslig strategi för Östergötland omfattar hela Östergötlands geografi och har tidshorisont år 2040, samma som i Utvecklingsstrategi för Östergötland.

Målet med Rumslig strategi är en väl avvägd rumslig inriktning för Östergötland (strukturbild) som anger en tydlig prioritering av olika platsers funktioner och relationer. Den Rumsliga strategin består av strukturbilder i olika skalnivåer (storregional, regional och närgeografi) med tillhörande principer. Principerna innehåller prioriteringar för att nå målbilden om goda livsvillkor i Östergötland och strukturbilderna visar hur principerna kan tolkas i de olika skalnivåerna.

Yttrande

Den Rumsliga strategins utformning och framställning

I dokumentet Rumslig strategi är det endast i de avsnitten med markering Rumslig strategi som det fattas beslut om i Regionfullmäktige, resterande del som beskriver nuläge samt tematiska kartor ingår ej i den del som ska beslutas. Vi anser att detta kunde förtydligas på ett bättre sätt där Regionen beskriver resonemanget kring denna uppdelning. Strategin riktar in sig på år 2040 och det gäller den storregionala och den regionala strukturbilden. När det gäller närgeografi år 2040 har ingen strukturkarta tagits fram utan endast en målbild och beskrivning. Det närgeografiska perspektivet är viktigt för Ödeshögs kommun med många boende på landsbygderna som är beroende av kollektivtrafik, service, platsutveckling m.m. Här hade vi önskat att Regionen visat via strukturkarta hur närgeografin ska utvecklas i 2040 år perspektiv.

Ödeshögs kommun hade sett fördelar med att redan i en dialogversion visa exempel på hur strategin ska användas och hur en överenskommelse skulle kunna se ut mellan region och kommun. Bilden som målas upp i den rumsliga strategin där delar av dokumentet inte ingår i den rumsliga strategin utan endast utgör underlagsmaterial gör att det känns svårtolkat hur detta kan påverka vår kommun rent praktiskt. För att öka förståelsen av denna strategins betydelse och användning hade praktiska exempel med fördel kunnat användas med tydligare koppling mot Länstransportplan, Regionalt trafikförsörjningsprogram m.fl.

Den Rumsliga strategins innehåll

Nedtonad bild av Regionens utveckling mot Jönköping och E4:ans betydelse

Vi konstaterar att ytterligare förstärkning av de mellanregionala sambanden söderut har en nedtonad roll och fokus präglas av stärkta samband mot Stockholm och Östra Mellansverige, vilket motiveras med osäkerheten kring nya stambanor fram till 2040.

Men utan nya stambanor bör det vara extra prioriterat att stärka sambanden Linköping – Jönköping och då främst genom en utvecklad kollektivtrafik längs E4:an i form av t ex expressbusstrafik som kan trafikförsörja flera orter som Mjölby, Ödeshög och Gränna. Inom detta stråk finns många viktiga funktioner som inte är kopplade till gods utan arbets- och fritidspendling med målpunkter som sjukhus, utbildning, handels-, evenemangs- och besöksområden längs stråket. För Ödeshög som inte är direkt kopplat till befintliga stambanor blir E4:an ett viktigt stråk både mot Linköping och Jönköping vilket även lyfts upp i Ten-T. Vi ser även att dagens teknik med möjlighet till miljövänliga transporter på väg bidrar till detta.

Koppling Ödeshög – Tranås

Ödeshögs kommun med förutsättningar som en mindre pendlingskommun med ca 45 % av medborgarna boende på landsbygderna anser att den rumsliga strategin lägger för mycket vikt kring arbetspendling och trafikmängd. Viktiga funktioner som sjukhus, gymnasier, universitet, besöksplatser m.m. ges inte tillräcklig med utrymme.

För Ödeshög kommun innebär även att mindre trafiktäta stråk kan ha stor betydelse i det kommunala eller mellankommunala sammanhanget. Att utgå från trafikmängd och arbetspendling istället för funktion kan ge en felaktig bild av vissa stråks och noders vikt (se temakarta, stråkkarta). I inledningen handlar denna strategi om att knyta ihop region Östergötland och ta tillvara det goda läget, en målbild där man beskriver ett geografiskt helhetsperspektiv där insatser anpassas till olika platser förutsättningar. Vi anser att strategin bör ta ett större hänsynstagande till kopplingars funktionalitet.

Ödeshögs kommun anser att relationen Tranås – Ödeshög bör uppmärksammas som en potentiell möjlighet till samverkan och ökad funktionalitet. I stråkkartan på sidan 29 finns till exempel både Ödeshög – Vadstena och Ydre – Kinda med som

kompletterande lokala stråk. Relationen Ödeshög – Tranås är, sett till antalet arbetspendlare, flerfald starkare vilket rimligen borde kvalificera för en redovisning som lokalt alternativt kompletterande lokalt stråk.

På kommunnivå enligt [RegionAtlas Östergötland](#) år 2019 :

Ödeshög – Tranås, 203 pendlare

Ödeshög – Vadstena, 100 pendlare

Kinda – Ydre, 51 pendlare

Förutom arbetspendling bör dessutom betonas gymnasiependling och pågående diskussioner om gymnasiesamverkan. Därutöver finns även relativt starka samband avseende på handel, service och besöksnäring som bör beaktas liksom det faktum att stråket Ödeshög – Tranås omfattar en stor landsbygd mellan noderna. Vid analys av mobildata så utgör arbets- och gymnasieresor endast mellan 30-50 % av det totala resandet. Ödeshögs kommun anser att den Rumsliga strategin har missat kopplingen mellan Ödeshög och Tranås både som nuläge och år 2040 och att dokumentet behöver kompletteras med detta funktionella stråk .

Ödeshög anser att den Rumsliga strategin överlag bör ta ett större grepp kring platser och stråks funktioner. I strategin beskrivs att just dessa samband är viktiga, på sidan 18 beskrivs målbilden av regional nivå år 2040 att samband inom och över länsgräns ska tas tillvara och utvecklas samt att målbilden inom närgeografi 2040 (s 21) står att utvecklade funktionella samband inom, men också över länsgräns.

Koppling Väderstad - Ödeshög

I Väderstad finns en stor arbetsgivare i Väderstadverken, här tycker vi att det saknas ett stråk där kommunen ser en delregional utveckling av hållbara resor som kollektivtrafik samt cykel, stråket som utgör en del av Turistvägen är även viktig för besöksnäringen. Det skulle underlätta i fortsatt dialog med Trafikverket om Regionen ser denna sträckas funktion och potential.

Vi anser att Regionen överlag lagt upp en bra strategi i det större perspektivet men att på regional och närgeografisk nivå på ett tydligare sätt kan beskriva noders och stråks funktion utifrån andra förutsättningar än arbetspendling, gods och trafikmängd.

Vi tycker det är bra att det under remisstiden funnits möjlighet till dialog med både Regionen och övriga kommuner och hoppas att detta dokument får fortsätta att utvecklas för att fungera väl för alla kommuner utifrån deras förutsättningar.

Avslutningsvis tycker vi det är positivt att man tagit upp servicenoden Rök/Häjla som en prioriterad geografi då kommunen gärna ser fortsatt arbete för förbättrad funktion kopplat till kollektivtrafiken.

Kommunstyrelsen
Henrik Olofsson
Utvecklingschef
Dnr: 23KS10
Datum: 2023-02-033-07

regionplanering@regionostergotland.se
Ange: RÖ2022/10319 Askersunds kommun

Svar på remiss om Rumslig strategi för Östergötland

Askersunds kommun vill avge nedanstående synpunkter på ”Rumslig strategi för Östergötland”.

Det är mycket positivt att stråket norrut, mot Örebro och Hallsberg beskrivs utifrån den stora utvecklingspotential som finns. Vi har en stark tro på att våra regioner kommer att dra stor nytta av det som växer fram.

Vi anser dock att strategin har ett alltför stort fokus på tågtrafik. Vägnätet, hamnar och flygplatser bör få en tydligare plats för att strategin skall kännas heltäckande avseende transporter, inte minst för att överblicka möjligheterna att använda olika typer av transportslag på ett så hållbart sätt som möjligt.

Utbyggnaden av Rv 50 från E4 vid Mjölby till E20 vid Brändåsen till mötesfri väg med 100 km/h som hastighet och förbättringarna på Rv 51 som ger bra flöden mellan Norrköping och Hallsberg kommer att ge bättre kontakt mellan våra regioner. Dessa möjligheter bör lyftas fram i strategin.

I de avsnitt som handlar om logistikflöden bör noden Hallsberg lyftas fram tydligare, då denna knutpunkt är ett mycket tydligt nav i landets tågtrafik. Dessutom byggs dubbelspåret Hallsberg-Degerön färdigt under planperioden, vilket kommer att öka Östergötlands kopplingar till Hallsberg ytterligare.

Vi saknar stråkbeskrivningar för framtida bostadsbebyggelse samt för besöksnäring och rekreation. I de senare ser vi till exempel en stor potential i det turistiska samarbetet runt Vättern.

För att enkelt kunna överblicka mellanregionala och mellankommunala samarbetsmöjligheter vill vi föreslå att en karta infogas, där grannkommuner och -regioner är tydligt utmärkta.

Örebroregionen och dess kommuner satsar på planering för trafik med drönare. Denna typ av transporter anser vi bör uppmärksammas i en rumslig strategi med 2040 som tidshorisont.

Vi noterar med glädje att järnvägen Stockholm-Oslo lyfts fram som en möjlighet för Östergötland.

Askersunds kommun

Caroline Dieker (M)

Kommunstyrelsens ordförande

**Eksjö
kommun**

2023-02-14

Remiss - Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland

Eksjö kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad dialogversion och har ingen erinran.

Eksjö kommun ställer sig positiv till att Eksjö tydliggörs som en nod utanför regionen och är positiva till regionens utvecklings principer om att tillvarata och utveckla funktionella samband med Eksjö. Eksjö kommun delar regionens inställning och beskriver bland annat i den nyligen antagna översiktsplanen för 2040 att Eksjö kommun ska verka för att upprätthålla kollektivtrafiken mellan Eksjö och Österbymo. Denna är betydande för arbets- som studiependling, samt tillgänglighet till Höglandssjukhuset.

Eksjö kommun tackar för möjligheten att lämna synpunkter och önskar region Östergötland lycka till med vidare arbete med den rumsliga strategin.

Felix Mårtensson
Planarkitekt
Samhällsbyggnadssektorn
Eksjö kommun

Jönköpings kommuns remissvar på ”Rumslig strategi för Region Östergötland, Dialogversion”

Region Östergötland arbetar med regional rumslig planering för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling. Den regionala rumsliga planeringen är betydelsefull då vi lever i en regional kontext och behöver se helheter i regionala utmaningar men också möjligheter. Rumslig strategi har ett östgötskt perspektiv och är vägledande i frågor av mellanregional och mellankommunal karaktär och ger inspel till framtida regional och nationell planering. Rumslig strategi tar avstamp i det utvecklingsuppdrag som regionen har genom Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583).

Trafik och samhällsplaneringsnämnden har gett regionutvecklingsdirektören i uppdrag att arbeta fram ett förslag till rumslig strategi för Östergötland (2020-11-05 §120). Den rumsliga strategin är en del av Utvecklingsstrategin för Östergötland och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. Rumslig strategi för Östergötland omfattar hela Östergötlands geografi och har tidshorisont år 2040, samma som i Utvecklingsstrategi för Östergötland.

Strategin består av strukturbilder med tillhörande principer som redovisas i tre olika skalnivåer. Bilder beskriver både ett nuläge och en framtidsbild för år 2040.

Synpunkter på förslaget till rumslig strategi

Den rumsliga strategin för Östergötland är ett intressant dokument som innehåller ett intressant angreppssätt för en rumslig strategi. Det känns spännande att arbeta med rumsliga strategier för att skapa en brygga mellan regionens utvecklingsstrategi och kommunala översiktsplaner.

Följande står i dokumentet: *”Stambanans sträckning söder ut från Linköping till Jönköping och vidare mot Göteborg förväntas ske först efter år 2040. Hela potentialen i att knyta samman nodstäderna i Linköping/Norrköping med Jönköping och Göteborg visas därför inte i storregional bild 2040.”*

Det är positivt att frågan om nya stambanor med koppling mot Jönköping tas upp som en viktig förutsättning i ett längre perspektiv. Det är förstäeligt att Östergötlands fokus i ett storregionalt perspektiv fram till 2040 främst är riktat mot Stockholmsregionen. Även om restiden mellan Jönköping och Linköping är för

lång idag för att städerna ska ingå i samma arbetsmarknadsregion så skulle ett arbete för en utveckling i stråket kunna börjas tidigare. Detta oavsett arbetet med nya stambanor så kan det med andra ord finnas andra sätt för att skapa utveckling i stråket. Jönköping kan också ses som en viktig ”mellannod” och ”länk” i Östergötlands ambition att bli bättre uppkopplade mot Öresundsregionen respektive Göteborgsregionen.

STADSBYGGNADSKONTORET

Stefan Lind
Chef Översiktlig planering

Martin Gustafsson
Översiktsplanerare

Svar på remiss Rumslig strategi för Östergötland

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar samhällsbyggnadsförvaltningens remissyttrande på Rumslig strategi för Östergötland och översänder denna till remissavsändaren.

Sammanfattning av ärendet

Region Östergötland har tagit fram ett förslag på Rumslig strategi för Östergötland som har till syfte att bidra till en god samhällsutveckling i Östergötland. Rumslig strategi är en brygga mellan Utvecklingsstrategi för Östergötland och de östgötska kommunernas översiktsplaner.

Katrineholms kommun har tagit del av förslaget på rumslig strategi och har i stort inget att erinra på förslaget mer än en önskan om att Katrineholms relation till Östergötlands arbetsmarknader tas i beaktan när järnvägssträckan Linköping-Västerås prioriteras och när RV55/56 hanteras.

Ärendets handlingar

- Dialogversion Rumslig strategi 2023-01-05

Ärendebeskrivning

Region Östergötland har tagit fram ett förslag på Rumslig strategi för Östergötland, ett styrdokument som ska verka i gränslandet mellan den regionala strategin och den kommunala planeringen. Den rumsliga strategin hanterar frågor som rör platsutveckling i ett närgeografiskt såväl som storregionalt perspektiv, rörelse i- och genom regionen i form av stråk för järnväg och motortrafik. Rumslig strategi för Östergötland beskriver ett nuläge med ortsstruktur i länet och stråkkartor, och tecknar en målbild för år 2040.

Yttrande

Katrineholms kommun har tagit del av underlaget och har i stort inget att erinra över dokumentets innehåll men önskar förtydliga vikten av relationerna mellan Katrineholms kommun och de östgötska kommunerna. Nedan följer ett kortare resonemang kring detta.

Relationerna mellan Östergötland och Katrineholms kommun har olika karaktär. Katrineholms kommun delar kommungräns dels med Finspångs kommun och dels med Norrköpings kommun. Mellan Katrineholm och dessa kommuner ser rörelserna olika ut, där Norrköping, som är Katrineholms närmaste stad, och Katrineholm har väldigt starka relationer i form av dagpendling för arbete och studier. Finspång är genom Rejmyre

glasbruk också ett viktigt besöksmål för Katrineholm och Västra Sörmland. Katrineholms kommun ser det som positivt att den nationella stamvägen RV56 lyfts som ett viktigt stråk för transporter. Katrineholms kommun vill också trycka på vägens betydelse i ett lokalt perspektiv för att knyta samman Katrineholm och Norrköping och ge sammanhang åt de mindre boendenoderna däremellan.

I avsnittet *Principer för regional rumslig planering* beskrivs att kopplingarna till Katrineholmska stärkas, utifrån Katrineholms roll som knutpunkt på järnvägen. Samtidigt är kopplingen mellan Östergötland och Eskilstuna prioriterad som nummer 4 tidigare i samma avsnitt. Sträckan Linköping-Norrköping-Katrineholm-Eskilstuna-Västerås bedöms i avsnittet *Beskrivning storregional nivå 2040* få utökad potential först vid kortare restider. Här skymtar en konflikt mellan prioriteringarna, eller åtminstone en problematik i att förverkliga intentionen om stärkt samband till Katrineholm när den tågrelationen är beroende av hur sträckan vidare mot Eskilstuna/Västerås prioriteras.

Katrineholms kommun hade välkomnat ett avsnitt med resonemang om de östgötska besöksnärsnoder och stråken/relationerna mellan dessa. Det kunde dels stärka princip 1. "knyt samman Östergötland" och dels stärka inriktningen om att genom platsutveckling stärka attraktivitet i noder och platser genom att visa mångfalden av upplevelsebaserade sätt identitetsmarkörer för länet.

Jennie Hjertberg
Strateg, samhällsbyggnad

Beslutet skickas till:

Region Östergötland

Akten

Yttrande gällande Rumslig strategi för Östergötland (ert diarienummer RÖ 2022/10319)

Nyköpings kommun välkomnar att region Östergötland tar fram en rumslig strategi som en del av utvecklingsstrategin för Östergötland. Den rumsliga strategin utgör en utmärkt motsvarighet till strukturbild Sörmland.

Storregional nivå

I samarbetet inom Östra mellansverige utgör Nyköping en storregional nod. Nyköpings kommun saknar detta faktum i den storregionala bilden för Östergötland. Detta är särskilt betydelsefullt när det gäller målbilden "Stärkta internationella kopplingar" där Stockholm Skavsta flygplats och Oxelösunds hamn ger starka förutsättningar.

Nyköping är en betydligt viktigare del i Ostlänkens utökade arbets- och studiemarknad än Järna. Särskilt med stationsläge vid Stockholm Skavsta. I beskrivningen av Ostlänkens utbyggnad kan Nyköping ersätta Järna.

Regional nivå

Nyköpings kommun delar uppfattningen om att den regionala noden Norrköping och kopplingen mot Nyköping är viktig och kommer stärkas ytterligare. Det är bra att det tydligt illustreras även på kartan. Den delregionala noden Norrköping bör nå läns/kommungränsen mot Nyköping då Stavsjö har nära koppling till Krokek/Strömfors.

Närgeografi

Nyköpings kommun delar uppfattningen att Stavsjö är en boendeort tätort, med utvecklingspotential enligt ÖP Nyköping 2040, som har koppling till den delregionala oden Krokek.

Urban Granström
Kommunstyrelsens ordförande

Rumslig strategi för Region Östergötland, Dialogversion – synpunkter från Tranås kommun

Bakgrund

Region Östergötland arbetar med regional rumslig planering för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling. Rumslig strategi har ett östgötskt perspektiv och ska vara vägledande i frågor av mellanregional och mellankommunal karaktär och ge inspel till framtida regional och nationell planering. Rumslig strategi tar avstamp i det utvecklingsuppdrag som regionen har genom *Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630)* och *förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583)*.

Den rumsliga strategin är en del av Utvecklingsstrategin för Östergötland och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. Rumslig strategi för Östergötland omfattar hela Östergötlands geografi och har tidshorisont år 2040, samma som i Utvecklingsstrategi för Östergötland.

Strategin består av strukturbilder i olika skalnivåer och omfattar även mellanregionala samband liksom de mellankommunala kopplingar som sträcker sig över länsgräns. Därför har Tranås kommuns inbjudits att ta del av förslaget och lämna synpunkter.

Tranås kommuns synpunkter

Inledningsvis är det mycket positivt att Tranås kommun med vårt geografiska läge och funktionella samband med Region Östergötland ingår som en del i den rumsliga strategin. Inte minst att det finns en god tillgång till kollektivtrafik över länsgräns är en av de avgörande faktorerna för stärkta bostads- och arbetsmarknadsregioner och Tranås är i det avseendet lika mycket en del av Östergötland som av det egna länet.

Bland de utmaningar om lyfts fram och där en starkare integrering i Östergötlands rumsliga struktur kan gynna helheten noterar Tranås kommun särskilt "En arbetsmarknad med matchningsproblem" och "En infrastruktur med kapacitetsbrist och ojämn tillgänglighet". Särskilt positivt är därför att utblicken mot 2040 anger en förstärkning av den kopplingen både i relationen norrut längs med stambanan och i relationen Tranås – Ydre.

Samtidigt anser Tranås kommun att även relationen Tranås – Ödeshög bör uppmärksammas som en potentiell möjlighet till samverkan och ökad funktionalitet. Även om arbets- och studiependlingen inte är lika omfattande som mot Ydre finns ändå ett funktionellt samband. I stråkkartan på sidan 29 finns t ex både Ödeshög – Vadstena och Ydre – Kinda med som kompletterande lokala stråk. Arbetspendlingen mellan Ödeshög och Tranås är betydligt större än i dessa relationer och borde därför rimligen kvalificera för en redovisning som lokalt alternativt kompletterande lokalt stråk.

Förutom arbetspendling bör dessutom betonas gymnasiependling och pågående diskussioner om gymnasiesamverkan. Därutöver finns även relativt starka samband med avseende på t ex handel, service och besöksnäring som bör beaktas. Vid analys av mobildata så utgör arbets- och gymnasieresor endast mellan 30-50 procent av det totala resandet. Rumslig strategi bör ha ett bredare perspektiv än enbart arbetspendling.

Avslutningsvis konstaterar Tranås kommun att ytterligare förstärkning av de mellanregionala sambanden söderut har en nedtonad roll och fokus i strategin i hög grad präglas av stärkta kopplingar mot Stockholmsregionen och Östra Mellansverige. Detta har främst motiverats med tidshorisonten 2040 och Ostlänkens genomförande vilket framgår på sidan 16.

”Stambanans sträckning söder ut från Linköping till Jönköping och vidare mot Göteborg förväntas ske först efter år 2040. Hela potentialen i att knyta samman nodstäderna Linköping/Norrköping med Jönköping och Göteborg visas därför inte i storregional bild 2040”.

Då detta är en av de viktigaste utgångspunkter för hela strategin skulle en motsvarande motivering därför kunna återfinnas i de inledande delarna av strategin och även som en framtida fråga under rubriken ”Genomförande och uppföljning”, inte minst med hänsyn till den gemensamma strävan för en utbyggnad av nya stambanor i ett sammanhållet system.

Men även utan nya stambanor bör ambitionen vara att stärka sambanden Linköping – Jönköping och då främst genom en utvecklad kollektivtrafik längs E4:an. Exempelvis skulle en expressbusslinje kunna trafikförsörja flera orter (Mjölby, Ödeshög och Gränna) och målpunkter (sjukhus, utbildning, arbets-, handels-, evenemangs- och besöksområden) längs stråket.

Ovanstående synpunkter har stämts av med- och i relevanta delar samordnats med Ödeshögs kommun.

2023-04-04, reviderad 2023-04-17

Planerare
Sebastian Wadenborg
0490-875 10
sebastian.wadenborg@vastervik.se

Kommunstyrelsen

Remiss - Dialogversion Rumslig strategi Östergötland

Sammanfattning

Västerviks kommun har fått möjlighet att yttra sig på Rumslig strategi Östergötland. En strategi som syftar till att med en rumslig planering åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling.

Bakgrund och beskrivning

Västerviks kommun har fått möjlighet att yttra sig på Rumslig strategi Östergötland. En strategi som syftar till att med en rumslig planering åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling.

Rumslig planering ska bidra till kunskapshöjning, att se helheter i regionala utmaningar men också möjligheter, vara vägledande i frågor av mellanregional och mellankommunal karaktär och ge inspel till framtida regional och nationell planering.

För att täcka in den mångfald av miljöer som återfinns i Östergötland har tre olika skalor tillämpats; storregional, regional och närgeografi. Beroende på vilken skala som betraktas framträder olika geografier och företeelser som har påverkan på livsmiljön för regionens invånare. De olika skalnivåerna är sinsemellan lika viktiga, och har betydelse för utvecklingen så väl lokalt som länet som helhet. Orter, platser, noder kan framträda i flera nivåer men har då oftast olika betydelse för och påverkan på sitt omland beroende på vilken skala den redovisas i.

Den storregionala nivån visar en schematisk bild av hur Östergötland är uppkopplad storregionalt idag och år 2040. Fokus är stärkt storregional integrering och funktionalitet. Den regionala nivån har fokus på Östergötland, det vill säga ett sammanhållet Östergötland, samt samband över länsgräns med centralorter i grannkommuner. Idag och år 2040. I närgeografin är fokus främst på Östergötlands mindre tätorter, småorter och olika bygder och hur dessa kan stärkas. Nära samband med orter intill länsgräns tas tillvara.

I strategin presenteras principer som ska syftar till att främja likvärdiga möjligheter till ett gott liv i hela Östergötland. Det finns föreslaget övergripande principer samt principer för varje skala. De övergripande principerna har varit vägledande för principerna för varje skalnivå.

På storregional nivå handlar principerna om att:

- Stärka Linköping och Norrköping som storregionala nodstäder.
- Stärk Östergötlands kopplingar till andra storregionala nodstäder. Ex. Göteborg, Örebro och Stockholm.
- Stärka Motala och Mjölby (knutpunkt) som orter med storregionala funktioner.

På Regional nivå finns principer om att:

- Knyta samma och skapa ett nära Östergötland.
- Stärk Östergötlands kopplingar till närliggande noder.
- Stärka västra Östergötland i sin flerkärnighet och pärlbandsstrukturen i östra delen.
- Stärka regionala och delregionala noder genom hållbar platsutveckling.

På Närgeografinivå vill Region Östergötland:

- Knyta samman och utveckla platser utifrån deras karaktär och särart.
- Ta tillvara och utveckla funktionella samband inom och över länsgräns.
- Stärka noder och orter med service som nav i sitt närområde.

Förvaltningens beredning

Västerviks kommun ser positivt på att Region Östergötland arbetar med en rumslig strategi som även inkluderar närliggande regioner och kommuner och tackar för möjligheten att ge synpunkter på samrådshandlingen. Västerviks kommun har följande synpunkter att skicka med i det fortsatta arbetet med att ta fram en Rumslig Strategi för Region Östergötland.

- Begreppet "nod" används vid ett flertal tillfällen men definieras inte i strategin. Då begreppet är återkommande i de vägledande principerna är det önskvärt att läsaren vet vad begreppet inkluderar samt exkluderar.
- Under rubriken "Beskrivning Regional nivå 2040" omnämns Linköping som betydande tillväxtmotorer som genom förbättrade kopplingar öppnar upp för nya möjligheter för samtliga orter i Östergötland. Med förbättrade kopplingar kan samma effekter nås för orter även utanför Östergötland. I Västerviks kommun kan exempelvis orterna Överum, Gamleby och Västervik gynnas av förbättrade kopplingar.
- Västervik omnämns först under skalnivån "Närgeografi". Genom stärkta kopplingar med tillförlitlig väg- och spårbunden kollektivtrafik över länsgräns med tillförlitlig kollektivtrafik och trafiksäkra stråk bedömer dock Västerviks kommun att Västervik kommer stärkas som regional nod. Detta kan leda till en vidgad arbetsmarknadsregion som utöver Västerviks kommun inkluderar Åtvidaberg, Valdemarsvik och Vimmerbys kommuner. Västervik bör därför inrymmas i målbilden "regional nivå – 2040".

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta kommunstyrelsens förvaltnings skrivelse 2023-04-04, reviderad 2023-04-17 som sitt eget yttrande och överlämna det till Region Östergötland.

Ulf Kullin
Förvaltningsledare

Sara Dolk
Tf samhällsbyggnadschef/stadsarkitekt

Sebastian Wadenborg
Planerare

Region Östergötlands län

Yttrande över förslag till rumslig strategi för Östergötland (dialogversion)

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade förslag till rumslig strategi för Östergötland.

Sammanfattning

Region Jönköpings län bedömer att Region Östergötlands förslag till rumslig strategi är väl utarbetat och bygger på rimliga principer för regional utveckling. Region Jönköping ser förslaget till rumslig strategi som ett mycket gott exempel på regional rumslig planering med grund i det regionala utvecklingsuppdraget.

Synpunkter på förslaget

Bakgrund

Den rumsliga strategin är en del av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för Östergötland och preciserar den rumsliga inriktningen i RUS genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman. I samband med revidering och aktualisering av utvecklingsstrategi för Östergötland kommer föreliggande rumsliga strategi att inarbetas i utvecklingsstrategin.

Den rumsliga strategin har följande syften:

- utgöra det rumsliga perspektivet i alla regionala styrdokument,
- utgöra underlag för region Östergötlands agerande i planprocesser,
- stärka Region Östergötlands roll som samhällsbyggare genom ett konsekvent rumsligt agerande inom bland annat hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken
- utgöra underlag för kommunernas arbete med regionala och mellankommunala utvecklingsfrågor.

Den rumsliga strategin är uppbyggd i en så kallad strukturbild som består av tre olika skalnivåer - storregional, regional och närgeografi. Till respektive skalnivå hör principer som alla syftar till att nå Region Östergötlands övergripande vision om ett gott liv i hela Östergötland. Strukturbilden beskriver både ett nuläge och en framtidsbild för år 2040.

Övergripande synpunkter på förslaget till rumslig strategi

Region Jönköpings län bedömer att Region Östergötlands process för att ta fram förslaget till rumslig strategi är föredömligt tydlig där utgångspunkter för arbetet

har varit RUS, gedigna planeringsunderlag samt lagstiftningen kring det regionala utvecklingsuppdraget.

Region Jönköpings län anser att själva dialogförslaget till rumslig strategi för Östergötland har ett ändamålsenligt och logiskt upplägg som rimmar väl med det regionala utvecklingsuppdraget. Region Jönköpings län bedömer att upplägget med skilda skalnivåer är ett utmärkt sätt att beskriva ett läns komplexitet och fånga olika geografiers relativa utbyte och funktion. Samtidigt ser Region Jönköpings län också att upplägget kan vara en utmaning vid framtida prioriteringar.

Synpunkter på strukturbild och principer

Förslaget till rumslig strategi utgår från övergripande principer om att knyta samman Östergötland och ta till vara på det goda läget samt att prioritera bebyggelseutveckling i, och utveckling av, platser som främjar en hållbar struktur. Dessa utgångspunkter är nedbrutna på storregional, regional och närgeografisk nivå:

Storregional nivå

På storregional nivå anger förslaget till rumslig strategi en princip om att stärka Östergötlands kopplingar mot Öresund och Göteborg (Jönköping), dock uppges denna koppling på grund av långa restider vara betydligt svagare än kopplingarna mot Stockholm och Örebro i ett tidsperspektiv till 2040.

Region Jönköping delar Region Östergötlands bild av att en stärkt koppling mellan de regionala noderna Linköping/Norrköping och Jönköping är mycket önskvärd, men samtidigt avhängig en utveckling av Nya Stambanor. Vid en framtida revidering av Östergötlands regionala utvecklingsstrategi - med ett målår efter år 2040 - är det lämpligt att kopplingen Linköping – Jönköping ges en hög prioritering.

Region Jönköpings län skulle gärna se att förslaget till rumslig strategi på ett tydligare sätt uttrycker den befintliga och framtida potentialen i Södra Stambanan i en storregional kontext.

Regional nivå

På regional nivå anger förslaget till rumslig strategi principer om att stärka Östergötlands kopplingar till Tranås, där en förbättrad funktionalitet med integrerad studie-, boende- och arbetsmarknad skapar utveckling över länsgränsen. Region Jönköpings län vill trycka på behoven av en samordnad planering av kollektivtrafik för att nå dessa mål.

Region Jönköpings län bedömer att det är ett mycket intressant och framtidsyftande grepp att lyfta regionens egna sjukhus och vårdcentraler som strukturerande i den rumsliga planeringen på regional nivå.

Närgeografisk nivå

På närgeografisk nivå lyfter förslaget till rumslig strategi att befintliga funktionella samband mot Eksjö ska tas tillvara och utvecklas, vilket Region Jönköpings län ser som positivt.

Fortsättning

Merparten av de frågor som ligger inom det regionala utvecklingsuppdraget är gränsöverskridande både på kommunal och regional nivå. Det är därför viktigt att organisationer har förmåga att se över gränser och hitta goda samarbeten.

Region Jönköpings län följer med intresse den fortsatta processen med rumslig strategi för Östergötland och vill uppmuntra till kontinuerlig interregional dialog och samverkan såväl i konkret planering som i mer övergripande frågor kring regionalt utvecklingsarbete.

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Tommie Ekered
Ordförande nämnd för trafik,
infrastruktur och miljö

Karin Hermansson
Regional utvecklingsdirektör

§

Ärendenummer RS 2023/46

Yttrande över dialogversion Rumslig strategi för Östergötland

Beslut

Regionstyrelsen antar redovisat yttrande som sitt svar på Region Östergötlands remiss av Rumslig strategi för Östergötland, underlag till fördjupad dialog.

Yttrandet överlämnas till Region Östergötland.

Bakgrund

Region Kalmar län har av Region Östergötland fått möjlighet att inkomma med synpunkter på Rumslig strategi för Östergötland, underlag till fördjupad dialog.

Den rumsliga strategin tar avstamp i det regionala utvecklingsuppdraget och är en del av utvecklingsstrategin för Östergötland. Genom den rumsliga strategin och fördjupad samverkan vill Region Östergötland verka för en god samhällsplanering i Östergötland.

Yttrande

Region Kalmar län följer med intresse Region Östergötlands arbete med rumslig regional planering som sträcker sig snart tio år tillbaka i tiden. Ett viktigt syfte med den rumsliga strategin är att den ska överbrygga gapet mellan den regionala utvecklingsstrategin och lokala översiktsplaner i Östergötland. Region Kalmar län ser att den även kan komma att utgöra en viktig brygga för samverkan dels oss regioner emellan för regionala utvecklingsfrågor som tar ett rumsligt uttryck, dels för mellankommunal samverkan mellan de södra kommunerna i Östergötland, de norra kommunerna i Kalmar län och Eksjö kommun i Jönköpings län.

Den rumsliga strategin är framåtblickande till 2040 och har en tydlig ortstruktur och geografisk indelning i en storregional, regional och närgeografisk nivå, vilket enligt Region Kalmar län skapar goda förutsättningar för att lyfta fram olika starka funktionella samband.

Gällande de storregionala funktionella sambanden som redovisas ser Region Kalmar län att kopplingen mellan tillväxtmotorerna Linköping och Kalmar saknas i såväl nulägesbeskrivningen som i framåtblicken till 2040. Särskilt till 2040 ser Region Kalmar län ett behov av en gemensam ambition om att koppla dessa tillväxtmotorer närmare varandra. I det arbete som bedrivs inom Regionsamverkan Sydsverige (de sex sydregionerna) är en grundbult just att bättre knyta samman de sydsvenska tillväxtmotorerna med varandra för mer integrerade arbets-, bostads- och studiemarknader, exempelvis

I den gränsbygd/närgeografi som Kalmar län delar med Östergötland och Jönköpings län finns ett utbyte som har betydelse för bland annat sysselsättning, kompetensförsörjning och serviceutbud. Region Kalmar län ser därför positivt på att flera prioriterade geografier i denna gränsbygd redovisas, exempelvis Horn och Falerum. I den rumsliga strategins framåtblickande anda bör emellertid funktionella samband och dess potential till 2040 tydligare redovisas. Den lokala kärnan Vimmerby med sitt diversifierade näringsliv och starka besöksnäring och gröna näringar utgör exempelvis en styrka redan idag och det i en geografi som sträcker sig in i södra Östergötland, men än mer i ett 2040-perspektiv. En ofta svag eller rentav avsaknad av kollektivtrafik över länsgräns är ytterligare en faktor som bör ges mer utrymme än vad som i dag är fallet, exempelvis avsaknad av kollektivtrafik mellan den delregionala noden Valdemarsvik och Gamleby/ den regionala kärna Västervik. Region Kalmar län ser gärna att vi genom gemensamma ansträngningar kan studera denna gränsbygd vidare.

...

Yttrandet överlämnas till Region Östergötland”.

Protokollsutdrag till:

	Region Östergötland
	Regional utvecklingsdirektör

Klimat- och
regionutvecklingsnämnden

Yttrande över Dialogversion - Rumslig strategi för Östergötland

Regionledningskontorets förslag till beslut

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Region Östergötland över Dialogversion - Rumslig strategi för Östergötland.

Sammanfattning

Region Östergötland har remitterat ärendet Dialogversion - Rumslig strategi för Östergötland - till Region Stockholm för yttrande. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör klimat- och regionutvecklingsnämndens yttrande.

Klimat- och regionutvecklingsnämnden ser positivt på Dialogversion - Rumslig strategi för Östergötland, de övergripande målen och planeringsprinciperna, samt att strategin ger uttryck för regionens fysiska utveckling i ett storregionalt sammanhang. För att genomförandet av den rumsliga strategin ska få genomslagskraft bedömer Region Stockholm att delarna som rör strategins genomförande och uppföljning med fördel kan utvecklas. Region Stockholm ser fram emot att fortsatt samverka med Region Östergötland i genomförandet av den rumsliga strategin.

Bakgrund

Region Östergötland har remitterat ärendet Dialogversion - Rumslig strategi för Östergötland - till Region Stockholm för yttrande. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör klimat- och regionutvecklingsnämndens yttrande.

Rumslig strategi för Östergötland tar avstamp i det utvecklingsuppdrag som Region Östergötland har genom lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) och är en del av Utvecklingsstrategi för Östergötland. Region Östergötland har inte ansökt om att bli regionplaneupprättare med ansvar enligt plan- och

bygglagen för regional fysisk planering, då en regionplan inte bedöms ge tillräckligt stort mervärde. Region Östergötland vill i stället genom en rumslig strategi, inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin, och fördjupad samverkan verka för en god samhällsplanering i Östergötland. Rumslig strategi för Östergötland omfattar hela Östergötlands geografi och har en tidshorisont som sträcker sig till år 2040. Den ska visa en fördjupad och sammanvägd bild av Östergötland i den storregionala skalan, i den regionala skalan och i närgeografin.

Rumslig strategi ska bidra med:

- Ett geografiskt helhetsperspektiv där insatser anpassas till olika platserns förutsättningar
- Ett geografiskt sammanhållet Östergötland som stärker förutsättningarna för en robust och resilient region
- Ett effektivt och hållbart transportsystem och en väl utbyggd kollektivtrafik som en del i samhällsplaneringen
- Ett minskat resandebehov och ökad tillgänglighet bland annat till följd av fortsatt utbyggnad av digital infrastruktur

Region Stockholms yttrande

Klimat- och regionutvecklingsnämnden ser positivt på Dialogversion - Rumslig strategi för Östergötland, de övergripande målen och planeringsprinciperna, samt att strategin ger uttryck för regionens fysiska utveckling i ett storregionalt sammanhang. Region Stockholm har arbetat med regional fysisk planering under lång tid och välkomnar att nu också Region Östergötland utvecklar sitt arbete med rumslig planering. Den storregionala rumsliga strukturen – i vilka områden bostäder, arbetsplatser och infrastruktur finns idag och var de ska utvecklas framöver – är en central fråga i samverkan kring storregional planering i östra Mellansverige (ÖMS) och där både Norrköping och Linköping utgör prioriterade noder.

Region Stockholm välkomnar strategins ambition att nyttja potentialen i och med närheten till Stockholm och Mälardalen (östra Mellansverige) och att Östergötland ska verka för att integrera arbets-, bostads- och studiemarknaderna med i första hand Stockholm. För att genomförandet av den rumsliga strategin ska få genomslagskraft bedömer Region Stockholm att avsnittet som rör strategins genomförande och uppföljning med fördel kan utvecklas. Hur en rumslig strategi ska användas bör påverka hur strategin utformas, och detta behöver klargöras i god tid innan ett antagande. Likaså bör uppföljningen av den rumsliga strategin förklaras och beskrivas innan strategin antas. Region Stockholm ser fram emot att

fortsatt samverka med Östergötland i genomförandet av den rumsliga strategin.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag

1. Rumslig strategi för Östergötland – underlag till fördjupad dialog

Beslutsexpediering

1. Region Östergötland

Godkänd av Emma Lennartsson, 2023-02-20

Remissvar - Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland

Ert diarienummer: RÖ 2022/10319

Region Sörmland ser positivt på framtagandet av en rumslig strategi och dess potential att utgöra en brygga mellan regionens utvecklingsstrategi, kommunernas översiktsplaner och det storregionala samarbetet inom ÖMS (Östra Mellansverige) 2050.

I avsnittet om storregional nivå efterfrågar Region Sörmland ett synliggörande av Sörmlands två storregionala noder, Eskilstuna och Nyköping, som fastställts inom samarbetet ÖMS 2050. I dialogversionen av den rumsliga analysen nämns inte Nyköping i det storregionala sammanhanget.

I avsnittet om Ostlänken anser Region Sörmland att även Sörmland bör lyftas fram. Nyköping som storregional nod bidrar med både Oxelösunds djuphamn och Stockholm Skavsta flygplats. Dessutom skapar Ostlänken möjligheter att förbättra tillgängligheten mellan Östergötland och Katrineholm och Flen utifrån utökad kapacitet i systemet. Ostlänken är en viktig del att stärka de storregionala och regionala kopplingarna mellan regionerna.

Region Sörmland saknar kopplingen till Stockholm Skavsta flygplats som, tillsammans med Ostlänken, blir en allt viktigare funktion för att stärka den internationella tillgängligheten i hela Mälardalen. Detta behöver lyftas fram i den rumsliga strategin. Flygplatsen är en viktig nod för tillgängligheten i länet och fungerar även idag som en beredskapsflygplats med brandflyg och Kustbevakningen. Den civila beredskapen blir allt viktigare och där har flyget en viktig roll där Stockholm Skavsta stärker beredskapen i hela vår gemensamma region. Något som behöver belysas i en rumslig strategi.

Region Sörmland anser att godsperspektivet med koppling till Eskilstuna och dess logistikcentra skulle kunna tydliggöras.

Norrköping-Katrineholm är en arbetsmarknadsregion som har potential att växa, vilket medför att kopplingarna däremellan ska stärkas. Det råder idag pendling mellan orterna för både arbete och studier. Katrineholm utvecklas och blir en allt starkare funktion i Västra Sörmland. Genom att knyta ihop Katrineholm med framför allt Norrköping, kan en gemensam arbetsmarknad skapas och kopplingen till Linköpings universitet stärkas.

REGION SÖRMLAND

Jan Grönlund
Regiondirektör

Datum
2023-05-08Vårt diarienummer
RUF230007
Extern diarienummer
RÖ 2022/10319

Regionala utvecklingsförvaltningen, Samhällsutveckling
Erik Johansson
Telefon:
Epost: erik.a.johansson@regionvastmanland.se

Region Östergötland

Sverige

YTTRANDE ÖVER REMISS: DIALOGVERSION RUMSLIG STRATEGI FÖR ÖSTERGÖTLAND RÖ 2022/10319

Region Västmanland har av Region Östergötland fått möjligheten att lämna synpunkter på dialogversion rumslig strategi för Östergötland.

Region Västmanland noterar att Västmanlands län inte finns med i den storregionala strukturbilden som presenteras i dialogversionen. Västmanland precis som Östergötland är en del av Östra Mellansverige som är den del av Sverige som står för nära hälften av Sveriges befolkning, sysselsättning och BNP som genererar mer än hälften av tillväxten i hela landet. Östra Mellansverige fungerar som en gemensam marknad för arbete, utbildning och bostäder vilket ger en mångfald av möjligheter och kvaliteter för människor, jobbtillfällen och utbildning.

Region Västmanland instämmer i att ökad potential till pendling mellan länen sker först vid kortare restider. Samtidigt som UVEN idag knyter samman Västmanland, Sörmland och Östergötland. Bättre och snabbare förbindelser för Östergötland till Örebro och Stockholm kan skapa andra resmönster även till Västmanlands län. Digitaliseringens möjligheter till att arbeta på distans samt möjligheten till utbildning på distans gör att Östra Mellansverige ännu tydligare kan knytas samman.

Med den starka kopplingen inom Östra Mellansverige och att storregionen fungerar som en gemensam marknad för arbete, utbildning och bostäder anser Region Västmanland att man bör överväga om Västmanlands län bör ingå i den storregionala strukturbilden.

För Regionala utvecklingsnämnden

Jenny Landernäs (M)
Ordförande
Regionala utvecklingsnämnden

Maria Linder
Förvaltningsdirektör Regionala
utvecklingsförvaltningen

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Patrik
Ståhl

Sammanträdesdatum
2023-03-27

Beteckning
Dnr: 23RS181

Remissyttrande över dialogunderlaget till Rumslig strategi för Östergötland

De generella principer som formulerats om hur en rumslig strategi ska tas fram stämmer väl överens med intentionen i Region Örebro läns egen strukturbild av förutsättningar för framtida bebyggelse. Det är enligt Region Örebro län positivt att det finns en samsyn över regiongränsen beträffande vad som kan anses vara en hållbar framtida bebyggelsestruktur.

En fråga som väckts vid läsningen är hur den rumsliga strategin ska arbetas in i den regionala utvecklingsstrategin i samband med att den senare revideras. Ska det förstås som att den rumsliga strategin i framtiden inte utgör ett eget dokument?

Strategin ska även fungera vägledande i frågor av mellanregional karaktär. Illustrationen på sidan 20 åskådliggör också hur primära arbetsområden sträcker sig in i andra län. Region Örebro län vill därför ställa frågan om detta också kan inbegripa dialog med närliggande kommuner i Östergötlands grannlän, som Hallsberg och Askersund? Region Örebro län bedömer också att en karta som visar mer detaljer kring Östergötlands utomlänsliga sammanhang skulle kunna komplettera materialet men också utgöra en tillgång för Örebro län. Det kunde i förekommande fall illustrera vilka kommuner som länet angränsar till samt påvisa hur utomlänsliga förhållanden påverkar Östergötlands förutsättningar till bebyggelseutveckling.

Som en annan tänkbar komplettering föreslår Region Örebro län att Region Östergötland överväger att tillföra en karta över tillgång till bredband/uppkoppling för att påvisa möjligheterna till digital tillgänglighet eftersom det över tid bör bli mer betydelsefullt för bebyggelseutvecklingen.

Den rumsliga strategin har fokus på persontransporter med tåg. Region Örebro län ser positivt på att strategin betonar att kopplingen till Örebro behöver stärkas i ett 2040-perspektiv, eftersom dubbelspåret då är på plats, men bedömer att bilden av relationen Örebro-Mjölby med beräknade 30-36 dubbelturer per dag kan vara något för optimistisk.

Region Örebro län efterfrågar förtydliganden om var andra näraliggande frågor och processer kan komma att hanteras, till exempel RV 51 och RV 50.

Region Örebro län ber att få tacka för möjligheten att delta i dialogen om Rumslig struktur för Östergötland.

För Region Örebro län

Andreas Svahn
Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Region Östergötland

Remiss om Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland, remisstid 9 jan - 11 april 2023

Er beteckning: RÖ 2022/10319

Länsstyrelsens synpunkter

Storregional nivå

Länsstyrelsen anser att det är positivt att Region Östergötland ser möjligheten med stärkta kopplingar med dubbelspåret mot Örebro. Länsstyrelsen anser att strategin bör stärka den storregionala kopplingen mot sydost. Detta genom att exempelvis ta hänsyn till befintlig järnvägsinfrastruktur i länets södra delar. Det gäller främst järnvägarna mot Västervik och Kalmar.

Regional nivå

För att uppnå ett livskraftigt Östergötland där hela länet utvecklas är det viktigt att kopplingar möjliggörs över länsgräns. Detta gäller särskilt de kommuner (Ydre, Kinda, Boxholm, Ödeshög, Valdemarsvik) som har längre avstånd till de starka regionala noderna Linköping och Norrköping.

Allmänna synpunkter

Det är positivt att arbeta för en transport- och resurseffektiv samhällsplanering. Det gäller människors möjlighet att få tillgång till arbetsmarknaden och service både fysiskt och digitalt.

Länsstyrelsen vill påtala vikten av att alla grupper i samhället har möjlighet att delta i samråd kring strategiarbete. Det bör generellt övervägas aktiva insatser för att nå alla grupper i samhället och att kvalitetssäkra sitt arbete för att möjliggöra alla medborgares rätt till deltagande i de demokratiska processerna. Detta gäller såväl tillgänglighetssäkrad information samt tillgänglighet till informationen för alla rättighetsinnehavare exempelvis kvinnor/män, födda i Sverige/utrikes födda eller gamla/unga.

Bakgrundsinformation

Länsstyrelsen har fått möjlighet att yttra sig avseende dialogversion Rumslig strategi för Östergötland. Den rumsliga strategin är en del av Utvecklingsstrategin för Östergötland och preciserar den rumsliga inriktningen genom att ge en fördjupad bild av hur Östergötland fungerar och bör knytas samman.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson med samhällsplanerare Jonas Nygren som föredragande. I den slutliga handläggningen har också lantbrukskonsulent Anders Eliasson, kvalificerad handläggare skydd mot olyckor Robert Wenemark och koordinator enheten för social hållbarhet Åsa Hedberg medverkat. Samråd har skett med klimatanpassningssamordnare Caroline Rydholm och näringslivs- och tillväxtdirektör Madeleine Söderstedt Sjöberg.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Region Östergötland
Samhällsplaneringsenheten
581 91 Linköping**Yttrande avseende Dialogversion, Rumslig strategi för Östergötland**

Skogsstyrelsen har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.

Det presenterade förslaget till rumslig strategi för Östergötland kan säkert vara till nytta för översiktlig planering och framtida samhällsutveckling. Det läggs stort fokus på kommunikation och infrastruktur, samt att skapa ett geografiskt sammanhållet Östergötland med god tillgång till samhällsservice och attraktiva livsmiljöer.

Den rumsliga strategin har ingen direkt beröring med Skogsstyrelsens myndighetsroll. Vi vill i sammanhanget ändå påtala att skogsindustrin är viktig för den ekonomiska utvecklingen på vissa orter i Östergötland.

Skogen har även betydelse för utveckling och bevarande av attraktiva livsmiljöer, då den erbjuder möjligheter till rekreation och friluftsliv. Planering av grön infrastruktur, som kopplar samman biologiska värden och underlättar för spridning av arter, brukar utgöra en del i kommunernas översiktsplanering och bör kanske nämnas i den rumsliga strategin för Östergötland.

Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under skogsvårdslagen). Vidare ingår bland Skogsstyrelsens uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

I detta ärende har Mats Arvidsson, Skogskonsulent beslutat.

Mats Arvidsson

Region Östergötland

Datum
2023-02-16

Diarienummer
Ä 2023–34

Remissvar – Dialogversion Rumslig strategi för Östergötland

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Myndigheten arbetar inom tre politikområden regional utvecklingspolitik, samordnad landsbygds politik och näringspolitik. Vi är ansvarig myndighet för riksintresse industriell produktion och för frågor inom turism och besöksnäringen. Vårt arbete syftar till att stärka sambanden mellan näringslivsutveckling, samhällsplanering och hållbar regional utveckling.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Regional planering – ett verktyg för hållbar regional utveckling

Tillväxtverket ser positivt på att Region Östergötland har utarbetat en rumslig strategi för Östergötland. Vi anser att det är angeläget att stärka kopplingen mellan det regionala utvecklingsarbetet och samhällsplaneringen, den rumsliga strategi som Region Östergötland har utarbetat är steg i den riktningen. För att den rumsliga strategin i Östergötland fullt ut ska bli ett verktyg för att underlätta och påskynda omställningen efterfrågar vi att flera delar som nu inte finns i strategin inkluderas och utvecklas. Vi saknar bland annat gröna- och blåa strukturer, beskrivning av hur klimatmål och Agenda 2030-arbetet tar sig uttryck i denna strategi. Vi ser även fördelar med att strategin innehåller delar rörande friluftsliv och besöksnäring.

En bättre samordning av lokala och regionala planeringsprocesser kan effektivisera det regionala utvecklingsarbetet. Det sker genom att de regionala utvecklingsstrategierna får en tydligare koppling till samhällsplaneringen på såväl regional som lokal nivå. Våra erfarenheter¹ visar att arbetet med regionala och mellankommunala funktionella samband fyller kunskapsluckor och stärker kapaciteten i kommunernas arbete och förståelsen för deras roll och funktion i ett regionalt perspektiv. Att belysa gemensamma utmaningar, öka förståelse om olika aktörers roller och ansvar på lokal och regional nivå skapar bättre möjligheter för

¹ Detta framkommer bland annat i rapporten, *Geografier som inte syns – Om landsbygder och städer i de regionala utvecklingsstrategierna*, rapport 0362, Tillväxtverket 2021.

insatser som kan ta tillvara på utvecklingsmöjligheter i hela länet. Utifrån dessa erfarenheter anser vi att det hade varit fördelaktigt om kommunernas roll och funktion i både framtagandet som genomförandet av denna strategi tydliggjordes. Vi förstår att det är något som ska göras senare i framtagandet men det hade varit förtjänstfullt om det hade framgått tydligare redan i denna dialogversion.

Den regionala utvecklingspolitiken är bland annat beroende av samverkan mellan myndigheter på olika nivåer i samhällsorganisationen. Det finns utmaningar i denna samverkan vilket leder till att potentialen inom den regionala utvecklingspolitiken inte tas tillvara. Av den anledningen anser Tillväxtverket att framtagandet av regionala planeringsunderlag kan underlätta för och främjar myndigheternas deltagande i det regionala utvecklingsarbetet. Utifrån det perspektivet anser vi att Region Östergötland med fördel kan utveckla såväl hur myndigheter kan delta i det fortsatta framtagandet av strategin som i förverkligandet av den.

Synpunkter på delarna i den rumsliga strategin för Östergötland

Vi saknar kopplingar till *Den nationella strategin för regional utveckling i hela landet 2021–2030* i inledningen till den rumsliga strategin för Östergötland. Denna strategi är vägledande för det regionala utvecklingsarbetet och styrande för statliga medel för regional utveckling. Strategin betonar samhällsplaneringens betydelse för att stärka näringslivets konkurrenskraft, förbättra förutsättningarna för hållbar utveckling och planeringens roll för att skapa goda livs- och boendemiljöer i hela landet. Även utmaningarna med inomregionala skillnader lyfts fram vilket den rumsliga strategin för Östergötland dels bör kunna belysa, dels vara ett verktyg för att minska dessa skillnader. Särskilt bör det strategiska området *Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet* vara av intresse och lyftas fram i inledningen till den rumsliga strategin för Östergötland.

Näringslivsperspektivet bör tydliggöras

Näringslivs- och företagsperspektivet bör utvecklas och tydliggöras. Vi anser att detta perspektiv inte framkommer i önskvärd omfattning. Genom att analysera näringslivets geografiska struktur kan förståelsen om utmaningarna och utvecklingsmöjligheter förbättras. Det finns potential att utveckla strategin med denna inriktning och även belysa infrastrukturens betydelse för ett växande näringsliv. Vi tänker då inte enbart på transportinfrastrukturen utan även på tillgången på el för att underlätta den gröna omställningar av transportsektorn men även ett ökat el-behov generellt i och med förändrade tillverkningsprocesser och ökad digitalisering av näringslivet. Även betydelsen av och tillgången på bredband och mobilnät (5G) med hög överföringskapacitet skulle med fördel kunna beskrivas i den rumsliga strategin. Att då använda sig av den metodik som framkommer i strategin vad gäller nuläge kontra 2040 skulle kunna bidra till förståelsen om vilka möjligheter som framkommer men även brister avseende näringslivets utsikter för att utvecklas ytterligare i Östergötland.

Utveckla det funktionella perspektivet

Angreppssättet att se på strukturbilden utifrån olika skalnivåer ser vi positivt på. Det ger en ökad förståelse om förutsättningarna och möjliggör för att fånga in flera perspektiv, vilket vi anser är en av de positiva aspekterna med att utarbeta en rumslig strategi. Vi saknar dock att kunskapen och erfarenheterna från samarbetet inom Östra Mellansverige (ÖMS) inte framträder tydligare inom den storregionala nivån. På likande sätt ser vi att ett funktionellt perspektiv hade kunnat komplettera och utvecklat förståelsen för Östergötlands utvecklingsmöjligheter och utmaningar. Genom att använda ett funktionellt perspektiv kan områden, förutom Linköping-Norrköping, identifieras där det finns möjligheter att göra insatser som stärker näringslivet men också bidrar till att utveckla attraktiva områden för boende, exempelvis. För att det ska

vara möjligt behöver analysen och perspektivet utgå från andra geografiska områden än administrativa på såväl regional som lokal nivå i större omfattning än vad Region Östergötland har gjort i nuvarande version av strategin. Detta perspektiv skulle kunna utgöra kopplingen mellan det som är regional nivå och närgeografi i denna version av strategin.

Inspirerande arbete med kommersiell service

Region Östergötlands arbete med att utgå ifrån ortstrukturen när det gäller att förstå och därefter kunna sätt in insatser för att stärka den kommersiella servicen, är något som vi ser positivt på. Genom att beakta orternas funktion och därtill beakta ett längre tidsperspektiv än enbart en nulägesbild är en framåtsyftande och intressant metod. Det visar också på ytterligare fördelar med att arbeta med en rumslig strategi inom det regionala utvecklingsarbetet och hur innehållet kan få genomslag i handling. Ett förslag från vår sida för att utveckla detta ytterligare är att lägga till yrkesutbildningar samt lärcentras geografiska fördelning. Dessa skulle kunna ingå i bakgrunden till Ortsstrukturen och då som ytterligare kategorier som utgör det som idag finns i nivå av utbildning som tillhandahålls på orten. Genom att lägga till det perspektivet och även avsnittet gällande näringslivets förutsättningar och utvecklingsmöjligheter skulle förståelsen och även förmågan att möta utmaningarna på efterfrågad kompetens inom näringslivet förbättras, anser vi, vilket är en av de allra största utmaningar för näringslivet idag.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Patrik Sällström. Daniel Fahlander har varit föredragande. I handläggningen har enhetschef Åsa Bjelkeby, Isaac Karlsson, Per Johansson och Liv Edström deltagit.

Patrik Sällström

Daniel Fahlander

Region Östergötland

Rumslig strategi för Östergötland

Övergripande

Trafikverket ser mycket positivt på att Region Östergötland arbetar med regional rumslig planering för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling. Beskrivningen redovisar hur Östergötland fungerar i nuläget och hur det bör knytas samman år 2040. Rumslig strategi skall vara en brygga mellan Utvecklingsstrategi för Östergötland och de kommunala översiktsplanerna.

En kommunal översiktsplan är ett mycket viktigt verktyg där planer, mål och strategier skall förankras och klarläggas på lång sikt. Översiktsplanen skall även väga samman många olika intressen och visa kommunens strategi för att nå en långsiktigt hållbar utveckling.

Trafikverkets uppdrag är att ansvara för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar. De transportpolitiska målen är en utgångspunkt för Trafikverkets arbete och för hur trafikplaneringen ska integreras i samhällsplaneringen.

Transportpolitikens mål är att säkerställa en samhällsekonomisk effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Funktionsmål tillgänglighet = Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämförbart, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Hänsynsmål säkerhet, miljö och hälsa = Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt samt bidra till att det övergripande generationsmålet för miljö och miljö kvalitetsmålen nås samt bidra till ökad hälsa.

Det är i översiktsplaneringen som kommunen har möjlighet att lägga grunden för en planering som bidrar till en utveckling i linje med att de transportpolitiska målen. Hur kommunen väljer att styra lokaliseringen av bostäder och verksamheter får stora konsekvenser på det framtida trafikarbetet, på såväl det kommunala som det statliga vägnätet.

Riksintressen

Trafikverket har pekat ut de mark- och vattenområden enligt 3 kap 8 § miljöbalken som Trafikverket bedömer vara riksintressen för kommunikationer inom de olika trafikslagen

flyg, sjöfart, väg och järnväg och de finns redovisade på Trafikverkets hemsida.

[Riksintressen - Bransch \(trafikverket.se\)](https://riksintressen-bransch.trafikverket.se)

Fortsatt arbete

Den rumsliga strategin skulle kunna fördjupas genom att göra en genomlysning av Östergötlands 13 kommuners gällande översiktsplaner för att tydliggöra de områden som har störst behov av samordning.

Med vänlig hälsning

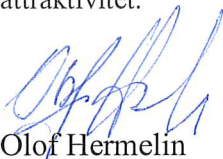
Ulf Wincrantz

Linköping 2023-04-11
Olof Hermelin

Remissvar Rumslig strategi (RÖ 2022/10319)

Östergötlands museum har fått möjlighet att yttra sig över Region Östergötlands dialogversion av rumslig strategi. Den rumsliga strategin kommer att vara en del av Utvecklingsstrategin för Östergötland och har en tidshorisont år 2040, precis som Utvecklingsstrategin för Östergötland. Efter remisstiden kommer dialogversionen kompletteras med synpunkter från remissvar och en ny version av strategin kommer att ställas ut för granskning. Då kan synpunkter återigen lämnas.

Östergötlands museum välkomnar att ett arbete startats för att ta fram en rumslig strategi, men uppfattar dialogversionen som alltför fokuserad och kort. Strategins syfte är att visa på hur man kan knyta samman Östergötland och dra nytta av det geografiska läget. Fokus i strategin ligger på frågor som rör kommunikation och transport. Detta menar vi ger är en alltför snäv syn på faktorer som utvecklar och binder samman orter i regionen. Östergötlands museum saknar fördjupningar rörande "Platsers attraktivitet" och framtidsytande planer på hur man avser att stärka arbetet med gestaltad livsmiljö, för att bidra till platsers attraktivitet. Vidare saknas tydliga beskrivningar om konst, kulturliv samt kultur- och naturmiljö, som faktorer för att bygga attraktivitet.

Olof Hermelin
Museichef

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

Centerpartiets yttrande över Rumslig strategi

Generellt:

Det är bra att regionen tar fram en rumslig strategi för att tydliggöra och synliggöra hur Region Östergötland avser utveckla länet. Centerpartiet ser att Regionen ska verka för att göra boende, turism och företagande möjligt i hela länet. Placering av en vårdcentral, möjlighet till transport eller utbudet av kultur är alla viktiga delar i detta. En landsbygdshandel, en drivmedelsstation eller laddinfrastruktur är viktiga förutsättningar för att människor ska kunna bo på och besöka en plats, vilket i sin tur skapar jobb och tillväxt på landsbygden och i skärgården. Därför behöver vi fortsatt jobba med nodtänket för att på så sätt kraftsamla våra resurser på ett effektivt och hållbart sätt.

Det är positivt att vi har kartor i olika skalor för att illustrera logiken utifrån perspektiven lokalt, regionalt eller storregionalt. Kartorna skulle vara mer anpassade till Östergötland om det synliggjordes vad som karakteriserade Östergötland, eg. universitetssjukhus, universitet, lokala flygplatser, etc.

Bra med lista på definitioner och hur saker och ting ska kategoriseras beroende på antal invånare och servicetjänster. Behöver dock finnas hänvisning i tidigare stadie att definitioner finns att hitta i dokumentet.

Det vore nyttigt om vi gick ifrån att cementera befintliga stråk på väst och östsidan av länet. Det saknas stråk som går från öst till väst och vice versa i länet. Vi saknar rollen som vattnet och skärgården har för länet.

Andra synpunkter:

- s. 2 Östergötland: Befolkningsprognosen 2040 för minskar i Åtvidaberg, Finspång och Valdemarsvik. Stämmer det? Det behöver tydliggöras vilken roll som befolkningsprognosen har för den rumsliga strategin.
- s. 4 Inledning: Tydliggör varför Östergötland landat i att inte bli regionplaneupprättare. En sådan beskrivning skulle ge en bättre bild av Östergötlands förutsättningar som aktör och samverkanspart med länets kommuner.
- s.6 Inledning - Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget: Vi pratar om ett sammanhållet Östergötland. Det framgår inte vilken betydelse som länets kommuner har för att vi är den sammanhållna län som beskrivs. Det går att utveckla mer.
- s.6 Inledning - Knyt samman Östergötland och ta tillvara det goda läget: Två principer beskrivs men för den som inte är insatt i konceptet platsutveckling behövs en längre förklaring. Det behövs även en förklaring för att påvisa de två olika principernas roll att komplettera varandra.
- s.12 Principer för regional rumslig planering: Det är oklart i hur vi landat i att principerna 3 och 4 är där dem är. Om resonemanget är Östra Mellansverige borde Eskilstuna komma högre upp? På de regionala principerna borde det vara omvänd ordning och inledas med infrastruktur, kollektivtrafik och sedan bredband.
- s. 21 Närgeografi – 2040: Hela avsnittet tydliggör inte att man kan utgå från de båda principerna. Det är för stort fokus på princip 2 i det här fallet.

- prioritera bebyggelseutveckling på platser med goda förutsättningar till platsutveckling på landsbygder, i städer, tätorter och byar i syfte att stärka och utveckla attraktiva livsmiljöer där människor vill bo och
- verka för en tät och sammanhållen bebyggelse med fokus på platser med goda förutsättningar till effektiv kollektivtrafik och god service och med hänsyn tagen till olika platserns förutsättningar på landsbygder i städer, tätorter och byar för att främja en hållbar struktur

- s. 21 Närgeografi – 2040: Istället för att enbart prata om olika typer av kollektivtrafik behöver vi bredda begreppet och involvera förflyttning/transporter generellt. Olika transportslag beroende på underlag och lokal anpassning. Det kan handla om mobilitetstjänster.
- s.29 Stråkkarta transporter (forts): Här behöver stråken namnges närmare för att förstå vilka vägar det handlar om. Det behöver också tydliggöras om stråken är exemplen, ett ställningstagande eller underlag.
- s. 29 Stråkkarta transporter (forts): Saknar E22 som finns i andra storregionala strategiska dokument.

För Centerpartiet

Julie Tran

LRF yttrande Rumslig Strategi för Östergötland

LRF Östergötland inkommer med följande synpunkter och kommentarer.

Vi ser att det finns en god tanke med den rumsliga strategin. LRF har länge uppfattat att det i för stor omfattning endast planeras utifrån ett isolerat kommunalt perspektiv. Även om vi har ett kommunalt planmonopol, så är det vår förhoppning att en genomarbetad regional strategi kan bidra till att gynna alla kommuner och undvika konkurrens inom regionen. Det kan gälla så väl företagsetableringar, bostadsbyggande som kommunikationer. Det är bättre att ha en ambition att utveckling, var än i regionen det sker, gynnar alla. Syftet på s.8 är också bra, det ger en tydlig grund för agerandet i kommunala planprocesser, stakar ut vägen och ger en förutsägbarhet gällande Regionens inställning.

Ett nytt tankesätt

Vi vill tydligt trycka på att det finns ett stort behov av att förändra hur rumslig planering har genomförts historiskt. Som framgår på s.6 ska utveckling ske från både landsbygd till stad och det är positivt. Däremot skrivs på flera håll, ex s.13 att bebyggelse ska prioriteras till befintliga strukturer. Det bör inte vara en självklarhet. Vi kan inte bara stirra på var det finns kollektivtrafik och god service idag. Ska vi klara en hållbar utveckling, leva upp till livsmedelsstrategin och en klimatomställning och på samma gång ha god beredskap, måste vi bli mer noggranna med vilken mark vi bygger på. Framför allt att undvika produktiv jordbruksmark och istället våga tänka och bygga nytt.

Det kan göras genom två parallella metoder. För det första att förtäta befintlig byggnation. I så väl städer som mindre orter finns stora tomma ytor, ofta hårdgjorda, med stor potential att utvecklas. Mängden outnyttjad areal är väldigt stor i såväl mindre som större orter eller städer. Även nedlagd industrimark bör kunna omvandlas till nya ändamål. Det andra spåret är att lokalisera nybyggnation till områden där marken är lämplig för det. Det kan exempelvis vara skogsmark en bit utanför nuvarande bebyggelse, som sedan kan kopplas ihop med nya kommunikationer. Genom att välja rätt lokalisering skapas också arealer där de nya etableringarna kan växa utan att konkurrera med livsmedelsproduktion. Vi vill se en tydlighet i detta i den rumsliga strategin.

Mottagare; Region Östergötland

Landsbygden, kommunikation och transporter

Även inom kommunikationer skapar utvecklingen nya förutsättningar. Exempelvis kopplat till s.19, där den digitala utvecklingen lyfts. Det innebär att allt fler kan bo, arbeta och leva på landsbygden. Vi ser tendenser att allt fler väljer att flytta hem till gårdar och kombinera jord- och skogsbruk med anställning på distans. Samtidigt kräver det ett förändrat transportbehov men ställer också nya villkor på den rumsliga miljön. Konsekvensen blir att inte av rutin bygga och driva transporter och kommunikationer enligt traditionellt tänk, utan anpassa sig till nya trender. Det kan exempelvis vara att erbjuda en bättre lokaltrafik mot landsbygden men också ge en möjlighet för andra att komma ut till natur och friluftsliv. I det sammanhanget tolkar vi (s.21) som väldigt begränsat. Att satsa på lokala noder och sedan gång och cykeltrafik från dessa. Det är positivt att utveckla servicen men att tänka att dessa ska nås till fots eller med cykel från omgivande landsbygd är väldigt naivt. Här måste erbjudas fler alternativ.

Vi vill också lyfta fram det positiva i att synliggöra det regionala serviceprogrammet (s.30) med möjliga stödinsatser. Viktigt för att få en levande landsbygd framåt.

I mångt och mycket uppfattar vi att frågan om transporter handlar om persontrafik i strategin. Det är dock viktigt att inte bortse från behovet av transporter inom näringslivet. Jämför s.29 som visar transportstråk men helt saknar vattenvägar, exempelvis Norrköpings hamn. Betydelsen av denna är ju mycket stor för näringarna i regionen, inte minst jord- och skogsbruket. För dessa näringar men också andra, är transportmöjligheterna till och från mindre orter eller landsbygden väldigt viktig. Det är därför av betydelse att inte skapa handelshinder, genom dåligt underhåll eller för dåliga vägar för ett nutida behov.

För LRF Östergötland

Jeanette Blackert
Regionordförande

Norrköping den 11 april 2023

Östsvenska Handelskammaren, ÖHK, lämnar följande yttrande angående dialogversionen av Rumslig strategi för Östergötland, diarienummer RÖ 2022/10319

Östsvenska Handelskammaren är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation för företag i Östergötland, Sörmland och på Gotland. Vi arbetar på uppdrag av och för våra cirka 850 medlemmar för tillväxt, utveckling och ökad attraktionskraft i hela regionen och med särskilt fokus på tillväxtstråket East Sweden, som sträcker sig längs kusten från Stockholm ner till Linköping med omnejd.

ÖHK ser att ökad tillgänglighet mellan arbetsmarknadsregionerna, men också med omkringliggande samt den internationella marknaden skulle förbättra förutsättningarna för tillväxt, lyskraft och framtidsutsikter i regionen.

Östsvenska Handelskammaren lämnar följande synpunkter:

I enlighet med vårt remissvar på den regionala utvecklingsstrategin, RUS, för Östergötland anser ÖHK att begreppet "rumslig" bör övervägas om det ska ersättas av annat begrepp. Rumslig är inget vardagligt begrepp och ganska svårbegripligt vad som menas, vilket stör möjligheten att snabbt ta till sig liksom riskerar alienera människor och företag i dess implementering. *Östergötlands geografiska läge; En funktionellt och upp- och hopkopplad region, alt; Funktionellt perspektiv* eller liknande vore mer begripligt.

Med det sagt uppskattar ÖHK andemeningen i strategin – att Östergötland är en del och beroende av omkringliggande regioner gällande såväl arbetsmarknad, pendling, kompetensförsörjning, utbildning, bostadsmarknad, infrastruktur, kultur som klimat- och miljöutmaningar.

ÖHK delar bilden av att Linköping och Norrköping är regionens ekonomiska draglok och att kopplingen mellan kommunerna är av avgörande betydelse. ÖHK uppskattar bilden mot 2040 där tillväxtstråket där Ostlänken ska gå mot Stockholm är förstärkt, men kan sakna tydligheten till Nyköping. Närheten till Nyköping inte minst från Norrköping bör tydligare framgå genom möjligheterna till pendling och utbyte för arbete, utbildning och boende. Också Katrineholm bör räknas in och lyftas som en viktig del av ett östgötskt arbetsmarknadsområde.

Nyköping är mer än vägen till Stockholm, även om huvudstaden också kommer närmare med alla dess fördelar vilket kan vara en positiv kraft och utveckling för Östergötland.

Gällande de *övergripande* och *storregionala principerna* ser ÖHK därmed gärna att Nyköping nämns som en viktig nod att stärka sin koppling till.

ÖHK saknar också förtydligandet av den vitala kopplingen till Norrköpings hamn via riksväg 51 – Finspång, och den för den regionala och nationella export- och importhandelns avgörande lösningen för tungt gods. Att Händelöleden och farbar väg till hamnen – ett riksintresse! – blir verklighet är en central internationell koppling och bör poängteras som en nyckelinfrastruktur för gods och för Sverige som exportland. I målbilden för 2040 finns förstärkt koppling till Örebro med, men till synes som en koppling från Linköping via Mjölby och Motala – inte kortaste vägen via Finspång. En väg som i ÖHK:s mening bör markeras som ett nationellt stråk i *stråkkartan transporter*.

Redan före remisstidens början (9 januari) proklamerade regeringen att förlängningen av Ostlänken till ny stambana mot Göteborg via Jönköping pausas. Förlängningen mot Hässleholm – Lund stoppades helt. ÖHK inser att viss revidering av strategin därmed är i sin ordning, men vill ändå understryka vikten av att Östergötland i sin strategi för geografiskt strategiskt läge poängterar nyttan med en förlängning av nya stambanan väster- och söderut vidare ut i Europa. Det skulle koppla samman Östergötland än mer med det starka näringslivet i södra Sverige samt norra Europa och öka möjligheterna för pendling och godstrafik den vägen. När Fehmarn Bält-förbindelsen står klar inom några år finns kopplingen till Tyskland via Danmark redo för påkoppling av svensk arbetsmarknad och hållbar tillväxt.

Ytterligare en aspekt som ÖHK vill lyfta i sammanhanget är regionens flygplatser, och vilken roll dessa kan komma att spela fram till 2040 beaktat elektrifiering, drönarflyg med mera samt för Östergötland som geografisk nod i Sverige och internationellt.

I det stora hela anser och uppskattar ÖHK att strategin är positiv med ett tydligt framtidsperspektiv som lyfter gods, arbetspendling och ser Östergötland i ett större sammanhang.

Östsvenska Handelskammaren välkomnar möjligheten att inkomma med synpunkter. Yttrandet har beretts av Maria Björk Hummelgren, näringspolitisk chef, och Charlotta Elliot, talesperson infrastruktur.

Simon Helmér, vd
Östsvenska Handelskammaren